Μακεδονικά

Τόμ. 2

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

1941-1952

ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
1953

Ιστορικά τινές πληροφορίες περί της ενταύθα Ορθοδόξου Ελληνικής κοινότητας από της εμφανίσεως του βουλγαρικού ζητήματος και εντεύθεν

Θεοδωρήτου Νευροκοπίου, Στίλπων Π. Κυριακίδης

doi: [10.12681/makedonika.9265](https://doi.org/10.12681/makedonika.9265)

Copyright © 2016, Θεοδωρήτου Νευροκοπίου, Στίλπων Π. Κυριακίδης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Νευροκοπίου Θ., & Κυριακίδης Σ. Π. (2017). Ιστορικά τινές πληροφορίες περί της ενταύθα Ορθοδόξου Ελληνικής κοινότητος από της εμφανίσεως του βουλγαρικού ζητήματος και εντεύθεν. *Μακεδονικά*, 2, 414-460.
<https://doi.org/10.12681/makedonika.9265>

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΤΙΝΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝΤΑΥΘΑ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΑΠΟ ΤΗΣ ΕΜΦΑΝΙ- ΣΕΩΣ ΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΤΕΥΘΕΝ

Οἱ ἐν Νευροκόπῳ Ἕλληνες καὶ Βούλγαροι μέχρι τοῦ ἔτους 1862 κυρίως ἀπετέλουν μίαν Κοινότητα Ὁρθόδοξον Ἑλληνικὴν, χωρὶς τέως νὰ ὑπάρχῃ ζήτημα περὶ ἐθνικότητος καὶ γλώσσης, εἴτε ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, εἴτε ἐν τῇ Σχολῇ. Μετὰ τὴν ἐμφάνισιν ὁμως τοῦ Βουλγαρικοῦ ζητήματος οἱ τοῦτο ἰθύνοντες κατώρθωσαν νὰ κερδήσωσιν ὑπὲρ τῆς Βουλγαρικῆς ἰδέας ἐν Γαϊτανίᾳ τὸ πρῶτον, τετράωρον ἀπεχούση ἐντεῦθεν καὶ Ν.Δ. τοῦ Νευροκόπου κειμένη, πρόκριτόν τινα αὐτῆς ὀνόματι Κωνσταντῇ Τσιορμπατζῇ καὶ τὸν ἐκ τοῦ αὐτοῦ χωρίου ὁρμώμενον καὶ τὸν Ἑλληνοδιδάσκαλον ἐπαγγελλόμενον Πέτρον Σαράφωφ, πατέρα τοῦ διαβοήτου ἀρχηγοῦ τοῦ δολοφονικοῦ Κομιτάτου Μπορίς Σαράφωφ, ἐφεξῆς δὲ τὸν Παπᾶ Χαρίτωνα ἐκ Λιμπάχοβας πενθερὸν τοῦ Π. Σαράφωφ, καὶ αἷτιον τῆς πυρκαϊᾶς τῆς Ι. Μονῆς τῶν Ἰβήρων, εἰς ἣν εἶχε μεταβῇ, ὡς προσκυνητῆς, καὶ τὸν Παπᾶ Ἀθανάσιον ἐκ Σταρτίστης. Ὁ Παπᾶ Χαρίτων προσηλύτισε τοὺς συνεχωρούς του Γεώργιον Στοῦδην καὶ Γεώργιον Ἀθανασίου, Ἑλληνοδιδασκάλους ἀτυχῶς χρηματίσαντας, τὸν μὲν α' ἐν Δράμα καὶ Τσατάλτζα, ἐν Νευροκόπῳ δὲ καὶ Σέρραις τὸν δεύτερον.

Ἡ ἀνωτέρω σπεῖρα ἐλθοῦσα ἐνταῦθα, καὶ μετὰ μεγίστης μυστικότητος ἐργασθεῖσα, ἐπέτυχε τὸν εἰς τὴν Βουλγαρικὴν ἰδέαν προσηλυτισμὸν τῶν ἐκ τῶν προκρίτων Ἠλία Δούκα, τῶν τριῶν ἀδελφῶν Ἀσταρτζήδων, ἐξ ὧν ὁμως ὁ νεώτερος Ἰωάννης, μεγάλως προστατευθεὶς καὶ ὑποστηρικθεὶς, ἅτε ἄπορος τότε, ὑπὸ τε τοῦ μακαρίτου Ν. Βαΐδου καὶ δι' αὐτοῦ ὑπὸ τῆς ἡμετέρας ἐνταῦθα Κοινότητος, ὑποβοηθησάσης τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν τέκνων αὐτοῦ, ἐνωρὶς ἀπεκήρυξε τὸν βουλγαρισμὸν, καὶ ἤδη μετὰ τῶν τριῶν λαμπρῶν υἱῶν του ἀποτελεῖ ἐπίλεκτον αὐτῆς μέλος, πρὸς τοῦτοις τοῦ Ἀποστόλου Σμηλιὰν ἀμπαιζῇ, α' ἐξαδέλφου τῶν ἡμετέρων Ἀποστολιδῶν ἀδελφῶν, ἀκολούθως τῶν ἀδελφῶν Ἀγγελάκη καὶ τοῦ Γιοβάν ἀμπαιζῇ.

Ἡ νέα σπεῖρα τοῦ Νευροκόπου μετὰ τῆς αὐτῆς αὐστηροτάτης μυστικότητος ἐργαζομένη, κατώρθωσε νὰ προσελκύσῃ καὶ αὐτὸν τὸν ἐκ τῶν

Ἀποστολιδῶν ἀδελφῶν Μιχαήλ, ἄνδρα εὐφυῆ μὲν καὶ λόγιον καὶ ἱκανόν, ἀλλ' ἀτυχῶς ἄνευ θρησκευτικῶν καὶ ἠθικῶν πεποιθήσεων, ὅστις, καίπερ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Ἡλ. Δούκα ὁμόσας τὸν βουλγαρικὸν ὄρκον, οὐχ ἤτιον ἐν τῷ φανερῷ ἀπειτέλει μέλος τῆς Ἑλλην. Κοινότητος δι' οἰκογενειακοὺς πάντως λόγους. Ἡ αὐτὴ σπεῖρα, βλέπουσα, ὅτι ἐδεσμεύετο σπουδαίως ἐν ταῖς ἐνεργείαις αὐτῆς τόσον ἐνὶ τοῦ Νευροκόπου, ὅσον καὶ ἐν τοῖς χωρίοις τῆς Ἐπαρχίας ὑπὸ τοῦ αὐστηροῦ ἥθους καὶ τῆς ἀγρύπνου δραστηριότητος τοῦ, τότε ἀρχιερ. Ἐπιτρόπου τοῦ ἐπαράτου μηνῆος Ἀπόδρου μας Μελετίου, Παπᾶ Γεωργίου, ἔπεισε καὶ ἄλλους μὴ μεμνημένους εἰσέτι, ὅπως συντάξωσι κατηγορητήριον κατ' αὐτοῦ ἀναφορὰν πρὸς τὸν κυρίαρχον Μητροπολίτην, παρ' οὗ ἐξητοῦντο τὴν ἀνάκλησιν αὐτοῦ λόγῳ κακῆς δῆθεν διαγωγῆς.

Ὁ ἀτυχὴς Παπᾶ Γεώργιος, πληροφορηθεὶς τὴν σύνταξιν τῆς τοιαύτης ἀναφορᾶς, χωρὶς ὅμως νὰ ἐννοήσῃ τὸ πραγματικὸν ἐλατήριον αὐτῆς, τόσον ἐξωγίσθη, ὥστε ἐν τῇ παραφορᾷ του συντυχῶν τῷ πρωταίτιῳ Ἡλ. Δούκῃ ἐν τῇ ἀγορᾷ, ἐξυλοκόπησεν αὐτόν, μὴ ἄρκεσθεις δὲ εἰς τοῦτο, μετέβη πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν καὶ παρὰ τῷ Μιχ. Ἀποστολίδῃ, καθ' οὗ ὅμως μὴ τολμήσας, ἢ μὴ δυνηθεὶς, νὰ ἐπιτεθῇ, ἠρκέσθη εἰς λογομαχίαν μόνον, καθ' ἣν λέγεται, ὅτι ὁ μὲν Παπᾶ Γεώργιος εἶπε : «βρὲ σκύλε, τί ζητεῖς νὰ με βγάλῃς; δὲν θὰ τὸ ἐπιτύχῃς ὅμως, διότι ἐγὼ ἐπὶ δέκα φλουρί, ὅπου ἐκέρδησα εἰς τὸν Νευροκόπον, ὅλον θὰ τὸ ἐξοδεύσω, καὶ δὲν θὰ σᾶς ἀφήσω νὰ κάμητε ἐκεῖνο, ὅπου θέλετε»· ὁ δὲ Μιχ. Ἀποστολίδης ἀπήντησεν «ὄχι ἐπὶ ἀλλὰ καὶ δέκα ἐπὶ δέκα φλουρί, ἐγὼ θὰ σε βγάλω, καὶ μάλιστα σε ἔχω βγαλμένον». Καὶ τῷ ὄντι μετ' ὀλίγον ἐπαύθη μὲν ὁ Παπᾶ Γεώργιος, ἀντικατεστάθη δέ, ὡς ἀρχ. Ἐπίτροπος, ὑπὸ τοῦ ἱερομ. Σιλβέστρου, ἐφ' οὗ οἱ Βουλγαρισταί, εἰ καὶ ἐτήρουν τὴν προτέραν μυστικότητα, οὐχ ἤτιον ἐγένοντο ὀρμητικώτεροι ἐν ταῖς ἐνεργείαις αὐτῶν. Παρουσίασαν λοιπὸν ἐν πρώτοις τὴν ἀξίωσιν, ὅπως ἐν τῇ Σχολῇ πρὸς τῇ Ἑλληνικῇ διδάσκηται καὶ ἡ Βουλγαρικὴ ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἐπέτυχον τούτου, ἀπέστελλον μὲν τὰ τέκνα των εἰς τὴν Σχολὴν, νύκτωρ ὅμως ἰδιαίτερος βουλγαροδιδάσκαλος ἐδίδασκεν αὐτὰ τὴν βουλγαρικὴν ἐντὸς τοῦ χοροβολῶνος ὁμόφρονός τινος αὐτοῖς Πολυζῶη. Ταῦτα συνέβαινον μέχρι τῆς ἐκ Σβαρνικίου εἰς Δράμαν μεταθέσεως τοῦ ἀοιδίμου Ἀγαθαγγέλου, τοῦ μετὰ ταῦτα Ἐφέσου. Οὗτος περὶ τὰ μέσα Αὐγούστου τοῦ ἔτους 1862 ἐπισκεφθεὶς καὶ τὸν Νευροκόπον τὸ πρῶτον, ἠξίωσε κατὰ τὴν τότε ἐπικρατοῦσαν συνήθειαν διπλὴν τὴν ἐκ 35.000 γροσίων ἀποτελουμένην Ἀρχ. ἐπιχορήγησιν τοῦ τμήματος Νευροκόπου. Ὅτε λοιπὸν οἱ Βουλγαρισταὶ ἐμφανισθέντες πρὸ αὐτοῦ παρεπονέθησαν κατὰ τῶν Ἑλλήνων, μὴ ἐπιτρεπόντων τὴν ἐν τῇ Σχολῇ διδασκαλίαν τῆς Βουλγαρικῆς καὶ ἀναγκάζοντων τοὺς βουλγαροπαιδας, ἵνα συναγελάζωνται ἐντὸς τοῦ γνωστοῦ χοροβολῶνος, ὁ εὐλογημένος Ἀγαθαγγελοῦς, εἴτε διότι ἠγνόει τὰ βυρσοδομούμενα

καὶ συνεπῶς ἐθεώρει ἀθῶαν τὴν ἀξίωσιν ἐκείνων, εἴτε διότι ἐφοβεῖτο, μὴ ἡ ἀπόρριψις τῆς προτάσεως καὶ ἀξιώσεως αὐτῶν θὰ συνεπήγετο τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἰδικῆς του ἀξιώσεως, οὐ μόνον αὐτὸς ἐνέδωκεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἡμετέρους ὑπεχρέωσε νὰ ἐνδώσωσιν. Ἄλλ' οἱ Βουλγαρισταί, ἀποθρασυνθέντες ἐκ τῆς πρώτης αὐτῶν ἐπιτυχίας, διετύπωσαν καὶ δευτέραν ἀξίωσιν, ὅπως δηλ. καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὁ ἀριστερὸς χορὸς ψάλλῃ βουλγαριστί, τοῦθ' ὅπερ ἐπίσης ἀπεδέξατο ὁ Ἀγαθὰγγελος, καταπεισας περὶ τούτου καὶ τοὺς ἡμετέρους, μήπω βλέποντας τὰ πράγματα σοβαρά. Καὶ δὲν εἶνε μὲν γνωστόν, ἐὰν εἰσπεράχθῃ ἡ ἑβδομηκοντακιςχίλιόγροστος ἐπιχορήγησις, τὰ ἑλληνικὰ ὅμως δίκαια ὑπέστησαν ἤδη τὴν πρώτην ἐπίθεσιν ὑπὸ τῆς Σκυθικῆς βαρβαρότητος ἐνταῦθα.

Ἄλλ' οὐδὲν κακὸν ἄμικτόν γε καλοῦ λέγει γνωμικόν τι ἀρχαῖον. Αἱ πρώται αὗται ἐπιτυχίαι καὶ ἡ ἐκ τούτων ἐπίτασις τῆς θρασυτητος τῶν βουλγαριστῶν ἀφύπνισαν ἐκ τοῦ ληθαργίου τοὺς ἡμετέρους, οἵτινες κατανοήσαντες πλέον τοὺς καταχθονίους πόθους καὶ σκοποὺς ἐκείνων, συνησίσθησαν καὶ ἀπεφάσισαν ν' ἀντιμετωπίσωσι διὰ πάσης θυσίας τὸν ἐμφανισθέντα κίνδυνον.

Τὴν ἀρχηγίαν τῶν ἡμετέρων αὐτοδικαίως ἀνέλαβεν ὁ πρεσβύτερος κατὰ τε τὴν ἡλικίαν καὶ τὸν νοῦν, ὁ ἀοίδιμος Ἀθανάσιος Κωνσταντίνου (ὁ πατὴρ τῶν ἀδελφῶν Ἀθανασιαδῶν), ἀνὴρ ἀγράμματος μὲν καὶ ἀπλοῦκός, αἰσθηματίας ὅμως εἰς μέγαν βαθμόν, καίπερ δὲ βουλγαροφώνος ἐκ βουλγαροφώνων καὶ χωρικῶν γονέων γεννηθεὶς, αἶτε τοῦ μὲν πατρὸς του ὀρμωμένου ἐκ τοῦ χωρίου Δόλιαν, τῆς δὲ μητρὸς του ἐκ τοῦ χωρίου Λιάσκη, οὐχ ἤττον μετὰ τόσον ἐνθέου ζήλου εἰργάσθη διὰ λόγων τε καὶ ἔργων ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδοξίας, ὥστε δικαίως δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ, ὡς ὁ πατὴρ τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Κοινότητος Νευροκόπου, ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ Θεοῦ πρὸς διάσωσιν αὐτῆς ἐκ τῆς Σκυθικῆς πλημμύρας. Ὁ μακαριστῆς μνήμης ἀνὴρ οὗτος, διακρινόμενος ἐπὶ βαθυνοίᾳ καὶ πρακτικῇ συνέσει, ἐπὶ ἀρχοντικῇ εὐγενείᾳ καὶ σοβαρότητι, αἶμα δὲ καὶ περιεσκεμμένη ἐλευθεριότητι, ἐπεβάλλετο, οὐ μόνον παρὰ τοῖς ἡμετέροις, ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς Ὀθωμανοῖς, καὶ πολλῶ μᾶλλον παρὰ τῷ βουλγαροφώνῳ πληθυσμῷ οὕτως ὥστε οἱ τε ἡμέτεροι, οἵτινες προσηγόρευον αὐτὸν Κύρ Ἀθανάσην, καὶ οἱ ἀλλογενεῖς, παρ' οἷς προσωνυμεῖτο Ἀτανὰς Τσιορμπατζή, οὐδαμῶς ἐτόλμων, ἢ ἠθέλον, ν' ἀντίπωσιν αὐτῷ.

Τὸ ἐπιτελεῖον, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ Κυρ Ἀθανάση ἐν τῇ Κοινοτικῇ δράσει καὶ τῷ ἐθνικῷ ἀγῶνι ἀπετέλουν ἕνθεν μὲν οἱ ἐπίσης βουλγαροφῶνοι, ὃ τε πρεσβύτερος αὐτάδελφος αὐτοῦ Κυρ Θεολόγης, οἱ Ἀποστολίδαι Ἀδελφοὶ Χ' Γεώργιος καὶ Κωνσταντῖνος (Δίνας), ἕνθεν δὲ οἱ βλαχόφῶνοι (σίσκο) Γιάντισιος Ἀθανασίου, Τάντισιος Ἀθανασίου, Γεώργιος Ἀθανασίου ψάλτης, μαθητῆς τοῦ ἐν Σέρροις περιφήμου ψάλτου Σταμούλη, διακεκριμένος

καὶ αὐτὸς ψάλτης καὶ καθ' ὅλον τὸν βίον αὐτοῦ δωρεὰν κοσμήσας τὸν δεξιὸν χορὸν τοῦ Ἱ. Μητροπολ. Ναοῦ τῆς Παναγίας καὶ παθὼν ἐν αὐτῷ, ὡς εἰρήσεται ἐφεξῆς, οἱ ἀδελφοὶ Στέργιος καὶ Γεώργιος Ζωγράφοι, Τέγος Σούφρας, Σίσκο-Τέγος καὶ Ρίζος, ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις καὶ οἱ ἑλληνοφώνοι Ἀδελφοὶ Γιώτη Παναγιώτης καὶ Γεώργιος, Μιχαὴλ Ἀπ. Σεκερτζῆς, ἐκ Παπίγκου τῆς Ἡλείρου καταγόμενοι, Στογιάννης Νικολάου, εὐεργέτης τῆς Κοινότητος καὶ Κώτσιος Δημητρίου, ἀμφότεροι ἐκ Μελενίκου καὶ ὁ Γρηγόριος Κουντουρᾶς.

Πάντες λοιπὸν οἱ προμνησθέντες, συνεννοηθέντες πρὸς ἀλλήλους καὶ βαρέως φέροντες τὰς πρὸ τῶν Βουλγαριστῶν ὑποχωρήσεις καὶ τὸ ὡς ἐκ τούτων ἐπιταθὲν θρόσος αὐτῶν, ἐξηγέρθησαν ἀπροκολύπτως κατὰ τῆς προηγουμένης τοῦ Μητροπολίτου Ἀγαθαγγέλου ἀποφάσεως, καθ' ἣς συντάξαντες ἔγγραφον διαμαρτυρίαν, δι' ἐπὶ τούτῳ ἐπιτροπῆς ἐξ αὐτῶν ἀπέστειλαν αὐτὴν εἰς Ἀρχιεπισκοπὴν, πρωτεύουσαν τότε ἔδραν τοῦ Μητροπολίτου, μετὰ τῆς ἐντολῆς, ὅπως πείσῃ τὸν Ἀρχιερέα, ἵνα ἀνακαλέσῃ τὴν ὑπὲρ τῶν βουλγαριστῶν προηγουμένην ἀπόφασιν αὐτοῦ. Ἡ ἐν λόγῳ Ἐπιτροπὴ πληροφορηθεῖσα καθ' ὁδόν, ὅτι ὁ Ἀρχιερεὺς περιοδεύων εὗρίσκετο ἐν τῷ χωρίῳ Καλαπότι, μετέβη ἐκεῖσε καὶ καθυπέβαλεν αὐτῷ τὴν ἐντολὴν αὐτῆς.

Ὁ Ἀγαθὸς ἄγγελος, δεξιὸς διπλωμάτης, ἀπεκοίμισε τὴν Ἐπιτροπὴν καὶ τοὺς ἐντολεῖς αὐτῆς, εἰπὼν, ὅτι μετ' ὀλίγον θὰ ἤρχετο αὐτοπροσώπως εἰς Νευροκόπον καὶ τότε θὰ ἐθώρει ἐκ νέου τὴν ὑπόθεσιν. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξύ ὁ Ἀγαθὸς ἄγγελος κατὰ πᾶσαν πιθανότητα προσεκλήθη εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὡς Συνοδικός, ἡ δὲ ἐνταῦθα κατάστασις κατ' ἀνάγκην πυρετιάθη ἐπὶ ἐν ὅλον ἔτος, μεθ' ὃ ἀφίκετο ἐνταῦθα, ὡς ἔκτακτος Ἀρχ. Ἐπίτροπος, ὁ τότε μὲν τιτουλάριος καὶ βοηθὸς τοῦ Ἀγίου Δράμας Ἐπίσκοπος Χριστουπόλεως, τὰ νῦν δὲ Μητροπολίτης Ἡλιουπόλεως Ταράσιος, μετ' ὀλίγον δὲ ἔφθασε καὶ ὁ Ἐπίσκοπος τότε Ἐλευθερουπόλεως, κατόπιν δὲ Μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως, Ἀδριανουπόλεως, Πελαγονείας, Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης καὶ τέλος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Κύρ Νεόφυτος. Ἀμφότεροι οἱ Ἐπίσκοποι, παραμείναντες ἐνταῦθα ἐπὶ ἐν ὅλον ἔτος, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Ἀρχιμ. Ἀγαθαγγέλου, τότε μὲν Ἀρχ. Ἐπιτρόπου ἐνταῦθα, βραδύτερον δὲ Ἐπισκόπου Ἐλευθερουπόλεως, κατέβαλον πολλὰς καὶ ἀξιαγάστους προσπάθειάς ὑπὲρ εἰρηνεύσεως τῶν διαμαχομένων καὶ καταπάσεως τοῦ φυλετικοῦ ἁγῶνος. Μάτην ὅμως, διότι οἱ βουλγαρόφρονες ἐνθουσιῶντες πλέον ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς αὐτῶν ἰδέας, κατ' οὐδένα τρόπον ἐνόουν νὰ ἡσυχάσωσιν, ἐπέμενον δὲ ἀνενδότως ἐν ταῖς σκληροτραχήλοις αὐτῶν ἀξιώσεσι περὶ Ἐκκλησίας καὶ Σχολείου. Ἐπὶ τέλους ἐνεκρίθη, ὅπως τὸ μὲν ἀνατολικὸν τμῆμα τῆς Σχολῆς, τὸ καὶ στερεώτερον, κρατήσωσιν οἱ ἡμέτεροι, οἷτινες παραπλεύρως ἔκτισαν καὶ ἰδιαίτερον Παρθεναγωγεῖον, τὸ δὲ δυτικὸν τμῆμα, χρησιμεῦν τέως ὡς ἀλληλοδιδακτικόν, καταλάβωσιν οἱ βουλγαρί-

ζοντες. Καὶ ἡ μὲν κοινὴ αὕτη κατοχὴ τῆς Σχολῆς διήρκεσε μέχρι Μαρτίου τοῦ 1891, ὅτε καὶ ἐξεβλήθησαν· τέλεον οἱ βουλγαρόφρονες ὑπὸ τῶν ἡμετέρων, ὡς λεχθήσεται κατωτέρω.

Ὡς πρὸς δὲ τὴν Ἑκκλησίαν ἐνεκρίθη κατ' ἀρχάς, ὅπως ἀνὰ μίαν ἑβδομάδα λειτουργῇ αὕτη ἐκ περιτροπῆς Ἑλληνιστὶ καὶ βοιλγαριστὶ. Ἐπειδὴ ὁμως τὸ Πάσχα τοῦ ἔτους ἐκείνου συνέπεσεν εἰς τὴν ἑβδομάδα τῶν ἡμετέρων, οἱ ὑπεναντίοι βαρὺως φέροντες τοῦτο, ἔσπευσαν μὲν καὶ κατέλαβον πρῶτοι τὸν Ἰ Ναόν, ἀλλ' εἴτα ἐπελθόντων τῶν ἡμετέρων μετὰ ροπάλων καὶ ξύλων, κακοὶ κακῶς ἐξεδιώχθησαν ὑπ' αὐτῶν, ἡ δὲ λειτουργία ἐτελέσθη ὡς ἦτο δίκαιον νὰ τελεσθῇ.

Συνεπεία τοῦ ἐπεισοδίου τούτου ἐφηροδόσθη καὶ αὐτίς τὸ ἀρχαιότερον καθεστῶς, καθ' ὃ ὁ μὲν δεξιὸς χορὸς ἔψαλλεν ἑλληνιστὶ, ὁ δὲ ἀριστερὸς σλαβωνιστὶ, ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲν ἔτυχε τῆς ἀμοιβαίας εὐαρεσκείας ἀμφοτέρων τῶν μερίδων, καὶ ἐξηκολούθουν αἱ ταραχαὶ καὶ οἱ διαπληκτισμοὶ μέχρι τοῦ Αὐγούστου τοῦ 1871, ὅτε συνέβη ἀληθὴς ροπαλομαχία ἐντὸς τοῦ Ναοῦ, ὃν ἐπὶ τῇ ἐορτῇ καὶ πανηγύρει τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου ἡθέλησαν μὲν νὰ καθέξωσι μόνοι οἱ βουλγαρόφρονες, ἀγγελιδὸν εἰσελάσαντες ροπαλοφόροι εἰς αὐτόν, κακοὶ κακῶς ὁμως ἐξεδιώχθησαν ὑπὸ τῶν ἡμετέρων, ἐνισχυομένων καὶ ὑπὸ τῶν χάριν τῆς ἐμπορικῆς πανηγύρεως παρρησιόχων ἐνταῦθα ὁμογενῶν ἐμπόρων ἐκ Σεργῶν καὶ ἰδίᾳ Μελενίκου. Τότε δὲ ἐπλήγη σοβαρῶς κατὰ τὴν κεφαλὴν ὁ μακαρίτης Γεώργιος Ἀθ. Ψάλτης ἐντὸς τοῦ Ναοῦ, ὡς καὶ ὁ Σίσκο-Τέγος πρὸ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, καὶ δὴ ὁ μὲν α' διὰ ροπάλου, ὁ δὲ β' διὰ μαχαίρας εἰς τὰς χεῖρας, καὶ συνεπεία τῶν πληγῶν τούτων ὁ μὲν α' μέχρι θανάτου κατετρώχετο, ὡς ἔλεγεν, ὑπὸ ἐγκεφαλικῆς ζάλης καὶ μελαγχολίας τινός, ὁ δὲ β' ἔφερε δακτύλους τινὰς ἀναπήρους.

Συνεπεία τῆς αἱματηρᾶς ταύτης σκηνῆς ἐπεμβᾶσα ἡ ἐπιτόπιος Ἀρχή, ἔκλεισε προσωρινῶς τὸν Ναόν, Καϊμμακάμη ὄντος τοῦ Ἀλῆ Ριζᾶ Βέη, ἀνδρὸς ἀσυνειδήτου καὶ αἰσχροκερδοῦς, ὅστις ἀμφοτέρας τὰς μερίδας φορολογῶν, ἔπαιζεν ἐπαίσχυντον διπλοῦν πρόσωπον. Τὸ κλείσιμον τοῦ Ναοῦ παρετάθη ὑπὲρ τὸ ἔτος, οὕτως ὥστε κατὰ 7)βριον τοῦ 1872, ὅτε ἀνεκηρύχθη τὸ βουλγαρικὸν σχίσμα, ὁ Ναὸς ἦν κλειστός. Οἱ ἡμέτεροι ἐν τοῖς βαρύντατα φέροντες τὴν ἀξιοθρήνητον ταύτην κατάστασιν, προέβησαν εἰς διάφορα παρὰ τῇ Σ. Κυβερνήσει διαβήματα, ὑποστηριζόμενοι καὶ ὑπὸ τῶν ἐγκρίτων ἐνταῦθα Ὀθωμανῶν, καὶ ἰδίᾳ τοῦ γηραιοῦ Χουσεῖν ἀγᾶ, ἀνδρὸς ἀγαθωτάτου, φιλανθρωποτάτου, συνετωτάτου καὶ μεγάλου ἠθικοῦ κύρους, εἰς ἐπίμετρον δὲ καὶ εὐπορωτάτου, ὅστις οὐ μόνον τοὺς ἡμετέρους ἐνταῦθα, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς χωρίοις καὶ ἰδίᾳ τοῖς ἐν Σταρτίστη σπουδαίως ἡννόει καὶ ἐκθύμως ὑπεστήριξεν. Οὗτος κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην συνεβούλευσε τοὺς ἐν Σταρτίστη ἡμετέρους, ὅπως μὴ μά-

την ἐπιμένωσιν, ἀξιοῦντες ὑπὲρ ἑαυτῶν τὸν Ναὸν τοῦ χωρίου των, ἀλλὰ κίσωσιν ἰδιαίτερον ἑαυτοῖς καὶ Ναὸν καὶ Σχολεῖον, τοῦθ' ὅπερ ἐκείνοι φρονίμως ποιοῦντες ἔθεσαν ἐν ἐφαρμογῇ, τῇ ἰσχυρᾷ αὐτοῦ προστασίᾳ, τὰ μέγιστα συντελέσαντος πρὸς σύνταξιν τε τοῦ ἀναγκαιοῦντος μαζβατᾶ ὑπὸ τοῦ ἐνταῦθα Ἰδαρὲ μιτζλισίου καὶ πρὸς ἔκδοσιν τοῦ ὑψηλοῦ φερμανίου. Λιὸ καὶ αἰδῖος ὀφείλεται τῇ σεβαστῇ αὐτοῦ μνήμῃ εὐγνωμοσύνη ἐκ μέρους τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ ἡμετέρων. Ἐνταῦθα ἐν παρόδῳ σημειωτέον, ὅτι ἀντίπαλος τοῦ μακαρίτου Χουσεῖν ἀγᾶ ἦτο ὁ ἕτερος πρόκριτος Ὁθωμανὸς Τεφρῆκ Βέης, εὐφυὲς μὲν καὶ οὗτος καὶ ἱκανώτατος, εἰς ἐπίμετρον φέρων καὶ τὸ χρῖσμα τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ ψευδοπολιτισμοῦ, αἶτε διαμείνας ἐπὶ τινι χρόνον ἐν Παρισίοις, βίαιος ὅμως καὶ αὐθαίρετος φεουδάρχης, ἐκ προσωπικῆς δὲ πρὸς ἐκεῖνον ἀντιζηλίας φίλος καὶ προστάτης τῶν βουλγαριστῶν, καίτοι ἐφ' ὅσον ἔζη ἀδύνατον ἐστάθη νὰ ἐπιτρέψῃ τοῖς βουλγαροφώνοις δουλοπαροίκους τοῦ τσιφλικίου αὐτοῦ Κουμανίτς ν' ἀποσκιρτήσωσιν εἰς τὸ σλίσμα, ἐπὶ τέλους δὲ κατὰ μοιραίαν σύμπτωσιν μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ ἐπώλησαν τὴν ἐν τῇ συνοικίᾳ Μέγα Βαρόσιον ἐνταῦθα νέαν καὶ μεγαλοπρεπῆ οἰκίαν αὐτοῦ, ἔχουσιν ἔμπροσθεν μὲν μέγα δενδρόφυτον προαύλιον, ὅπισθεν δὲ ἀπέραντον κήπον, ἠγόρασε δὲ σχετικῶς ἐν εὐτελεστάτῃ τιμῇ ὁ ἐνταῦθα βιούλαρος ψευδεπίσκοπος καὶ ἔχει αὐτὴν ὡς ψευδομητρόπολιν αὐτοῦ. Ἄλλ' ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ ζήτημα τῆς κεκλεισμένης Ἑκκλησίας.

Ἐπὶ τέλους λοιπὸν οἱ ἡμέτεροι διὰ τῆς προστασίας τοῦ μέγα τότε ἐν Κωνσταντινουπόλει σημαίνοντος Χρηστάκη Ἐφέντη Ζωγράφου ἐπέτυχον τὴν ἔκδοσιν Βεζυρικῆς διαταγῆς, καθ' ἣν ἔδει ν' ἀριθμηθῶσιν οἱ τε Ἑλληνες καὶ οἱ βουλγαρόφρονες, εἰς δὲ τοὺς πολυαριθμοτέρους νὰ δοθῇ ὁ Μητροπολιτικὸς Ναὸς τῆς Παναγίας, ὁ καὶ κεκλεισμένος διατελών. Ἐνταῦθα παρατηρητέον, ὅτι ὁ ἀγὼν ἐπρόκειτο κυρίως περὶ τοῦ Ναοῦ τούτου, καθόσον ὁ ἕτερος Ναὸς τῶν Παμμεγίστων Ταξιάρχων ἐν τῇ συνοικίᾳ Κουμσάλ, καὶ παλαιότερος καὶ μικρότερος ὢν, δὲν ἐλαμβάνετο πολὺ πολὺ ὑπ' ὄψιν, ἐπὶ πολλὰ δὲ ἔτη ἐλειτούργει οὗτος ποτὲ μὲν Ἑλληνιστί, ποτὲ δὲ βουλγαριστί.

Ἐνεργηθείσης οὕτω τῆς ἀπαριθμήσεως, εὐρέθησαν πλειοψηφοῦντες οἱ ἡμέτεροι, διὸ καὶ συμφυᾶ τῇ προμνησθείσῃ Βεζυρικῇ διαταγῇ παρέλαβον ἐν μέσῳ ἀκρατήτου χαρμοσύνου ἐνθουσιασμοῦ ὑπὸ τὴν ἰδίαν αὐτῶν κατοχὴν ἐπισήμως τὸν κεκλεισμένον Μητροπολιτικὸν Ναόν, οἱ δὲ βουλγαρίζοντες κατ' ἀνάγκην παρέλαβον καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τὴν ἀποκλειστικὴν αὐτῶν κατοχὴν τὸν ἐν Κοιμσάλ Ναὸν τῶν Π. Ταξιάρχων. Καὶ ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὸ ζήτημα τῶν Ἑκκλησιῶν, τοῦτο ἐκανονίσθη ὀριστικῶς διὰ τῆς ἀνωτέρω λύσεως, τὸ δὲ καθεστῶς τοῦτο ἐξακολουθεῖ μέχρι σήμερον ἀναλλοιώτως.

Ἄλλ' οἱ ἡμέτεροι δυσθύμως ἐβλεπον τὸν συναγελασμὸν τῶν τέκνων αὐτῶν ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ Σχολῇ μετὰ τῶν βουλγαροπαίδων, οἵτινες ὑπο-

κινήσει τῶν κακούργων διδασκάλων αὐτῶν καθ' ἑκάστην ἡρχοντο εἰς ἔριδας καὶ διαπληκτισμοὺς μετὰ τῶν ἡμετέρων μαθητῶν, ὡς ἐκ τῆς μιᾶς εἰσόδου καὶ αὐλῆς. Ἐν τούτοις ἔξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν, ἔστεργον κατ' ἀνάγκην τὰ παρόντα, καὶ πάντως θὰ ἐξηκολούθουν στέργοντες αὐτὰ ἐν τῇ διακρινούσῃ τὴν ἡμετέραν φυλὴν ἀνεξικακίᾳ, ἐὰν μὴ ᾖ θεία Πρόνοια, ἀναντιρρήτως προλαμβάνουσα νέας καὶ μᾶλλον ἐπικινδύνους τῇ ἡμετέρᾳ Κοινότητι ταραχάς, αἵτινες ἀφεύκτως θὰ ἐπισυνέβαινον συνεπείᾳ τῆς φοβεᾶς σὺν τῷ χρόνῳ ἐνισχύσεως τῶν θεομισήτων σχισματικῶν ἀφ' ἐνὸς μὲν διὰ τῆς ἐμφανίσεως τῶν αἰμοχαρῶν δολοφόνων καὶ ληστανταρτῶν τοῦ ἀπαισίου βουλγαρικοῦ Κομιτάτου, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τοῦ διορισμοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1892-93 σχισματικοῦ ψευδεπισκόπου Νευροκοπίου, ἐξφωνόμει τὰ πράγματα, ὡς ἑξῆς :

Τῇ 30ῇ Ἰανουαρίου τοῦ 1891, Ἑορτῇ τῶν Τριῶν τῆς Οἰκουμένης Φωστήρων, Διδασκάλων καὶ Ἱεραρχῶν καὶ χαρμοσύνῃ Πανηγύρει τῶν ἑλληνικῶν Σχολείων, καὶ ἡ ἡμετέρα ἐνταῦθα Σχολή, ὡς κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη, οὕτω καὶ τὸ ἔτος ἐκεῖνο, προσηκόντως ἐώρταζε τὴν Σχολικὴν ταύτην ἑορτὴν διὰ πανδήμου συναθροίσεως ἐν τῷ ἰδίῳ Σχολικῷ αὐτῆς διαμερίσματι. Οἱ βουλγαροδιδάσκαλοι ὅμως ἐν τῷ ἀδιελάτῳ φανατισμῷ καὶ τῇ φυλετικῇ αὐτῶν λύσῃ οὐ μόνον εἰργάζοντο κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἀλλὰ καὶ ἐπίτηδες ἔδιδον ἀφορμὰς καὶ ἐπέτρεπον εἰς τοὺς ἐχιδνογενεῖς μαθητὰς αὐτῶν ἐπὶ τὸ δαιμονιωδέστερον πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως νὰθορυβῶσι καὶ ἀτακτῶσι πρὸς παρενόχλησιν καὶ ἐπισκιάσιν τῆς ἡμετέρας τελετῆς. Ὡς ἐκ τούτου οἱ ἡμέτεροι κατηγανακτημένοι, καὶ δὴ τοσοῦτω μᾶλλον, καθόσον τὸ αὐτὸ σκάνδαλον συνέβαινε συχνάκις καὶ κατὰ τὴν ὥραν τῶν ἀκολουθιῶν τῆς Ἐκκλησίας, ὑπὲρ ἧς ἄλλως τε πάντοτε ἀνησυχον ὡς ἐκ τῆς παρουσίας τῶν βουλγάρων ἐν τῷ περιβόλῳ αὐτῆς, ἐζήτουν κατάλληλον εὐκαιρίαν, ἵνα ἐξώσωσιν αὐτοὺς ἀντὶ πάσης θυσίας καὶ ἐκ τῆς Σχολῆς, ὡς εἶχον ἐξωθήσει ἄλλοτε ἐκ τοῦ Μητροπ. Ναοῦ.

Ἡ εὐκαιρία λοιπὸν αὕτη παρουσιάσθη ἐν τῇ περιστάσει ἐκείνῃ, καθ' ἣν θείᾳ πάντως εὐδοκίᾳ καὶ οἰκονομίᾳ Καϊμμακάμης ἐνταῦθα ἐξηκολούθουν ὁ ἀλῆστου μηνῆς Νοερῇ Βέη, ὅστις πρόσφυνξ ὢν ἐκ Βουλγαρίας καὶ δυσμενέστατα τοῖς βουλγάροις διακείμενος, πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως ἠνύνησε καὶ ἐπροστάτευσε τοὺς ἡμετέρους, καὶ δὴ ὅλως ἀφιλοκερδῶς, διὸ καὶ ἐγένετο ἀληθὴς εὐεργέτης τῆς ἡμετέρας ἐνταῦθα Κοινότητος, αἰτίδιον τῇ προσφιλεῖ αὐτοῦ μνήμῃ ὀφειλούσης εὐγνωμοσύνην διὰ τε τὰς ἄλλας αὐτοῦ πρὸς αὐτὴν σπουδαίας χάριτας καὶ εὐεργεσίας καὶ διὰ τὴν μεγίστην τούτων, οἷα τυγχάνει ἡ πολύτιμος αὐτοῦ προστασία καὶ ὑποστήριξις πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς Σχολῆς. Διότι, ὅτε οἱ ἡμέτεροι κατ' ἰδίαν ὑπέβαλον αὐτῷ παράπονα διὰ τὴν σχολικὴν κατάστασιν, οὗτος ὑπὸ πᾶσαν ἐχεμυθίαν συνέστησεν αὐτοῖς, ὅπως ἐκδιώξωσιν ἐκ τῆς σχολῆς βουλγαροδιδασκάλους

τε καὶ βουλγαρομαθητὰς, ἐν τέλει δὲ δεχθῶσι τὴν χρηματικὴν τῶν βουλγάρων ἀποζημίωσιν διὰ τὸ ἥμισυ ἐπὶ τῆς σχολικῆς οἰκοδομῆς δικαίωμα αὐτῶν· κατ' ἀγαθὴν σύμπτωσιν καὶ ὁ τότε στρατιωτικὸς διοικητὴς Νευροκόπου Καϊμμακάμ Νουσρέτ Βέης ἔτυχε φίλα τοῖς ἡμετέροις φρονῶν, καὶ τό γ' ἐπ' αὐτῷ ὑπεστήριξεν αὐτούς. Οὕτω λοιπὸν οἱ ἡμέτεροι ἡθικῶς ἐνισχυμένοι καὶ ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῇς τοὺς σπουδαιότερους ἐκ τῶν ἡμετέρων Προκρίτων καὶ ἰδίᾳ τοὺς ὑπὸ πατριωτικὴν καὶ ἐκπαιδευτικὴν ἔποψιν ἀξιολόγους διδασκάλους Ἀνδρέαν Τοζίδην καὶ Μιχαὴλ Χρονίδην εἰσελθόντες τῇ 26ῃ Μαρτίου 1891 εἰς τὴν Σχολήν, ἐξεδίωξαν ἐξ αὐτῆς τοὺς τε βουλγαροδιδασκάλους καὶ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν, κλείσαντες δὲ τὴν ἔξω θύραν τῆς Ἐκκλησίας, ἀνέμενον τὸ ἀποβησόμενον. Οἱ βούλγαροι μόνις ἐπληροφορήθησαν τὸ γεγονός, ἔξαλλοι ὑπὸ τῆς ὀργῆς, πάραυτα κατήγγειλαν τὸ γεγονός εἰς τὴν Ἀρχήν, συνηθροίσθησαν δὲ καὶ αὐτοὶ σωρηδὸν ἐν τῇ μεγάλῃ ὁδῷ παρὰ τὸν φοῦρνον τοῦ Ν. Γκάμπη.

Ὁ Καϊμμακάμης Νουρῆ Βέης, καίπερ ἐνδομύχως εὐχαριστηθεὶς ἐκ τῆς τοιαύτης ἐνεργείας τῶν ἡμετέρων, οὐχ ἥτιον ἐπιδέξιός ὦν διπλωμάτης, προσεποιήθη ὀργὴν κατὰ τῶν δῆθεν ταραξιῶν, ἀπέσειλε δὲ ἀμέσως τὸν Ἀρχισυννόμον μετὰ τινων χωροφυλάκων μετὰ τῆς διαταγῆς, ὅπως ἀποκαταστήσωσι τὴν τάξιν. Ἀλλ' οἱ ἡμέτεροι γινώσκοντες, ὅτι ὁ Ἀρχισυννόμος ἦν δωροδοκημένος ὑπὸ τῶν βουλγάρων καὶ ἦν εὐτελες ὄργανον αὐτῶν, ἀπήντησαν αὐτῷ, ὅτι τότε μόνον θὰ ἡνοίγον τὴν θύραν, ὅταν αὐτὸς ὁ Καϊμμακάμης ἀφ' ἐνὸς καὶ ὁ στρατιωτικὸς διοικητὴς ἀφ' ἑτέρου προσήρχοντο, καθόσον μόνον εἰς αὐτοὺς εἶχον ἐμπιστοσύνην. Τοῦτο καὶ ἐγένετο.

Ἐντὸς ὀλίγου ὁ τε Καϊμμακάμης καὶ ὁ στρατιωτικὸς διοικητὴς ἀφίκοντο πρὸ τῆς κεκλεισμένης θύρας, ἥτις ἠνοίγη πάραυτα πρὸς αὐτούς. Ὁ Νουρῆ Βέης ἤρξατο ἐπιτιμῶν δῆθεν τοῖς ἡμετέροις διὰ τὸ αὐθαίρετον αὐτῶν διάβημα, καὶ διέταξεν αὐτοὺς νὰ διαλυθῶσιν· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐπέμενον οἱ ἡμέτεροι, ἵνα ἀσφαλισθῶσι τὰ δίκαια αὐτῶν καὶ μηδαμῶς ἐπιτραπῇ ἡ περαιτέρω φοίτησις τῶν βουλγαροπαίδων εἰς τὴν Σχολήν, ὁ Καϊμμακάμης διέταξεν, ὅπως ἐν τῷ μεταξὺ κλεισθῇ αὕτη καὶ σφραγισθῇ μέχρις οὗ ζητηθῶσι καὶ ληφθῶσι σχετικαὶ ὁδηγαί παρὰ τοῦ Μουτεσαρίφου Σερρών. Τῶν δὲ ἡμετέρων ἀποδεξαμένων τοῦτο καὶ ἐκκενωσάντων τὴν Σχολήν, ἐσφραγίσθη αὕτη, ἀφ' οὗ ὁμως προηγουμένως ὑπὸ τὰς ἔδρας καὶ τὰ θρανία διενηργήθη ἔρευνά τις πρὸς ἀνακάλυψιν τῶν ὀπλῶν καὶ τῶν πολεμοφοδίων, ἅτινα ἦσαν δῆθεν κεκρυμμένα ἐκεῖ ὑπὸ τῶν ἡμετέρων, ὡς ἐρραδιούργησαν οἱ βούλγαροι παρὰ τῷ στρατιωτικῷ διοικητῇ, ὅστις ἐζήτησεν, ὅπως ἐξ ἐκατέρως μερίδος ὁρισθῇ ἓν πρόσωπον, ὅπως παρίστανται κατὰ τὴν ἔρευναν, ὡς καὶ ἐγένετο, τῶν βουλγάρων ὁρισάντων τὸν Γ. Τσαρικισήν, τῶν δ' ἡμετέρων τὸν κ. Ἰ. Ἀθανασιάδην, ἐπὶ τῶν ἀφηγήσεων τοῦ ὁποίου ὡς τὰ πολλὰ γράφονται καὶ τὰ παρόντα χρονολογήματα· περιττὸν νὰ σημειωθῇ,

ὅτι ἡ ἔρευνα ἀπέβη πρὸς καταισχύνην τῶν ἀχρείων συκοφαντῶν, καθόσον οὐδὲν ἐπιλήψιμον ἀνεκαλύφθη.

Ἐπὶ ἓνα μῆνα παρετάθη τὸ κλείσιμον τῆς Σχολῆς, ὅτε πρὸς μεγίστην θλίψιν τῶν ἡμετέρων ἀνεκλήθη ὁ πολύτιμος προστάτης αὐτῶν Νουρῆ Βέης, διορισθεὶς κατόπιν Μουτσαφίφης Λήμνου, ἔνθα λέγεται, ὅτι καὶ ἀπέθανεν, ἔνταῦθα δέ, ὡς Καϊμσκαμ Βεκίλὶ ἀπεστάλη ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς Διοικήσεως Σερρών (Ταχιράτ Μουδιρῆ), Ζιᾶ Ἐφέντης, ὅστις εὐτυχῶς προδιατεθεὶς εὐμενῶς πρὸς τὴν ὑπόθεσιν ὑπὸ τῶν ἐκεῖ ἡμετέρων, ὁμολογουμένως συνετέλεσεν οὐκ ὀλίγον εἰς τὸν θρίαμβον τῶν ἡμετέρων, τοὺτους μὲν ὑποχρεώσας νὰ μετρήσωσιν ἑβδομήκοντα λίρας, ὡς ἀποζημιώσιν, τοῖς βουλγάροις, τοὺτους δὲ καὶ τὸν θρησκευτικὸν ἀρχηγὸν τῶν Πρεδседάτελον δυστροποῦντας καὶ μὴ στέργοντας πειθαναγκάσας διὰ τε νομισθεῖων καὶ ἀπειλῶν νὰ δεχθῶσιν αὐτὰς ἐπ' ὀνόματι τῆς κοινότητος αὐτῶν καὶ δώσωσιν ἐξόφλησιν πρὸς τὴν ἡμετέραν Κοινότητα, ἣτις καὶ ἔσπεισεν εὐθὺς καὶ ἐνήργησε τὰ δέοντα παρὰ τῷ Κτηματολογικῷ Γραφεῖῳ (Ταποῦ Καλεμῆ) πρὸς ἔκδοσιν ἐπ' ὀνόματι αὐτῆς καὶ μόνης τῶν σχετικῶν τίτλων.

Οὕτω κατὰ θεῖαν πάντως οἰκονομίαν ἀπεμακρύνθησαν ἐκ τοῦ περιβάλλου τοῦ Ἱ. Μητροπολ. ἡμῶν Ναοῦ τέλεον πλέον οἱ Βούλγαροι, οἷς ὁ μετὰ τριετίαν περίπτω κρίμασιν οἷς οἶδε Κύριος ἀφικόμενος ἔνταῦθα ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἀντιχρίστου καὶ Βλαδίκας αὐτῶν αὐτοκαλούμενος ὠνείδισε δριμύτητα, εἰπὼν, ὅτι ὥφειλον νὰ μὴ δεχθῶσιν οὐχὶ 70 μόνον, ἀλλὰ καὶ τρεῖς 70 ἀκόμη, ἐὰν τοῖς ἐδίδοντο, καθόσον ὑπῆρχε πάντοτε ἡ βεβαία κατ' αὐτὸν ἐλπίς, ὅτι ἐν δεδομένη εὐκαιρίᾳ θὰ κατέσχον καὶ αὐτὸν τὸν Μητρ. Ναόν, μὴ λαμβάνων ὑπ' ὄψιν ὁ γεννάδας καὶ τὸν ξενοδόχον, τὸ δὴ λεγόμενον, ἄνευ τοῦ ὁποίου ἐποίει τοὺς ὑπολογισμούς του.

Καὶ ταῦτα μὲν φιλοτίμως πᾶν καὶ φιλογενῶς διεπράξαντο οἱ ἡμέτεροι ἔνταῦθα ὁμογενεῖς· τί δὲ οἱ κατὰ καιροὺς πνευματικοὶ αὐτῶν κυβερνῆται;

Ἐντόνως ἀποκρούοντες πᾶσαν περὶ μισαδελφίας καὶ φιλοκατηγορίας μομφὴν καθ' ἡμῶν, εἰς τὴν ἐπιτακτικὴν δὲ τῆς δικαιοσύνης καὶ μόνης φωνῆν ὑπεῖκοντες, μετὰ πόνου ἐθνικοῦ παραιτηροῦμεν, ὅτι ἡ ἀτυχὴς αὕτη Ἐπαρχία δὲν ἠυμοίωρε πάντοτε τῶν καταλλήλων πνευματικῶν ἰθυντόρων, καὶ ἰδίᾳ ἐξ οὗ ἀποχωρισθεῖσα τῆς Ἐπαρχίας Δράμας ἀνεκχευένη ἀνεξάρτητος Ἀρχιεπισκοπὴ τὸ πρῶτον καὶ εἰτα Μητρόπολις

Ἡ ἀνακήρυξις αὕτη ἐγένετο ἀρχομένου τοῦ σωτηρίου ἔτους 1883 ἐπὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Γ', πατριαρχεύοντος τὸ α', ὅτε διὰ λόγους ἐκκλησιαστικούς τε καὶ ἐθνικοὺς ἔδοξε τῇ Μ. Ἐκκλησίᾳ ἐνώσαι τὴν ὑποδιοίκησιν (τότε ναχιέν εἰσέτι) Ραζλοκίου, τέως ἀποτελοῦσαν τμήμα τῆς Μητροπόλεως Σαμοκοβίου, καὶ τὴν ὑποδιοίκησιν Νευροκόπου εἰς μίαν Ἐκκλησιαστικὴν Ἐπαρχίαν, ἣτις περιλαμβάνουσα ὑπὲρ τὰς 60 χριστιανικὰς Κοι-

νότητας, ἄριστα ἠδύνατο νὰ διατηρήσῃ, καὶ δὴ ἀξιοπρεπῶς, ἴδιον Ἀρχιερέα, ἐὰν μὴ αἱ ἐν λόγῳ Κοινότητες ἀλληλοδιαδόχως σὺν τῷ χρόνῳ εἴτε ἐκ πνεύματος φυλειστικοῦ, εἴτε ἐξαναγκαζόμεναι ὑπὸ τῶν ἀθεοφόρων, ἄσυνειδήτων, αἰμοχαρῶν καὶ ἀνθρωπομόρφων τεράτων, αἱ καλοῦνται Κομιτατζήδες, ἀπεσκίρτων εἰς τὸ ἐπάρατον σχίσμα.

Πρῶτος Ἀρχιεπίσκοπος Νευροκοπίου, ὡς δι' ἀγνώστους λόγους ἐκλήθη ἡ Ἐπαρχία, ἐψηφίσθη ψήφοις κανονικαῖς τῆς Ἐκκλησίας ὁ τοῦ Γέροντος Ἀγίου Νικομηδείας Φιλοθέου τοῦ Βρυεννίου Πρωτοσύγκελλος Ἰγνάτιος, Ρόδιος τὴν πατρίδα, ἀνὴρ σεβάσμιος καὶ πεπειραμένος, εἰ καὶ μὴ πολὺ πεπαιδευμένος. Κατὰ τινας πληροφορίας ὁ Ἰγνάτιος ἦν πρότερον ἑγγαμος ἱερεὺς καὶ πατὴρ μιᾶς θυγατρὸς ἐν Ρόδῳ. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τῆς πρεσβυτέρας αὐτοῦ ὑπανδρεύσας τὴν θυγατέρα αὐτοῦ, μὴ δυνηθεὶς δὲ νὰ συζήσῃ, ὡς ἤθελε καὶ ἤλπιζεν, ἐν ἁρμονίᾳ μετὰ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ, κατέλιπε τὴν γενέτειραν καὶ γενόμενος ἱερομόναχος, εἰσηλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Γέροντος Ἀγίου Νικομηδείας, ἔτι ὄντος Σεργῶν, ὅψ' οὐ καὶ προήχθη. Ἦν δὲ καὶ ἀρκεῖντως εὐπτορος, ἀφοῦ 400 λίρας εἶχε δεδανεισμένας μόνον ἐν Νικομηδείᾳ, εἰσπραχθείσας μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας. Πότε ἀκριβῶς ἐξελέγη Ἀρχιεπίσκοπος Νευροκοπίου, δὲν εἶνε ἐξηκριβωμένος· πιθανώτατα ὅμως ἀρχομένου τοῦ ἔτους 1883, ἐνταῦθα δὲ ἀφίκετο αἰγνιδίως, χωρὶς προηγουμένως νὰ προαναγγεῖλῃ τὴν ἔλευσιν αὐτοῦ, τῷ Σαββάτῳ τοῦ Λαζάρου τοῦ ἔτους ἐκείνου. Κατὰ τὸν ἔξω ἀνθρωπον ἦν μέτριος τὸ ἀνάστημα μὲ μακρὰν καὶ μέλαιναν γενειάδα παρὰ τὸ προβεβηκὸς ὁπωσοῦν τῆς ἡλικίας, διότι ἦτο ἐβδομηκοντούτης περίπου. Περὶ τῆς δράσεως αὐτοῦ, ὡς Ποιμενάρχου, οὐδὲν δυστυχῶς εἶναι γνωστόν, καθόσον οὐδεμίᾳ πράξει αὐτοῦ εὐρεται ἐν τοῖς Κώδιξιν, οὐδ' ἀπλῇ υπογραφῇ αὐτοῦ, ἥς ὁ τύπος διὰ τοῦτο καὶ μένει ἀγνωστος. Ἴσως ἡ ἔλλειψις αὕτη ὀφείλεται εἰς τὸ βραχὺ διάστημα τῆς ποιμαντορίας αὐτοῦ, διότι ἀκριβῶς μετὰ ἐν ἔτος περιπεσὼν βραχεία μὲν, ἀλλὰ θανατηφόρῳ ἀσθενείᾳ, ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν ἐνταῦθα ἀκριβῶς κατὰ τὴν ἐβδομάδα τῶν Βαΐων. Ἀμα τῷ θανάτῳ αὐτοῦ ἡ ἡμετέρα ἐνταῦθα Κοινότης ἀνήγγειλε τὸ θλιβερὸν ἄγγελμα τηλεγραφικῶς εἰς τε τὰ Πατριαρχεῖα καὶ εἰς τοὺς γείτονας Μητροπολίτας Σεργῶν, Δράμας καὶ Μελενίκου ἐπὶ τῇ ἐλπίδι, ὅτι θὰ προσήκειτό τις ἐξ αὐτῶν, ὅπως προστῇ τῆς κηδείας αὐτοῦ. Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ Κοινότης τελεταρχοῦντος πάντοτε καὶ εἰσηγουμένου τὰ προσήκοντα τῇ περυστάσει τοῦ κ. Ι. Ἀθανασιάδου, ἐμπείρου περὶ τὰ τοιαῦτα ὡς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ ἄλλοιτε παρὰ τῷ ἀοιδίμῳ Μητροπολίτῃ Μογλενῶν Μελετίῳ, ἐνεθρόνισε τὸν σεπτὸν νεκρὸν ἐπὶ πολυθρόνας καὶ ἀνεπισήμως μετεκόμισεν ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ, ἐνθα μετὰ παννύχιον ἀγρυπνίαν καὶ ἐπιμνημόσυνον ἱερατικὸν συλλεiturργον τὴν πρωΐαν τῆς γ' ἡμέρας ἀπὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, καθ' ὃ διάστημα Ὁρθόδοξοί τε καὶ Σχισματικοὶ

πανδημεὶ προσερχόμενοι ἡσπάζοντο τὸ σεβαστὸν λείψανον, εἴτα ἐκήδευσεν αὐτὸ μεγαλοπρεπέστατα καὶ κατὰ τρόπον πρωτοφανῇ βεβαίως ἐνταῦθα, καθόσον εἰ καὶ οὐδεὶς Ἀρχιερεὺς προΐστατο τῆς κηδείας, οὐχ ἦττον πλὴν τῶν ἡμετέρων δύο ἐφημερίων ἐπετράπη ἕξ ἀμαθείας βεβαίως νὰ συμμετάσχωσι καὶ πλῆθος σχισματικῶν ψευδοϊερέων ἐντεῦθεν τε καὶ ἐκ τῶν περιχώρων, παρέστησαν αὐτοπροσώπως ὁ ἀείμνηστος Καϊμμακάμης Νειροκόπου Νουρῆ Βέης, ὁ ἀξιόλογος στρατιωτικὸς διοικητὴς Νετζήπ Βέης ὁ Αἰθίοψ, ὁ καὶ διὰ τοῦτο Ἀράπ Μπίμπαση κοινῶς λεγόμενος, πρὸς ὃν ἀείποτε εὐμενῶς διακείμενον τοῖς ἡμετέροις πολλὰ ἐπίσης ὀφείλει ἢ ἡμετέρα ἐνταῦθα Κοινότης, ὁ φιλοβούλγαρος Τεφφὴκ Βέης, Δήμαρχος ὢν, ἐπεικῶς δεχθέντες νὰ προσδεθῇ μέλαινα ταινία ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ βραχίονος, πολλοὶ ἄλλοι πρόκριτοι Ὁθωμανοί, Σχισματικοί, Ἰουδαῖοι καὶ ἅπαντα ἢ ἡμετέρα Κοινότης, λόχος δὲ στρατιωτῶν καὶ χωροφυλάκων μὲ ἀνεστραμμένα τὰ ὄπλα σεβασμοῦ χάριν ἡγεῖτο τῆς ὅλης ἐπικηδείου πομπῆς. Μετὰ τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν ὁ σεπτὸς νεκρὸς ἐτάφη ἐν τῷ ἐντὸς τοῦ Νάρθηκος πρὸ τῆς μεγάλης θύρας τοῦ Ναοῦ ἀνοιγέντι τάφῳ, ἐν τῷ μεταξὺ δὲ εἶχε ληφθῇ ἀπαντητικῶς ἐκ Φαναρίου τηλεγράφημα τοῦ μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Ἰωακεῖμ τοῦ Γ' Τοποτηρητοῦ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἐκλεγέντος ἀοιδίμου Γέροντος Ἀγίου Ἐφέσου Ἀγαθαγγέλου τοῦ Μάγνητος, τὸ μὲν συλλυπούμενου ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας τῇ Ἐπαρχίᾳ διὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀρχιερέως αὐτῆς, τὸ δὲ ἐντελλομένου τὴν ἀρχιερεοπρεπῇ κήδευσιν αὐτοῦ ἀφ' ἐνός, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν σφράγισιν τῆς παρουσίας αὐτοῦ, τοῦθ' ὅπερ ὁ κ. Ι. Ἀθανασιάδης ἐκ προσώπου τῆς Δημογεροντίας ἅμα τῇ ἐκπονοῇ τοῦ ἀσθενοῦς Ἀρχιερέως οἰκοθὲν ἔπραξεν. Βραδύτερον δυνάμει νεωτέρας διαταγῆς τῆς Ἐκκλησίας ἢ Κοινότης ἐξετοίγησε μὲν τὰ διάφορα ἔλιπλα καὶ σκευὴ ἐνταῦθα, πλὴν ἐνὸς στενοῦ καὶ ἐπιμήκους οἴονει Περσικοῦ τάπητος (σετζιαδέ), ὃν ἐκράτησε καὶ ἔστρωσεν ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρον (μεντέρ) τοῦ Μητροπολιτικοῦ Γραφείου, ἀπέστειλε δὲ εἰς Κωνσταντινούπολιν τὸ ἀντίτιμον τῶν ἐκπονηθέντων καὶ τὰ Ἀρχιερατικὰ ἄμφια, ἕξ ὃν ἐκράτησεν ἐν ἐπιτραχήλιον καὶ ἐν μικρὸν ὠμόφορον, σφρζόμενα μέχρι σήμερον ἐν τῷ ἡμέτερῳ Ναῷ εἰς μνημόσυνον τοῦ ἀοιδίμου κατόχου αὐτῶν, μὴ ὄντα ὅμως πολλῆς ἀξίας, τοῦ ἐπιτραχηλίου μάλιστα ἱκανῶς φθαρόντος, ἡμεῖς ἀντικατεστήσαμεν αὐτὸ δι' ἑτέρου, ἐπίσης μικρᾶς ἀξίας, προσενεχθέντος δ' ἡμῖν, ὥς δῶρον, ὑπότινος Ἱερέως, περιοδεύσαντος τὸ Ἅγιον Ὅρος δι' ἡμετέρας συστάσεως πρὸς τὴν Ἱερὰν Κοινότητα αὐτοῦ.

Ἐπὶ δεκαετίαν ὅλην οὐδενὸς σκεφθέντος, ἢ θελήσαντος, νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἀνακομιδὴν τοῦ ἀειμνήστου Ἰγνατίου, ὁ ἐκ τῶν Πανιερωτάτων Προκατόχων ἡμῶν Κύρ Νικηφόρος ἐκ φιλαδελφίας πάντως κινούμενος ἐξετέλεσε μὲν ταύτην κατ' Ἰανουάριον τοῦ 1894, εὐρὼν δὲ ἄλλυτον τὸ λείψανον, ἐπανέθαψεν αὐτὸ ἐν τῷ αὐτῷ τάφῳ διαπαντός, καλύψας τὸν τάφον δι'

ἐπιτυμβίας πλακόσ, ἐφ' ἧς πλὴν τῶν Ἀρχιερατικῶν συμβόλων ἐχαράχθη καὶ τὸ ἐξῆς ἐπίγραμμα, ποιηθὲν ὑπ' αὐτοῦ ἄνευ πολλῆς ἐπιτυχίας, οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ εἰς ὕψος ἐν πολλοῖς ἀκατάληπτον :

Τὸ ἐπίγραμμα τοῦτο ἔχει ὧδε :

Ρόδῳ ἀμφιρῦτοιο ἄπο γείνατο τύμβος
δὲν ἐκάλυψε φερώνυμον ὄντα
Θειοφόρῳ ἀνέρος περικλύτῳ Ἰγνάτιον ἔνθα
οἱ φύσιος δῶκε πατέρος νόμος καλέεσθαι
Οὐνόματ' ἀριγνώτῳ Παιονέων δὲ
κρέσσονα κλέα χώρῃ Νευροκοπίῃ
Γέγηθεν αὐθις ἀρχὸν ψυχῶν ἰδοῖσα
ἡδὲ Πατέρα χάριτι Παρακλήτου
Ἦγήτορά τε φωτῶν σοφίης ὁρθῆς τάξιος ἡδὲ
εὐφρόνης· αὐτὰρ ἐπεὶ γήραος οὐδῶ βῆ
Πόλῳ Οὐρανοῖο, εὐτραφέην ποίμνην λιπὼν
ἀπέπτη· οὐτοσί πολλῶν ἄστεα καὶ νόον πρὶν
φρεσὶν εἰοῖσιν ἐνὶ βαλῶν, ἀφῆκε γεγηρὸν σκῆνος
εὐχολῆς ἱερέης οὐνεκα νομῆς ἐνιαυσίου ἀγχοῦ
Πρῶτά τ' ὕστατα τηλόθι πάτρης ἔης
φίλοις γόνυις τοῖσδ' ἐνταυθοῖ σῆμα
ἀπολαύσασι τόδ' ἰδρύσασιν οὕτω.

Ἐπὶ τὸ ἀνωτέρω ἐπίγραμμα ἔχει χαραχθῆ καὶ ἡ ἐξῆς σημείωσις :

Ὁ μὲν θάνατος ἐγένετο τῇ 21ῃ Μαρτίου 1884

ἡ δ' ἰδρυσις τοῦ τύμβου τῇ 9ῃ Ἰανουαρίου 1894

Ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ἀνωτέρω ἐπιγράμματος ἐποιήσαμεν καὶ ἡμεῖς ὅμοιον, ἀλλὰ συντομώτερον, ὅπερ καὶ εἰς ἀνάμνησιν καταχωρίζομεν καὶ ἡμεῖς ἐνταῦθα :

Ἀμφιρῦτοιο Ρόδου μὲν δδ' ἐπλετο υἱὸς ἄριστος
νεκρός, δὲν ὀκρυόεις ὧδε κάλυψε τάφος,
Τοῦνομα Ἰγνάτιος, τὴν κλῆσιν ὁμώνυμον αὐχῶν
Ἀντιόχου πόλιος Ποιμένι Θειοφόρῳ,
Τῆς δ' ἐν Νευροκόπου χώρῃ Ποίμνης Σαοτήρος
Ποιμὴν ἡγάθεος, σῶμα φρένας τε γέρον,
Ἀλλὰ μόνον λυκάβανθ' ἓνα πῶν φίλον γε νομεύσας,
βῆ Πόλον ἀστερόενθ', ἧς ἀρετῆς τὸ γέρας
ληψόμενος χερὸς ἐκ Ζαθέφει Δικαιοκρίταο,
εὐτ' ἂν ἅπασι βροτοῖς εἰκότα πάντ' ἀποδῶ.

Ἀπὸ τῆς κα' Μαρτίου 1884, ὅτε ἐπισυνέβη ὁ θάνατος τοῦ ἀοιδίμου

Ἰγνατίου μέχρι ἔως τοῦ Ἀπριλίου 1885, ὅτε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐξελέγη νέος Ἀρχιεπίσκοπος Νευροκοπίου ὁ τέως τιτουλάριος Ἐπίσκοπος Ἀβύδου Κύρ Χρῦσανθος, ἡ ἡμετέρα Ἀρχιεπισκοπὴ διετέλεσεν ἐν χρεῖα, κυβερνωμένη ὑπὸ τοῦ ἐγγωρίου Ἀρχιμ. Κωνσταντίνου Προσκυνητοῦ, κοινῶς λεγομένου Χατζῆ Παπᾶ Κωνσταντῆ, ἡ καὶ ἀπλῶς Χατζῆ Παπᾶ, πατρὸς τοῦ ἐν Καβάλλα καλοῦ νέου Στεργίου Παπαδοπούλου, ὡς Ἀρχιερ. Ἐπιτρόπου, καὶ τῶν Προκρίτων τῆς ἡμετέρας ἐνταῦθα Κοινότητος. Ὁ Χρῦσανθος, Β' οὗτος Ἀρχιεπίσκοπος Νευροκοπίου, ἀφίκετο ἐνταῦθα ἐντὸς τοῦ β' δεκαπενθήμερου τοῦ Μαΐου ἢ πιθανώτερον ἐντὸς τοῦ α' δεκαπενθήμερου τοῦ Ἰουνίου τοῦ 1885, ὡς ἔστιν εἰκάσαι ἐκ τῆς ἡμερομ. 18 Ἰουνίου 1895, καθ' ἣν ἡμέραν συνεκάλεσε τὴν α' συνεδρίαν τῶν ὑπαρχόντων Δημογερόντων καὶ συστήσας αὐτοῖς τὰ δέοντα ἐξέθετο διὰ γενικῶν γραμμῶν τὸ πρόγραμμα τῆς μελλούσης ποιμαντορίας αὐτοῦ ἐνταῦθα. Ὁ Χρῦσανθος, καίπερ ἄμοιρος θεολογικῆς καὶ ἐν γένει συστηματικῆς μορφώσεως, οὐχ ἥτιον ἐκέκτητο πρακτικὴν σύνεσιν, πολύτιμον πείραν καὶ ποιμαντορικὴν ἱκανότητα, θεῖς τὰς βάσεις κανονικῆς Κοινοτικῆς ἐργασίας καὶ τακτοποιήσας τὸ Ἀρχιεπισκοπικὸν αὐτοῦ Γραφεῖον, οὗ τὴν ἐργασίαν ἀνέθηκεν εἰς ἐπὶ τούτῳ Γραμματέα, δὴν μετὰ τῆς γηραιᾶς μητρὸς αὐτοῦ, γυναικὸς εὐφυοῦς, ἀστείας καὶ τουρκομαθοῦς, διδὼν καὶ λίαν προσφιλοῦς Ὁθωμαναῖς τε καὶ Ὁθωμανοῖς, ὅφ' ὧν προσαννυμεῖτο ἐπὶ τὸ τιμητικῶς ἀστειότερον Βαλιδὲ Σουλτάνα, ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἐγκαινίσας Πρωτόκολλον τῆς ἐπισήμου καὶ ἰδιωτικῆς αὐτοῦ ἀλληλογραφίας, βιβλίον πρακτικῶν τῶν συνεδριάσεων τῆς Δημογεροντίας, ἐκτελούσης καὶ καθήκοντα Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, καὶ ἄλλα σχετικὰ πρὸς τὸ Γραφεῖον, διώρισεν ἰδιαιτέραν Ἐφορίαν ἰῶν Σχολείων, ὑπὲρ ὧν φιλομούσως ἐμερίμνα, ἐπεσκέφθη κατ' ἐπανάληψιν τὰς ἐν τοῖς διαμερίσμασι Μεσὲ Κόλ, Ὅρτὰ Κόλ καὶ Δεμιρτζῆ Κόλ πιστὰς εἰσέτι τῇ Ὁρθοδοξίᾳ παραμενούσας Κοινότητας Μουσομίστης, Λιάσκης, Λιμπάχοβας, Σάδοβας, Σατόφτσας, Δόλιανης, Μπελλοτίντσας, Τσερεσιόβου, Ζιρνόβου, Κουμαντισίου, Σταρτίστης, Κάτω Βροντοῦς, Μοναστηριτζικίου (Καυᾶ-Κιότι), Τηρλισίου, Λόφτσας, Τεσιόβου καὶ Παπᾶς Τσιαῖρ, ἐνθα τῇ προτροπῇ αὐτοῦ καὶ παρακελεύσει ἰδρύθη τὸ πρῶτον ὃ μέχρι σήμερον ὑφιστάμενος ἐν εἵδει παραλήγματος ἱερὸς Ναὸς τῶν Ἀγίων ἐνδόξων Ἀποστόλων καὶ Πρωτοκορυφαίων Πέτρου καὶ Παύλου, ἐφεξῆς τοῦ Δ' ἡγ-Τσιφλικίου, Στρέδνας, καὶ Τρικορύφου (Οὔτς-Δουρνούκ), περὶ ἐκάστης τῶν ὁποίων κατὰ τὸ ἐνὸν ἐμερίμνησε, καίτοι τὸ μικρόβιον τοῦ ἐπαρχίου πόθου πρὸς ἀπόκλισιν εἰς τὸ θεωμίστην σχίσμα πρὸ πολλοῦ ἤδη εἶχε διαδοθῇ καὶ καλλιεργηθῇ παρὰ ταῖς πλείστας ἐξ αὐτῶν, καὶ ἐν γένει ἐμαρτύρησεν ἀξιάγαστον Ποιμαντορικὸν ζῆλον καὶ διώκησεν ἀρκούντως ἐπιτυχῶς τὴν ἐπαρχίαν, ἐργασθεὶς τελεσφόρως τό γ' ἐπ' αὐτῷ ὑπὸ τε ἐκκλησιαστικὴν καὶ ἐθνικὴν ἔποψιν. Πρὸς τοῦτο λίαν ἐβοήθη-

σεν αὐτῷ καὶ ἡ πλήρης γνώσις τῆς Τουρκικῆς γλώσσης, ἣν μητρικὴν αὐτοῦ οὖσαν, ἅτε Ἀνατολίτου, ὠμίλει εὐχερέστατα καὶ δὴ καὶ μετὰ πολλῆς χάριτος, καθόσον γνώσεως ὧν πλείστων ἀστέων Τουρκικῶν ἀνεκδότων, οἷς, ὡς γνωστόν, τὰ μάλιστα οἱ πλείστοι τῶν Ὀθωμανῶν ἀσμενίζουσιν, ἐκαρρύνευν ἐπικαίρως δι' αὐτῶν τὸν λόγον καὶ ἀπέβαιναν ἐπίχαρις καὶ ποθητὸς συνομιλητής. Ἐντεῦθεν καὶ αἱ φιλικώταται σχέσεις αὐτοῦ μετὰ τῶν Ὀθωμανῶν, καὶ δὴ τῶν τε Πολιτικῶν καὶ τῶν Στρατιωτικῶν ἀρχόντων, οὔτινες πάντοτε ἡδέως ἤκουον αὐτοῦ καὶ πολλὰ χαριζόμενοι αὐτῷ ἐποίουν. Περὶ πόσου δὲ ἐποίουντο οἱ ἐν λόγῳ ἄρχοντες, καὶ δὴ οἱ Στρατιωτικοί, τὴν φιλίαν αὐτοῦ, ἀρκούντως, νομίζομεν, δύναται νὰ μαρτυρήσῃ τὸ ἀκόλουθον γεγονός.

Ἐξασκῶν ὁ Χρῦσανθος τὰ κυριαρχικὰ αὐτοῦ, ὡς Ἀρχιεπισκόπου Νευροκοπίου καὶ Ραζλοκίου, δικαιώματα, ἔγραψε πρὸς τὸν στενὸν φίλον αὐτοῦ Ἐτχέμ Βέην Μιρσάλην, πρῶτην μὲν ἐν Νευροκόπῳ χρηματίσαντα, τότε δὲ Ἀνω Τζιουμαγιᾶς στρατιωτικὸν διοικητὴν ὄντα, ὑφ' οὗ τὴν δικαιοδοσίαν ὑπήγετο, ὡς φαίνεται, καὶ τὸ Ραζλόκιον, ὅτι ἐπεθύμει νὰ ἐπισκεφθῇ τοῦτο, ὡς Κανονικὸς καὶ Κυβερνητικῶς ἀνεγνωρισμένος Ἀρχιερεὺς αὐτοῦ. Τοῦ Ἐτχέμ Βέη ἀπαντητικῶς, οὐ μόνον τὴν συγκατάθεσιν αὐτοῦ δόντος, ἀλλὰ καὶ δηλώσαντος, ὅτι καὶ αὐτὸς αὐτοπροσώπως θὰ ἤρχετο πρὸς συνάντησιν αὐτοῦ ἐκεῖ, ὁ Χρῦσανθος κατὰ 7)βριον τοῦ 1886 μετέβη εἰς Μαχομίαν, ἔδραν τοῦ καζᾶ Ραζλοκίου, ἔνθα ταῦτοχρόνως εἶχε φθάσει ἔξ Ἀνω Τζιουμαγιᾶς καὶ ὁ Μιρσάλης Ἐτχέμ Βέης. Ἀλλ' οἱ φανατικώτατοι Βούλγαροι κάτοικοι τοῦ τόπου οὐ μόνον πρὸς προὑπάντησιν τοῦ Ἀρχιερέως δὲν ἐξῆλθον, ἀλλ' οὐδὲ πρὸς ἐπίσκεψιν καὶ αὐτοῦ μετέβησαν πλὴν εὐαρίθμων τινῶν ὁμογενῶν ἐμπορευομένων ἐκεῖ, ἐν οἷς καὶ οἱ ἐντεῦθεν ὀρμώμενοι καὶ ἐμπορικῶς ἀκμάζοντες τότε ἀδελφοὶ Γραμματικὴ Νικόλαος καὶ Δημήτριος. Οὐχ ἦττον ὁ Χρῦσανθος μεταβὰς εἰς τὸ Διοικητήριον ἐπέδωκε τῷ Καϊμακάμη τὸ βεράτιον αὐτοῦ, οὗτος δὲ ἐκάλεσε πάραυτα τοὺς ἐπισημοτέρους Προκρίτους, παρόντος δὲ καὶ τοῦ Ἐτχέμ Βέη ἀνέγνω εἰς ἐπήκουον πάντων τὸ βεράτιον, καὶ εἰτα ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς εἰρημένους Προκρίτους, συνέστησεν αὐτοῖς ὑπακοὴν καὶ ἀγάπην πρὸς τὸν νόμιμον Ἀρχιερεῖα αὐτῶν. Τί δὲ ἀπήντησαν τὰ ἐπαίσχυντα τοῦ Βόλγα ἐκβράσματα; Χαίρομεν, εἶπον οἱ υἱοὶ τῆς ἀπειθείας, ἐπὶ τῇ γνωριμίᾳ καὶ τῇ εἰς τὸν τόπον μας ἀφίξει τοῦ Μετροπολίτ' Ἐφέντη, ἀλλ' ὡς θρησκευτικὸν ἡμῶν ἀρχηγὸν δὲν δυνάμεθα ν' ἀαγνωρίσωμεν αὐτόν, καθόσον ὅλοι ἡμεῖς ἐδῶ εἴμεθα Προτεστάνται!!! Δυσπερίγραφτος ὑπῆρξεν ἡ λύπη καὶ ἀγανάκτησις, οὐ μόνον τοῦ Ἀρχιερέως, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν Ὀθωμανῶν, ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ἐπαίσχυντῳ καὶ ἀθεοφρόβῳ ἀπαντήσῃ τῶν ἐν λόγῳ Κρουμογενῶν τεράτων, ὁ δὲ Ἐτχέμ Βέης μετὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτῶν ἀποτεινόμενος τῷ Χρυσάνθῳ, εἶπεν αὐτῷ: «Ἄχ! Μετροπολίτ' Ἐφέντη! ἔπρεπε νὰ ἔχω

τὴν ἐξουσίαν νὰ σύρω τὸ ξίφος, καὶ τότε θὰ ἐβλέπομεν, ἐὰν οἱ οὐτιδανοὶ οὗτοι εἶνε Προτεστάνται ἢ Ὁρθόδοξοι». Τοιαύτη λοιπὸν ὑπῆρξεν ἡ ἔκβασις τοῦ ταξειδίου τοῦ τελευταίου Κανονικοῦ Ἀρχιερέως, ὅστις ἐπεσκέφθη τὸν ἐπάρατον ἐκεῖνον τόπον, καὶ ὅστις ἀντὶ νὰ ἐκτινάξῃ ἀναχωρῶν ἐκεῖθεν καὶ τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν αὐτοῦ κατὰ τὴν Εὐαγγελικὴν ἐντολὴν, πρὸς τυπικὴν τοῦλάχιστον περιφρούρησιν τοῦ γοήτρου αὐτοῦ συνέστησε παρὰ ταῖς Ἀρχαῖς τοῦ τόπου, ὡς Ἐπίτροπον αὐτοῦ, τὸν κ. Ν. Γραμματικὴν καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὰ ἴδια, ἔνθα ἀνέμενε τὸν δυστυχῆ ἄλλῃ τρομερῶτερῃ περιπέτεια, ἐπισυμβᾶσα μετὰ τινος μῆνας, ὡς ἔξῃς Κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον τὸ παρὰ τὸ χωρίον Ἀνω Σιγκιρτῇ ἐνοριακὸν Μοναστήριον τοῦ Ἀγίου Γεωργίου, ὡς καὶ τὰ περικείμενα χωρία, καθὰ καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐσημειώθη, ὑπήγοντο εἰσέτι ὑπὸ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν δικαιοδοσίαν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱ. Μητροπόλεως καὶ τὴν διαχειρίσιν τῆς ἐνταῦθα ἡμετέρας Κοινότητος, ἣτις ἀθρόα κατὰ τε τὴν ἐτησίαν πανήγυριν καὶ κατ' ἄλλας ἡμέρας μεταβαίνουσα ἐκεῖσε πρὸς προσκύνησιν, σπουδαίας κατέλειπεν ἐκάστοτε εἰς εἴλη τε καὶ χρῆμα συνδρομᾶς, δι' ὧν ὁ τε Ναὸς περικλόμενος διεκοσμήθη, ἱκανά τε ἐν τῷ περιβόλῳ αὐτοῦ δωμάτια χάριν τῶν προσκυνητῶν φιλοδομήθησαν καὶ φρέαρ βαθύτατον μετ' ἀφθόνου καὶ νοστιμωτάτου ὕδατος ἀνωρύχθη καὶ Κωδωνοστάσιον ἀρχοῦντως ὑψηλὸν καὶ μεγαλοπρεπὲς ἐκτίσθη καὶ πολλὰ ἄλλα εὐλαβῇ ἔργα ἐτελέσθησαν. Κατὰ τὰς παραμονὰς λοιπὸν τῆς πανηγύρεως τοῦ ἔτους 1886, ὡς κατὰ τὰ προηγουμένα ἔτη, οὕτω καὶ τότε μετέβη εἰς τὸ Μοναστήριον, εἰς δ' εἶχον προσέλθει καὶ ἱκανοὶ τῶν σλισματικῶν ἔκ τε τῶν περικύκλων καὶ ἐντεῦθεν. Μεταξὺ τῶν τελευταίων τούτων ὑπῆρχε καὶ τις ἐκ τῆς ἐνταῦθα Βουλγαρικῆς οἰκογενείας Τσιαντζῆ, ὅστις τὸν φίλον ὑποκρινόμενος, ἐπανειλημμένως προσῆλθε πρὸς ἐπίσκεψιν παρὰ τῷ Χρυσάνθῳ, οὐδὲν κακὸν ὑποπιτεύοντι ἐξ αὐτοῦ. Οὗτος λοιτὸν ἐγερθεὶς ἀθορύβως περὶ τὸ μεσονύκτιον μετέβη πρὸς τὸ δωμάτιον τοῦ Ἀρχιερέως, καὶ ἀτυχῶς εὐρὼν ἐλευθέραν τὴν εἴσοδον, πλησιάζει πρὸς τὸ μέρος, ἔνθα ἐκεῖνος κατεκλίνετο κοιμώμενος καὶ μηδὲν ἐννοήσας, καὶ περισφίγγει δυνατῶς δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν ἀμφοτέρωθεν τὸν λαιμὸν αὐτοῦ ἐπὶ τῇ δολοφονικῇ προθέσει ν' ἀπονίξῃ αὐτόν. Εὐτυχῶς ἔνεκα τοῦ σκότους πάντως ὁ δολοφόνος δὲν εἶχε κατορθώσει νὰ ἐμποδίσῃ τὸ θῦμά του, ὅπως μὴ ρῆξῃ γοεράς καὶ ἀπελπιστικὰς κραυγὰς, πρὸς αἷς ἔντρομοι ἀφυπνισθέντες οἱ ἐν τοῖς παρακειμένοις δωματίοις ὑπνοῦντες ἡμέτεροι ἔσπευσαν καὶ συνέλαβον τὸν κακοῦργον, δν παρέδωκαν μὲν τῇ Ἀρχῇ, ἀλλὰ βραδύτερον οἱ συγγενεῖς αὐτοῦ ἀπήλλαξαν αὐτὸν τῆς φυλακῆς, παραστήσαντες αὐτόν, ὡς περιοδικῶς πάσχοντα τὰς φρένας. Τὸ φρικτὸν τοῦτο γεγονός¹ ἐπέδρασε φρικτωδῶς ἐπὶ τοῦ Χρυσάνθου, ὅστις ὁση-

¹ Ἐξ ἀκριβεστέρων πληροφοριῶν ἐγνώσθη, ὅτι τὸ γεγονός τοῦτο συνέβη πρὸ τῆς μεταβάσεως τοῦ Χρυσάνθου εἰς Ραζλόκιον.

μέραι ἐπὶ μᾶλλον ἀπογοητευόμενος τὸ μὲν, διότι αἱ ἐπανειλημμένα πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν θερμοτάται παρακλήσεις αὐτοῦ ὑπὲρ χρηματικῆς ἀνακουφίσεως αὐτοῦ ἔμενον ἄνευ ἀποτελέσματος, τὸ δέ, διότι μερὶς τις ἐκ τῆς ἡμετέρας ἐνταῦθα Κοινότητος, σχηματισθεῖσα καὶ διευθυνομένη ὑπὸ τῶν ἀντιπολιτευομένων αὐτῷ διδασκάλων αὐτῆς Ἀνδρέου Τοζίδου καὶ Μιχ. Χρονίδου, τοῦ μὲν ἀρχαίου τελειοφοίτου τοῦ Διδασκαλείου Θεσσαλονίκης καὶ νυμφευθέντος ἐνταῦθα τὴν θυγατέρα τοῦ Κυρ Θεολόγῃ Κωνσταντίνου καὶ πολλὴν ἰσχὺν κησαμένου ἐν τῇ Κοινότητι, τοῦ δὲ τελειοφοίτου τοῦ ἐν Σέρροις Διδασκαλείου τοῦ ἀοιδίμου Δ. Μαρούλη καὶ ἐγχωρίου ἐνταῦθα, ἀμφοτέρων ἀρίστων μὲν ὑπὸ ἔποψιν διδακτικὴν καὶ ἐθνικὴν, οὐχ ἥτιον ὅμως τίς οἶδε διὰ τίνος λόγου ἀντιπολιτευομένων τῷ Χρυσάνθῳ, οὐ διέσυρον τὸ ἠθικόν, ἀπεφάσισε ν' ἀναχωρήσῃ ἐντεῦθεν. Ζητήσας δὲ καὶ λαβὼν τὴν σχετικὴν τῆς Ἐκκλησίας ἄδειαν, ἀρχομένου τοῦ Οκτωβρίου τοῦ 1887 ἀνεχώρησε διὰ τὴν Βασιλεύουσαν, ἀφείς, ὥς Ἐπιτρόπους μὲν αὐτοῦ τὸν Χ' Παπᾶ Κωνσταντίνον καὶ τὸν γηραιὸν στυλὸν τῆς Κοινότητος Κυρ Ἀθανάσιον, ἀφοῦ προηγουμένως ἐχειροθέτησε τὸν μὲν α' Ἀρχιεπισκοπὴν, τὸν δὲ β' Λογοθέτην, ἀντιπρόεδρον δὲ τῆς Δημογεροντίας τὸν ἐπίσης πολὺ σημαίνοντα τότε Νάσκαν (Ἀθανάσιον) Ἰωαννίδην, ὅστις μετὰ τοῦ νεωτέρου ἀδελφοῦ αὐτοῦ Γεωργίου πάνυ εὐδοκίμως περὶ διαφόρους ἐμπορικὰς καὶ χρηματιστικὰς ἐργασίας ἀσχολούμενος, πῦρέσχε πολυτίμους τῷ ἔθνει καθόλου καὶ τῇ Κοινότητι ἰδίᾳ ἐκδουλεύσεις. Μικρὸν μετὰ τὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἄφιξιν τοῦ Χρυσάνθου, ἴσως τῇ αἰτιήσῃ αὐτοῦ, ἡ τέως Ἀρχιεπισκοπὴ Νευροκοπίου ἀνεκηρύχθη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας περὶ τὰ τέλη Ὀκτωβρίου τοῦ 1887 Μητροπόλις, τοῦθ' ὅπερ ἀνηγγέλθη τῇ ἐνταῦθα ἀντιπροσωπείᾳ, ἣτις ἀρχομένου τοῦ Νοεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἔσπευσε νὰ εὐχαριστήσῃ μὲν τῇ Μητρὶ Ἐκκλησίᾳ ἐπὶ τῇ τιμῇ ταύτῃ, ἀλλὰ καὶ συγχρόνως νὰ παρακαλέσῃ, ὅπως ἱκανοποιηθῶσι μὲν αἱ οἰκονομικαὶ ἀπαιτήσεις τοῦ Μητροπολίτου αὐτῶν, συστηθῇ δὲ καὶ αὐτῷ ἡ ἔγκαιρος ἐπάνοδος εἰς τὰ ἴδια, αἵτε τῆς παρουσίας αὐτοῦ οὔσης ἀναγκασιότατης. Ἐν τούτοις ὁ Χρυσάνθος ἤκιστα ἐπιθυμῶν νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰ ἴδια, κατέβαλλε συντόνους προσπάθειάς καὶ ἐνεργείας πρὸς μετάθεσιν αὐτοῦ εἰς ἄλλην τινὰ καλλιτέραν Ἐπαρχίαν, τοῦθ' ὅπερ καὶ κατάρθωσεν, ὥς εἰρησεται ἐφεξῆς. Ἀλλὰ πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν ἐνταῦθα ἀρχιερατείαν τοῦ Χρυσάνθου, δίκαιον ν' ἀναγραφῶσι πρὸς ἔπαινον αὐτοῦ τὰ ἐξῆς δύο γεγονότα, καὶ δὴ α) ἡ οἰκοδομὴ διωρόφου παραρτήματος τοῦ Μητροπολ. Οἰκήματος, ὅπερ κληροδοτηθὲν ποτε ὑπὸ τινος συγγενοῦς τῆς ἐνταῦθα ἐγκρίτου οἰκογενείας τῶν Ἀποστολιδῶν τῇ Μονῇ τοῦ Ρίλου, μετὰ δὲ τὸ σχίσμα ἐγκαταλειφθὲν τῇ ἡμετέρᾳ Κοινότητι, μετεγράφη εἰς Μητροπόλιν, οἷα διετέλει μέχρι χθὲς καὶ πρῶην. Τοῦ ἐν λόγῳ παραρτήματος ἡ μὲν ἀνωτάτη ὁροφὴ περιελάμβανε τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῆς ὑποδοχῆς μετὰ μικύλλης σάλας πρὸ αὐτῆς

καὶ ἐξώστου (μπαλκονίου) πρὸς τὴν αὐλήν, ἡ δὲ δευτέρα καὶ μεσαία τὸ Μητροπολιτικὸν Γραφεῖον καὶ τὸν κοιτῶνα τοῦ Ἀρχιερέως, ὑπ' αὐτὰ δὲ ἰσογαίως ἐκτίσθησαν δύο δωμάτια, ὧν τὸ μὲν πρὸς τὴν αὐλήν πρὸς κατοικίαν τοῦ Κλητῆρος (Καβάση), τὸ δέ, ὡς Κελλάριον καὶ ζυμωτικόν. Πρὸς οἰκοδομὴν δὲ τοῦ παραρτήματος τούτου τὰ μέγιστα συνετέλεσεν ὁ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει Στογιάννης Νικολάου Μελενίκιος, ὁ ἐπὶ πολλὰ κατὰ συνέχειαν ἔτη Ἐπίτροπος τῆς ἡμετέρας ἐνταῦθα Ἐκκλησίας διατελέσας καὶ τὰς κυριωτέρας ἐλλείψεις αὐτῆς συμπληρώσας, αἱετὶ ἀνὴρ εὐλαβῆς, φιλογενής, φιλόκαλος, ἐπὶ πᾶσι δὲ καὶ ὁρκούντως εὐπορος καὶ ἀεικνος. Οὗτος λοιπὸν, εἴτε ἐξ ἰδίων κατεδὼν τὴν ἀνάγκην νέου Μητροπολιτικοῦ Οἰκήματος, εἴτε τῇ ὑποδείξει καὶ συστάσει τοῦ Χρυσάνθου, ἐδώρησε τῇ Κοινότητι ἔν οἰκοπέδον ἐπὶ τῇ Μεγάλῃ ὁδοῦ τοῦ Βαροσίου παραπλευρῶς τῆς ἐν τῇ κατῴκει οἰκίας αὐτοῦ πρὸς ἀνέγερσιν ἐπ' αὐτοῦ τοῦ νέου κτιρίου. Ἐπικρατησάσης ὁμῶς παρὰ τοῖς πράττουσι τὰ κοινὰ τῆς ιδέας, ὅπως μὴ ἐγκαταλειφθῇ τὸ παλαιὸν κτίριον, ἀλλὰ παρ' αὐτῷ προστεθῇ νέον τι παράρτημα, ὁ Στογιάννης Νικολάου ἀντικατέστησε τὴν δωρεάν τοῦ οἰκοπέδου διὰ τῆς προσφοράς 60 τ. λιρῶν, εἰσπράξας ἴσως αὐτὰς ἐκ τῆς πωλήσεως αὐτοῦ τῷ μακαρίτῃ Πατῆ Γεωργίῳ Βλάχῳ, ὅστις ὠκοδόμησε μετ' ὀλίγον ἐπ' αὐτοῦ τὴν μέχρι σήμερον σφῆζομένην καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ἀνῆκουσαν οἰκίαν. Οὕτω λοιπὸν καὶ τῆς Κοινότητος ψηφισάσης ἐτέρας 60 τ. λίρας, διὰ τοῦ ποσοῦ τῶν 120 λιρῶν ἀνφοδομήθη, ἐπιστατοῦντος Κοινοτικῇ ἀποφάσει τοῦ μακαρίτου Γεωργίου Ἀθ. Ψάλτου, τὸ παράρτημα, καὶ πανηγυρικῶς ἐνεκαίνισθη ὑπὸ τοῦ Χρυσάνθου, ἐκφωνήσαντος καὶ τὸν ἐν τινι τῶν παλαιῶν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Κωδίκων κατακεχωρισμένον πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας. Τὸ δὲ β) ἀξιωματικόν ἐπὶ Χρυσάνθου γεγονὸς εἶνε ἡ δι' αὐτοῦ ἐξασφάλις τῇ ἡμετέρᾳ ἐνταῦθα ἀποκλειστικῶς Κοινότητι ὁλοκλήρου τῆς περιοχῆς τοῦ ἐνοριακοῦ Μοναστηρίου τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, καίτοι τότε δὲν ὑπῆρχε ἀκόμη οὔτε Ναὸς λίθινος, οὔτε τὰ μετὰ ταῦτα κτισθέντα δωμάτια. Κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα ἐπὶ Χρυσάνθου ἐπήχθη τὸ πρῶτον τὸ ξύλινον παράπηγμα, ὅπερ ἐπὶ τινα ἔτη ἐχρησίμευσεν, ὡς Ἐκκλησία, τοῦθ' ὅπερ, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, ὁ Χρυσάνθος ἐπράξε καὶ ἐν Πατῆ-Τσιατῆ, ἔνθα μέχρι τότε οἱ ἡμέτεροι Χριστιανοὶ ἔμενον ἄνευ λειτουργίας καὶ εὐκτηρίου οἴκου.

Ὁ Χρυσάνθος ἐπὶ τέλους ἐξακολουθῶν νὰ διατρίβῃ ἐν Κωνσταντινουπόλει κατώρθωσε νὰ μετατεθῇ εἰς τὴν νεοκρηρυχθεῖσαν Μητρόπολιν Λέρου καὶ Καλύμνου, ἥ δὲ τάλαινα Μητρόπολις Νευροκοπίου ἀπὸ πολλοῦ χηρεύουσα οὐσιαστικῶς, ἤδη ἐχέρευσεν καὶ τυπικῶς πρὸς μεγίστην αὐτῆς συμφοράν. Καθόσον μηδενὸς ἀξίαν τινα ἔχοντος Κληρικῶν δεχομένου αὐτήν, ὡς πτωχὴν καὶ ἐμπερίστατον, μνηστήρ παρουσιάσθη ὁ ἐκ τινος τῶν βουλγαροφύλων χωρίων τῆς Ἐπισκοπικῆς Καμπανίας ὁρμώμενος καὶ ἀπὸ τινων ἐτῶν

Μ. Σύγκελλος ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ διατελῶν κακο Γρηγόριος, κάτοχος παιδείας μὲν στοιχειωδεστάτης, χρηματικῆς ὅμως περιουσίας σεβαστῆς, ἦν ἐσχημάτισεν ἐκ σφετερισμῶν καὶ καταχρήσεων, ἃς διέπραξε κατὰ τὰς διαφόρους ἐξαρχικὰς ἀποστολάς αὐτοῦ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας πρὸς παραλαβὴν τῶν περιουσιῶν ἀποβιωσάντων Ἀρχιερέων, καὶ δυνάμει τῆς ὁποίας ἔσχε τὰ μέσα πρὸς ἐξαγορὰν τῆς δυστήνου ἐπαρχίας Νευροκοπίου παρὰ τῶν πωλούντων τότε τὰς Ἐπαρχίας Δημητριάκη Ἐφέντη, ἀνεψιοῦ τοῦ Πατριάρχου Διονυσίου τοῦ Ε' καὶ τοῦ Νικαίας Σωφρονίου, ἀμφοτέρων ἀνδρῶν φιλοχρημάτων μέχρις ἀσυνειδησίας, καὶ τινῶν ἄλλων Πατριαρχικῶν ὁμοφρόνων καὶ ὁμοτρόπων αὐτοῖς, καὶ οὕτω διὰ Σιμωνίας ψηφισθεὶς, χειροτονεῖται ἐν αὐτῷ τῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ Μητροπολίτης Νευροκοπίου καὶ Ραζλοκίου. Τὸ ἀποφῶλιον τοῦτο τέρας, ἐνδομύχως ἐνθουσιῶν ὑπὲρ τοῦ βουλγαρισμοῦ, πρὶν ἢ ἀναχωρήσῃ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἔσχε τὸ θράσος νὰ μεταβῇ παρὰ τῷ Ἐξάρχῳ τῶν Βουλγάρων, μεθ' οὗ συνέταξε τὸ πρόγραμμα τῆς μελλούσης προδοτικῆς πολιτείας αὐτοῦ ἐν τῇ δυσμοίρῳ ἐπαρχίᾳ Νευροκοπίου, τῆς ἀκριβοδικαίως χαρακτηριζόμενος ὑπῆρξεν οὐχὶ ποιμὴν, ἀλλ' αἰμοχαρὴς λύκος καὶ ὁ ἀπαίσιος ἡθικὸς δολοφόνος καὶ ἀπεμπολητῆς, καθόσον ἐλθὼν ἐνταῦθα, καὶ γενόμενος δεκτὸς ὑπὸ τῶν ἡμετέρων μετὰ μεγάλων τιμῶν, ὡς Ἕλλην δῆθεν Μητροπολίτης, οὐδεμίαν παρέλιπεν εὐκαιρίαν, ὅπως ἐξευτελίσῃ μὲν τὴν Ἑλληνικὴν Ὁρθοδοξίαν, συστήσῃ δὲ τὸ ἐπάρατον σχίσμα. Ἐν πρώτοις ἐντὸς τε καὶ ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Μητροπόλεως συστηματικῶς προὔτιμα τὴν βουλγαρικὴν γλῶσσαν, ἐλέγχων, ἢ εἰρωνεύμενος (:) τοὺς λαλοῦντας Ἑλληνιστὶ καὶ ἀποκαλῶν αὐτοὺς Γραικομάνους· ἔπειτα, μηδεμίαν τηρῶν ἀρχιερατικὴν ἀξιοπρέπειαν, αὐτοπροσώπως ἐκόμιζε τὰς ἐπιστολάς αὐτοῦ εἰς τὸ Ταχυδρομεῖον, ἢ εἰς τὰ Χάνια (Ξενῶνας), τὰς διὰ τὰ χωρία ἀποστελλομένας, αὐτοπροσώπως κατήρχετο ἐν ἡμέρᾳ ἀγορᾶς (παζάρ) εἰς αὐτήν, συνωστιζόμενος μετὰ τῶν ἀγοραίων χωρικῶν, ἐρχόμενος εἰς εὐτελεῖς συμφωνίας (παζαργίκια) μετ' αὐτῶν πρὸς ἀγορὰν ἐδωδύμων, ἢ ἄλλων ἀναγκαιούντων αὐτῷ, τακτικῶς δὲ ἐν καιρῷ νυκτὸς καὶ λάθρᾳ ἐπεσκέπτετο τὸν ἐνταῦθα Ἐξαρχικὸν Ἐπίτροπον καὶ Προϊστάμενον τῆς σχισματικῆς Κοινότητος ψευτόπαπαν Νικόλα Σάγεφ, μεθ' οὗ ἐρρῶνιμιζε πάντως τὴν προδοτικὴν δρᾶσιν αὐτοῦ, καὶ ἀδεῶς προέβαιναν εἰς τὴν χειροτονίαν σχισματικῶν πρὸς ἐφημερίαν ἐν σχισματικαῖς Κοινότησιν. Ἀναφέρεται, ὅτι δύο ὑποψήφιοι σχισματικοὶ ἐκ Μπάντσκου τοῦ Ραζλοκίου μετέβησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἵνα χειροτονηθῶσιν ὑπὸ τοῦ Ἐξάρχου· ἀλλ' οὗτος ἐξαπέστειλεν αὐτοὺς ἐνταῦθα πρὸς τὸν Ἰούδαν, ὅστις καὶ προφρόνως ἐχειροτόνησεν αὐτοὺς πρὸς μέγα σκάνδαλον τῶν ἡμετέρων. Ἀπαισιώτερα διέπραττεν ἐν τοῖς χωρίοις, ἐν οἷς, πιστοῖς εἰσέτι τῇ Ὁρθοδόξῳ, περιώδευεν, ὡς Ὁρθόδοξος δῆθεν Μητροπολίτης. Ἐν Κάτω Βροντῇ καταλύων παρὰ τῷ πολυάθλῳ Ὁρθοδόξῳ Προκρίτῳ Γιοβὰν Τσιορμπατζῆ καὶ μηδαμῶς λαμ-

βάνων ὑπ' ὅψει τὸ βαρὺ πένθος τοῦ οἰκοδεσπότου, οὗ κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας εἶχε τελευτήσῃ ὁ πρεσβύτερος υἱός, διερρήγνυτο κραυγάζων καὶ ἀπαιτῶν τὴν ἐπιχορήγησιν αὐτοῦ. Ἐν Ζιρνόβφ συνοδευόμενος καὶ ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν ἡμετέρων ἐνταῦθα προκρίτων κ. Προκοπίου καὶ παρεπιδημῶν χάριν τῶν ἐξετάσεων τοῦ Σχολείου, ἀποχωρήσας τούτου ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν, καὶ εἴτε ὑπὸ βουλιμίας καταληφθεὶς, εἴτε τῷ προγράμματι αὐτοῦ ἐπόμενος, τῷ ἀναγράφοντι τὴν παρὰ τοῖς χωρικοῖς ἐκ παντὸς τρόπου ἐξέγερσιν τῆς ἀγανακτήσεως καὶ ἀπεχθείας κατὰ τοῦ Ὁρθοδόξου Μητροπολίτου, ἐζήτει διὰ φωνῶν καὶ ἄρῶν παρὰ τοῦ ὑπηρέτου καὶ τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἐν ἧ κατέλυε νὰ τῷ δώσωσιν ἀμέσως νὰ φάγῃ. Μάτην ὁ συνοδευὼν αὐτῷ κ. Προκόπιος ὑπέδειξεν αὐτῷ τὸ ἄτοπον τῆς συμπεριφορᾶς αὐτοῦ καὶ ὅτι ὥφειλε ν' ἀναμείνῃ τὴν ὥραν τοῦ γεύματος, δι' ὃ οἱ δυστυχεῖς πρόκριτοι εἶχον παρασκευάσει πλουσίαν τράπεζαν! Ὁ ἀπαίσιος ἄνθρωπος δὲν ἠσχύνθη νὰ ἐκστομίσῃ εἰς ἀπάντησιν ἀκατονομάστους λέξεις, καὶ ἐπέμεινε νὰ κυρέσῃ τὴν βουλιμίαν του, ἕως οὗ ἠναγκάσθησαν νὰ τῷ παραθέσωσιν, ὥς τι νι βαναύσῳ ἐργάτῃ ὅ,τι ὑπῆρχε πρόχειρον, ὅπερ καὶ κατεβρόχθισε κτηνωδῶς. Ἐν Λιμπάχοβα δέ, ὅτε μετὰ τὴν λειτουργίαν ἐξ εὐλαβείας οἱ χωρικοί, καὶ δὴ οἱ προὔχοντες, μετέβησαν εἰς τὸν οἶκον, ἐν ᾧ κατέλυεν, ἵνα κατὰ τὸ εἰωθὸς ὑποβάλωσιν αὐτῷ τὰ σέβη αὐτῶν, ἐκεῖνος κεκλεισμένος ἐντὸς τοῦ δωματίου ἤρνεϊτο νὰ δεχθῇ αὐτοὺς πρὸς περιφρόνησιν αὐτῶν· ὅτε δὲ καὶ οὗτοι, ἀποδίδοντες τὰ ἴσα, ἠτοίμασαν αὐτῷ λιτὸν γεῦμα, οὔτε Θεὸν ἐφοβήθη, οὔτε ἀνθρώπους ἠσχύνθη, ἀλλ' ὥς τις οἰστροηλατούμενος ὄνος δι' ἐνὸς λακτίσματος ἀνέτρεψε τὴν τράπεζαν καὶ τὰ ἐπ' αὐτῇ! Διὰ τοιούτων καὶ ἄλλων ὁμοίων πραξικοπημάτων ἐπετύγχανεν ὁ ἀσυνείδητος προδοτὴς τὸ ἐπισχύντον αὐτοῦ σχέδιον, ἐπισπεύσας τὴν εἰς τὸ σχίσμα ἀποσκίρτησιν πλείστων χωρίων, τέως προσκαρτερούντων τῇ Ὁρθοδόξῳ. Τὰ προδοτικὰ δὲ φρονήματα αὐτοῦ ἀπέδειξεν ὁ ἅγιος καὶ κατὰ τὸ 1891, ὅτε, ἐνῶ ἀνάστατος σύμπασα ἡ ἡμετέρα Κοινότης διεξῆγε τὸν ἱερὸν ὑπὲρ τῆς Σχολῆς ἀγῶνα πρὸς τοὺς συνοίκους Σκύθας, καὶ ἡ Κυβέρνησις οὐκ ὀλίγους, ὥς πρωταιτίους δῆθεν, ἔρριψεν εἰς τὰς φυλακάς, αὐτὸς οὐδ' ἐκινήθη κἄν, ἀλλ' ἔμενε κεκλεισμένος ἐν τῇ Μητροπόλει, καίτοι καὶ οἱ ἡμέτεροι, κατανοήσαντες ἤδη τὰ προδοτικὰ αὐτοῦ σχέδια, οὐδεμίαν πλέον εἶχον πρὸς αὐτὸν ἐμπιστοσύνην καὶ εἰργάζοντο μόνοι. Ἐν τούτοις τριετίαν ὅλην τὸ ἀποφῶλιον τέρας διετέλεσε λυμαινόμενον τὴν τάλαιναν Ἐπαρχίαν, ἐκ θεμελίων κατασκάπτων καὶ κατερειπῶν αὐτήν. Μάτην οἱ ἡμέτεροι δι' ἐπανειλημμένων πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἀναφορῶν ἐρρήγνυν ἀπελπιστικὰς κραυγὰς, ἀποκαλύπτοντες αὐτόν, καὶ ἐξαιτούμενοι τὴν ἄμεσον αὐτοῦ ἀνάκλησιν! Οἱ προστάται αὐτοῦ Νικαίᾳς Σωφρόνιος καὶ Δημητράκη Ἐφέντης ἐξεμηδένιζον τὰς ἀναφοράς, μενούσας ἄνευ ἀποτελέσματος· ἀλλὰ δόφῃ αὐτοῖς Κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν!

Ἐπὶ τέλους ἀποθανόντος τοῦ Πατριάρχου Διονυσίου, καὶ τῶν παραδυναστικῶν ἐκποδῶν γενομένων, ὁ νέος Πατριάρχης Νεόφυτος ὁ Η', ὡς τε Μακεδὼν καὶ ὡς οἰκεῖος τῇ ἐνταῦθα Κοινότητι, ἐν ἧ, ὡς προαναγράφη, πρὸ 25ετίας, ὡς Ἐπίσκοπος Ἐλευθερουπόλεως καὶ ἀντιπρόσωπος τοῦ Δράμας Ἀγαθαγγέλου εἶχε παραμείνει ἐπὶ ἐν ὅλον ἔτος, χάριν κατευνάσεως τοῦ σάλου, ὃν τὸ σχίσμα εἶχεν ἐξεγείρει καὶ ἐνταῦθα, προφρόνως ἔτεινεν εὐήκοον οὐς εἰς τὰ παράπονα τῶν ἡμετέρων, τὸ δὲ τέρας ἐκλήθη ἐσπευσμένως εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐνθα ἵνα προλάβῃ τὴν ἀφευκτον παῦσιν, ἥναγκάσθῃ νὰ ὑποβάλλῃ παραίτησιν, μεθ' ἣν πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν πρὸς τὸ ζῆν, ὥσει ἐσπερεῖτο τούτων καὶ μὴ εἶχε τὸ ἐαυτοῦ βαλάντιον ὑπερπεπληρωμένον ἔκ τε τῶν προτέρων ἐξαρχικῶν καὶ ἐκ τοῦ διπλοῦ ἐπιδόματος, ὅπερ ἔκ τε τοῦ πτωχοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου καὶ τοῦ πλουσίου Ἐξαρχικοῦ ἀναμφιβόλως ἐλάμβανεν ὁ ἀσυνειδήτος, διωρίσθη ἡγούμενος τῆς παρὰ τὴν Θεσσαλονίκην μικρᾶς Μονῆς τῶν Βλατέων (Γσιαοῦς Μοναστήρ). Ἀλλ' ἐνταῦθα στενοχωρηθεὶς πάντως, διότι οὐδὲν εἶχε νὰ πράξῃ ὑπὲρ τοῦ προσφιλοῦς του βουλγαρισμοῦ, ῥίπτει πλέον τὸ ἐπαίσχυντον προσωπεῖον καὶ ἀποδιδράσκει εἰς Βουλγαρίαν, ἐνθα ἡ Βουλγαρικὴ ψευδοσύνοδος, ἀμείβουσα τὰς προδοτικὰς αὐτοῦ ἐκδουλεύσεις, διώρισεν αὐτὸν βοηθὸν τοῦ Σόφιας, οἷος καὶ διετέλεσεν ἐπὶ ἱκανὰ ἔτη, ἵσως δὲ καὶ διατελεῖ εἰσέτι, διότι διεδόθη μὲν πρὸ τινος, ὅτι ἐξέλιπε τοῦ προσώπου τῆς γῆς, ἀλλ' εἴτα διεψεύσθη πάλιν ἡ εἰδήσις. Καὶ οὗτος μὲν, εἴτε διατηρεῖται εἰσέτι ἐν τοῖς ζῶσιν, εἴτε μὴ, ὡς καὶ οἱ προσημειωθέντες ἐκ τῶν ἡμετέρων πάτρωνες αὐτοῦ, δώσουσι πάντως λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἀνθ' ὧν ἕκαστος εἰργάσατο θεάρεστον ὁμῶς καὶ φιλογενὲς ἔργον εἰργάσατο ὁ Πατριάρχης Νεόφυτος, ἀπαλλάξας μὲν τὴν δύστηνον Ἐπαρχίαν τοῦ λυμεῶνος, μεριμνήσας δὲ περὶ τῆς ἐπιτυχεστέρας ὅσον ἔνεστιν ἀντικαταστάσεως αὐτοῦ. Κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου παρεπεδήμει ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ τέως Πρωτοσύγκελλος τοῦ τότε μὲν Μητροπολίτου Μιτυλήνης, βραδύτερον δὲ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κωνσταντίνου τοῦ Ε' Νικηφόρος Λεβαντερίδης ὁ Μαδύτιος. Οὗτος ἐπὶ ἱκανὰ ἔτη μετὰ τὴν ἐκ τῆς ἐν Χάλκῃ Ι. Θεολογικῆς Σχολῆς ἀποφοίτησίν του ὑπηρετήσας τῷ Γέροντί του, καὶ μὴ εὐτυχήσας νὰ προαχθῇ ἐν τῷ μεταξὺ ὑπ' αὐτοῦ, βλέπων δέ, ὅτι καὶ ὁ τῷ 1891 ἐκ τῆς αὐτῆς Σχολῆς ἀποφοιτήσας ὑπότροφος τοῦ Γέροντός του καὶ ὑπ' αὐτοῦ, ὡς Ἀρχιδιάκονος, προσληφθεὶς Χρυσόστομος Καλαφάτης ἐκ Τριγλίας τῆς Βιθυνίας, τὰνῦν Μητροπολίτης Δράμας, ἤρξατο παραγκωνίζων αὐτὸν ἐν τε τῇ εὐνοίᾳ τοῦ Γέροντος καὶ τῇ ὑπηρεσίᾳ, παρητήσατο τῶν ἑαυτοῦ καθηκόντων, καὶ ἐλθὼν εἰς Βασιλεῦσαν ἐφειλκύσατο τὴν προσοχὴν τοῦ Πατριάρχου Νεοφύτου, ὅστις ἐθώρῃσεν αὐτὸν κατ' ἄλλῃ δὴ διὰ τὸν Νευροκόπον, καίτοι τότε αἱ καὶ αἱ γλῶσσαι εἶπον, ὅτι ὁ Κύρ Νικηφόρος ἀφικόμενος εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐννοηθεὶς ὑπὸ τινων ἐκεῖ ἐπιτηδείων, ὡς ἄγαν δεσποτικῶν καὶ ἔχων τὸ βαλάντιον ἀρκούντως πεπληρωμένον

Μιτυληναϊκοῦ χρυσίου, ἡξιώθη δῆθεν τῆς Πατριαρχικῆς εὐνοίας ἐν θερμῇ ἐκείνων συστάσει μετὰ ἀδρὰν πρότερον ἀβαρίαν αὐτοῦ. Τέλος ὅπως ποτ' ἂν ἦ ὁ Κύρ Νικηφόρος περὶ τὰ τέλη τοῦ ἔτους 1902 ἀναδειχθεὶς Μητροπολίτης Νευροκοπίου καὶ Ραζλοκίου (;) καὶ ἀφικόμενος ἐνταῦθα μετὰ συνοδείας, ἀποτελουμένης ἐκ τοῦ συμπατριώτου αὐτοῦ Χ' Παπᾶ Μιχαὴλ ὑπὸ τὴν ιδιότητα Πρωτοσυγκέλλου, τῆς πρεσβυτέρας καὶ τῆς Δδος θυγατρὸς αὐτῶν Σαπφοῦς, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐπεδόθη μὲν εἰς τὴν ἀνόρθωσιν τῶν κακῶς κειμένων, ἀλλ' ἐνόησεν ἅμα, ὅτι ἀπέβαινεν αὐτῷ μονονουχὶ ἀδύνατος ἢ ἐν Νευροκόπῳ μακρὰ ποιμαντορία ἕνεκα τῶν ἐξῆς λόγων. Ἐν πρώτοις ἡγνῶει παντελῶς τὴν τε Τουρκικὴν καὶ τὴν Βουλγαρικὴν, διὸ καὶ ἐν ταῖς συνεντεύξεσιν αὐτοῦ μετὰ τῶν γινωσκόντων μόνον τὰς εἰρημένας δύο γλώσσας λίαν ἔστενοχωρεῖτο, συνεννοοῦμενος διὰ διερμηνέως.

Ἄλλ' ὅ,τι ἐφεξῆς ἐνέπνευσεν αὐτῷ τὴν ὀπογοιήτευσιν ἣν ἡ ἀδυναμία αὐτοῦ πρὸς ἐπίτευξιν οἰκονομικοῦ ἰσοζυγίου, καθόσον τὸ μὲν ἔτοιμον ἐκ Μιτυλήνης χρῆμα ὀλόκληρον, ὡς φαίνεται, ἀπερρόφησεν ἢ εἰς Ἀρχιερεῖα προαγωγὴ αὐτοῦ, ἀναγκάσασα μάλιστα αὐτόν, ἵνα καὶ εἰς χρῆν ὑποβληθῇ, δι' ἐν τῶν ὁποίων κύριός τις ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐνδιαφερόμενος, ἠναγκάσθη νὰ ἔλθῃ ὀλίγον κατόπιν αὐτοῦ μέχρις ἐνταῦθα καὶ νὰ παραμείνῃ ἔφ' ἱκανόν, φιλοξενούμενος ὑπ' αὐτοῦ ἕως οὗ ἔλαβε τὰ ὀφειλόμενα, μεθ' ὃ καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὰ ἴδια, αὐτὸς δὲ καὶ ἡ προσφιλεῖς συνοδεία αὐτοῦ πρὸς τε σιτισμὸν καὶ ἀμφίεσιν ἐδέοντο οὐ σμικρὰς δαπάνης, ἣν ἦτο ἀδύνατον νὰ καλύψωσιν αἱ πενιχραὶ ἀρχιερατικαὶ πρόσοδοι αὐτοῦ. Πρὸς κάλυψιν ὅθεν τῶν ἐλλειμμάτων αὐτοῦ οὐ μόνον διάφορα συνῆψε μικροδίνεια, ὧν τινα εἰσέτι ὀφείλονται ἐνταῦθα, ἀλλὰ καὶ περὶ τὰς 30 λίρας τοῦ ἐνοριακοῦ ἡμῶν Μοναστηρίου ὡς δανεικὰ καὶ ἀγύριστα ἔλαβε, καὶ γενναῖόν τι ποσόν, δοθὲν αὐτῷ ὑπὸ τοῦ ἐν Σέρραις ἀρμοδίου, ἵνα διαθέσῃ αὐτὸ προσηκόντως πρὸς σύνταξιν καὶ ὑπογραφὴν γενικῆς διαμαρτυρίας κατὰ τῆς ἐπικειμένης τότε ἐλεύσεως τοῦ τὸ πρῶτον διορισθέντος κατὰ τὸ 1893 βουλγάρου ψευδομητροπολίτου Νευροκόπου δὲν κατώρθωσε νὰ διαθέσῃ δι' ὃν ἔλαβεν αὐτὸ σκοπόν, καὶ ἐπὶ τέλους μετὰ διετῇ ἔστενοχωρημένην ἀρχιερατείαν κατορθώσας νὰ λάβῃ τὴν ἀδειαν τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως μεταβῇ εἰς Βασιλεῦσαν λόγῳ μὲν πρὸς περιθάλψιν τῆς μηδέποτε εὐτυχῶς παθούσης ὑγείας του, διὸ καὶ ὁ ὁμογενὴς ἐνταῦθα ἱατρὸς Ν. Χρηστίδης οὐκ ὀλίγον ἐδυσκολεύθη, ἵνα ἐφοδιάσῃ αὐτόν διὰ τοῦ ἀπαιτουμένου πιστοποιητικοῦ ἀσθενείας, πράγματι δέ, ὅπως ἐργασθῇ πρὸς βελτίωσιν τῆς τύχης αὐτοῦ, κατέλιπε τὸν Νευροκόπον καὶ τὰ ἐμπειστευμένα αὐτῷ τιμαλφῇ ἐκκλησιαστικὰ καὶ ἐθνικὰ συμφέροντα, καὶ ὥχετο ἀπὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα ἰδὼν τὰς ἐλπίδας αὐτοῦ μὴ ἐκπληρουμένας καὶ τὴν εἰς τὰ ἴδια ἐπ' ἀνδρὸν ἐπαχθεστάτην ὑπολαμβάνων, ὑπέβηκε κανονικὴν παραίτησιν καὶ παρέμεινε σχολάζων ἐπὶ τριετίαν ἐν τε Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐν τῇ γενετείᾳ αὐτοῦ μέχρις οὗ ὁ Γέρον αὐτοῦ

Κωνσταντῖνος δ' Ε' ἀναγορευθεὶς κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1897 Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, καὶ οἰκτείρας τὴν ἐσχάτην ἔνδειαν καὶ κακουχίαν, ὑφ' ἧς κατετρώχετο, ἀνέδειξεν αὐτὸν Μητροπολίτην Λιτίτζης, οἷος καὶ διατελεῖ μέχρι σήμερον. Οἱ ἡμέτεροι ἑνταῦθα Χριστιανοὶ μνημονεύουσι τοῦ Κύρ Νικηφόρου διὰ τὰς μεγαλοπρεπεῖς αὐτοῦ ἱερουργίας καὶ τὰ ὑψηλὰ τὴν τε ἔννοιαν καὶ τὴν γλῶσσαν κηρύγματα αὐτοῦ, ἅτινα ἀκατάληπτα τοῖς πλείστοις ὄντα μάτην εὐσχήμως προὔτρεπετο ὑπὸ τῶν οἰκειοτέρων αὐτῷ προκρίτων ἵνα ἀπλουστεύσῃ, τοῦθ' ὅπερ ἐθεώρει ἀδύνατον αὐτῷ, ἅτε οὕτως ἐξ ἀρχῆς ἐθισθέντι, ὡς ἐδικοιολογεῖτο

Ὁ Κύρ Νικηφόρος ἀναχωρήσας ἐντεῦθεν μετὰ καὶ τῆς προαναγραφείσης συνοδείας αὐτοῦ κατέλιπεν Ἀρχιερατικὸν Ἐπιτροπον τὸν γηραιὸν κ. Ι. Ἀθανασιάδην, ὅστις, εἰ καὶ λαϊκός, οὐχ ἦν τινος ἐκ παιδικῆς ἡλικίας ἐπὶ πολλὰ ἔτη διατρέψας παρὰ τῷ ποτε Μογλενῶν Μελετίῳ ἐκτίησατο ἱκανὴν πεῖραν καὶ ἱκανότητα περὶ τὸ ἔργον τοῦτο, καὶ ἐξηκολούθησεν ἐπιτροπεύων μέχρι τῆς Μ. Παρασκευῆς τοῦ ἔτους 1896, ὅτε καὶ μόνον κατώρθωσε νὰ φθάσῃ ἑνταῦθα ὁ κατὰ τὰ μέσα μὲν Ἰουνίου τοῦ 1895 ἐπὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀνθίμου τοῦ Ζ', τοῦ λεγομένου Τσάτσου ἀπὸ σχολάζοντος Ἐπισκόπου Καμπανίας Μητροπολίτης Νευροκοπίου ἀναδειχθεὶς, τέως δὲ ἐν τῇ Ι. Μονῇ τῶν Ἰρήρων, ἧς ἐτύγχανεν ἀρχαῖος ἀδελφός, ἐφησυχάζων Κύρ Νεόφυτος, ὅστις ἐκδηλώσας πάντως τὴν ἐπιθυμίαν, ὅπως καταλείπων καὶ αὐτὸς τὸν ἀπράγμονα καὶ γαλήνιον βίον εἰσέλθῃ καὶ αὐτὸς εἰς τὸν πολυκύμαντον σάλον τῆς ἐνεργοῦς ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας, ἀξιωθῇ τοῦ ἐπιφθόνου Μητροπολιτικοῦ ἀξιώματος καὶ μνησθῇ ἀρχαίων ἡμερῶν, καθύσον πρὸ 26 ἡδὴ ἐτῶν, ὡς σχολάζων Ἐπίσκοπος Βράτσης διέμεινεν ἐπὶ τριετίαν περίπου ἑνταῦθα ὑπὸ τὴν ιδιότητα ἐκτάκτου Πατριαρχικοῦ ἀπεσταλμένου καὶ βοηθοῦ τῶν Μητροπολιτῶν Δράμας, Σαμοκοβίου καὶ Μελενίκου, ἔτυχε μὲν τοῦ ἐφετοῦ, ἀλλ' ἐπειδὴ ἤρνεϊτο νὰ καταβάλλῃ τῷ Πατριάρχῃ ἀνεπισήμως τὸ Μητροπολιτικὸν φιλότιμον, ἦτοι τὴν ἀμοιβὴν ἐπὶ τῇ εἰς Μητροπολίτην ἀναδείξει αὐτοῦ, οὐδεμίᾳ ἐπὶ 10 ὅλους μῆνας ἐλαμβάνετο φροντὶς ἐν τοῖς Πατριαρχείοις πρὸς ἔκδοσιν τοῦ βερατίου αὐτοῦ, καὶ ὥς εἰσέτι ἐπὶ πολὺ δὲν θὰ ἐλαμβάνετο, ἐὰν μὴ ἡ ἑνταῦθα Κοινότης ἠξινάγκαζεν οὕτως εἰπεῖν τὸν Πατριάρχην διὰ τῶν ἀλλεπαλλήλων τηλεγραφημάτων, δι' ὧν ἐζήτει τὴν ταχύτεραν ἀποστολὴν τοῦ ἐκλεγέντος Μητροπολίτου. Ἰδοὺ πῶς ἐκυβερνῶντο τὰ καθ' ἡμᾶς ἐπὶ τῆς περικλειοῦς Πατριαρχείας Ἀνθίμου τοῦ Τσάτσου! ἐμπερίστατος ἐπαρχία, ἔχουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ Ἀντιχρίστου καὶ τῆς ὀνείου ἰλαρότητος ἐπώνυμον, καὶ δεομένη τῆς ἀγρύπνου ἐπιβλέψεως τοῦ Κανονικοῦ Ποιμένος αὐτῆς, ἐπὶ 10 μῆνον ὅλον κατελείπετο ἔρημος τούτου, διατί; διότι οὗτος ἤρνεϊτο νὰ κορέσῃ τὴν ἀπλησίαν Πατριάρχου, εἰς δὴν ὡς ἔρμαιον, ἔλαχεν ὁ Πατριαρχικὸς θρόνος, δὴν οὐδὲ καθ' ὕπνους ὠνειροπόλει. Τέλος ὁ Κύρ Νεόφυτος ἀφικόμενος ἑνταῦθα, ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν ἐνόησε πάντως,

ὅτι ἡπατήθη πολύ, φανταζόμενος τὸν Νευροκόπον, οἷον κατέλιπε πρὸς 26 ἔτων, ἐντὸς τῶν ὁποίων τὰ πράγματα ἄρδην μετεβλήθησαν. Οὐχ ἤτιον παραμυθούμενος διὰ τοῦ ἐπιφθόνου τίτλου τοῦ Μητροπολίτου, κατέβαλλε πᾶσαν δυνατὴν αὐτῷ προσπάθειαν πρὸς διακυβέρνησιν τῆς οἰκτρῶς πλέον κεκολοβωμένης Ἐπαρχίας. Ἀλλ' ἀτυχῶς ἀφ' ἐνὸς τὸ γῆρας, εἰ καὶ θιαλερὸν παρ' αὐτῷ, ἀφ' ἑτέρου ἢ ἑλλιπῆς μόρφωσις καὶ ἀτελής γνῶσις τῆς Τουρκικῆς, τὸ δὲ μέγιστον ἡ ὑπερβολικὴ ἀγαθὴ πίστις, ἐφ' ἧς, ὥς τὰ πολλὰ ἐστηρίζετο, κρίνων περὶ προσώπων καὶ πραγμάτων, πρὸδῃλον καθίστων τὴν ἀνεπάρκειαν αὐτοῦ διὰ τὴν ἐπὶκαιρον ταύτην θέσιν, ἐπὶ τέλους δὲ ἡ πολύκροτος κληρονομικὴ τῶν Ἀποστολιδῶν ὑπόθεσις, περιπλέξασα τὸν ἀφελῆ Γέροντα, προὔκάλεσε τὴν ἐνταῦθα ἀποστολὴν ἐπὶ τούτῳ Ἐξάρχου, τοῦ τότε μὲν Ὑπογραμματέως τῆς Ι. Συνόδου, νῦν δὲ Μητροπολίτου Λήμνου Γενναδίου Ἀλεξιάδου, οὗ ἡ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἔκθεσις ἐπιβαρύνασα αὐτόν, ἠνάγκασεν, ὅπως μετὰ τὸ Πάσχα τοῦ 1900 ὑποβάλλῃ κανονικὴν ἀπὸ τῆς Ἐπαρχίας παραιτήσιν, καὶ ἐπανέλθῃ καὶ αὐθις εἰς τὸ ἐν τῇ Ι. Μονῇ τῶν Ἱβήρων περικαλλῆς ἐνδιαίτημά του, ἐν ᾧ καὶ ἡσυχάζει μέχρι σήμερον, μὴ διστάζων, ὥς λέγουσι, ν' ἀναλάβῃ καὶ αὐθις ἐνεργὸν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπηρεσίαν. Ὁ Κύρ Νεόφυτος, ἀρχιερεὺς τῆς παλαιᾶς Σχολῆς, διεκρίνετο ἰδίᾳ διὰ τὰ σωματικά αὐτοῦ προσόντα. Μεγαλόσωμος, ὥς συνήθως, οἱ πλεῖστοι Κυδωνιεῖς (Ἀἰβαλιῶται) συμπολιταὶ αὐτοῦ, καλλίφωνος καὶ μουσικός, ἦτο λίαν μεγαλοπρεπῆς ἐν ταῖς ἱεροτελεστείαις αὐτοῦ· ἐπιθυμῶν δέ, ἵνα καὶ ἐν τῇ τοῦ λόγου διακονίᾳ μὴ ὑστερῇ, καὶ μὴ δυνάμενος οἰκοθεῖν νὰ εἴπῃ τινά, ἀνεγίνωσκε τὰ Κυριακοδοξομια τοῦ Θεοτόκη· ἀλλ' οἱ Χριστιανοί, εἰθισμένοι εἰς τὰ ὑψηλά καὶ ἀπὸ στήθους κηρύγματα τοῦ Κυρ Νικηφόρου, δὲν ἔστεργον τὸ τοιοῦτο κήρυγμα, διὸ καὶ ἅμ' ὥς ἐκεῖνος ἤρχετο ἀναγινώσκων, πολλοὶ ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον λαθραίως ἀπεχώρουν τῆς Ἐκκλησίας πρὸς μεγάλην δυσφορίαν τοῦ ἀγαθοῦ Γέροντος, ὅστις πρὸς ἕνα ἐκ τῶν λογιωτέρων Προκρίτων, φεύγοντα καὶ τοῦτον συνήθως, δὲν ὑπέμεινεν, ἀλλ' εἶπέ ποτε κατ' ἰδίαν: καὶ σὺ εὐλογημένε, φεύγεις, ὁ ὁποῖος εἶσαι ἐγγράμματος καὶ εἰμποροῦσις νὰ δώσῃς τὸ καλὸν παράδειγμα τῆς ἀκροάσεως τοῦ θείου λόγου; ἐκεῖνος δὲ δικαιολογούμενος δὲν ἐδίστασε νὰ ὑποδείξῃ τῷ ἀγαθῷ Γέροντι τὴν αἰτίαν τῆς τοιαύτης συμπεριφορᾶς του, εἰπὼν: Σεβασμιώτατε, ἡ ἡμεῖς ἐντελῶς ἐξεκλίναμεν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἔχομεν τὴν ὑπομονὴν νὰ παραμείνωμεν εἰς τὸ κήρυγμα, ἢ ἡ Ὑμετέρα Σεβασμιότης ἀναλαμβάνει ἔργον ἀνώτερον τῶν δυνάμεών της. Ἡ τοιαύτη ἀπάντησις, ἧς ἀμφότερα τὰ μέρη ἠλήθευον ἀτυχῶς, οὐκ ὀλίγον ἐπίκρανε τὴν Σεβασμιότητά Του, καὶ ἠνάγκασεν, ὅπως τοῦ λοιποῦ παραιτηθῇ τῆς τοιαύτης διακονίας. Ὁ Κύρ Νεόφυτος δύο ἰδίᾳ καλὰ ἔπραξεν ὑπὲρ τῆς ἐνταῦθα Κοινότητος, καὶ δὴ α) κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1897—98, συμπεσόντος τοῦ Ἑλληνοτουρκικοῦ πολέμου, ἐνεκα δὲ τούτου διακοπέντος μὲν τοῦ ἐπιδόμα-

τος τῆς εὐσεβοῦς πηγῆς πρὸς τὰ Σχολεῖα, μηδενὸς δὲ τῶν ἐνταῦθα Προκρίτων ἀναδεχομένου τὸ σχολικὸν ταμεῖον, ἀνέλαβεν αὐτὸς αὐτοπροσώπως τοῦτο, καὶ κατώρθωσε τὸ μὲν δι' ἐκτάκτων ἐνταῦθα συνδρομῶν καὶ ἐξωτερικῶν ἐπικουριῶν, ὧν σπουδαιότερα ἦ ἐκ 30 τ. λιρῶν τῆς I. Μονῆς τοῦ Βασιλεῖου, τὸ δὲ διὰ προσωρινῶν δανείων καὶ τῶν ὀλίγων προσόδων τοῦ I. Μητροπολιτικοῦ ἐνταῦθα Ναοῦ νὰ καταστήσῃ ἀπρόσκοπτον τὴν κατὰ τὸ ἀνώμαλον καὶ ἀτυχεὲς ἐκεῖνο ἔτος λειτουργίαν τῶν Ἑκπαιδευτηρίων· β) πολὺ εἰργάσθῃ ὑπὲρ τῆς ἀναδείξεως τοῦ ἐνοριακοῦ Μοναστηρίου τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, κατορθώσας νὰ φέρῃ τὸ φριμάνιον, δι' οὗ ἐπετρέπετο ἡ ἀνέγερσις λιθίνης ἐν αὐτῷ Ἑκκλησίας ἀντὶ τῆς τέως ξυλίνης, καὶ εὐτυχήσας κατὰ Μάϊον τοῦ 1899 νὰ καταθέσῃ τὸν θεμέλιον αὐτῆς λίθον, ὅτε ἠυχήθη μὲν, ὅπως ἀξιωθῇ καὶ ἐπιτελέσῃ καὶ τὰ ἐγκαίνια αὐτῆς, μάλιστα δὲ καὶ νὰ ταφῇ ποτε παρ' αὐτῇ, ἀλλ' ἡ εὐχὴ αὐτοῦ ἐκείνη δὲν ἔμελλε νὰ εἰσακουσθῇ. Ὁ Κύρ Νεόφυτος, καίπερ ἀτελῶς ὀμίων τὴν Τουρκικὴν, οὐκ ἤτιον τὸ μὲν διὰ τὸ πολὺν αὐτοῦ γῆρας, ὅπερ, ὥς γνωστὸν, ἰδιαζόντως τιμῶσιν οἱ Ὁθωμανοί, τὸ δὲ διὰ τὰς πολλὰς καὶ ποικίλας πρὸς αὐτοὺς περιποιήσεις καὶ φιλοφρονήσεις, οἷαι ἦσαν τὸ ὑπ' αὐτοῦ παρατιθέμενα αὐτοῖς πλούσια γεύματα, διάφορα δῶρα, οἱ ἐπὶ τοῦ μετώπου ἀσπασμοὶ μετὰ προχείρων δακρύων καὶ τὰ παρόμοια, εἶχε κερδίσει καὶ ἔχαιρε μέχρι τέλους τὴν συμπάθειαν τῶν ἐνταῦθα Ὁθωμανῶν, τῶν τε ἐν τέλει καὶ τῶν ἰδιωτῶν, ἐκαλεῖτο δὲ παρὰ πολλῶν «μπαμπᾶ» (πατὴρ). Ὁ ἀγαθὸς Γέρων καὶ μακρὰν τῆς τέως Ἐπαρχίας αὐτοῦ διατελὼν, οὐκ ἐπαύσατο διατραινῶν τὸ ὑπὲρ αὐτῆς ἐνδιαφέρον καὶ φίλτρον αὐτοῦ, καὶ δὴ οὐ μόνον λόγοις, ἀλλὰ καὶ ἔργοις. Οὕτως, ὅτε κατὰ τὸ 1901 ὁ νεοχειροτόνητος τότε ἱερεὺς Δημήτριος Νατκίδης καὶ ὁ ἐπ' ἀδελφῇ γαμβρὸς του καὶ ἐκ τῶν καλῶν ἀγαθῶν τῆς ἐνταῦθα Κοινότητος Προκρίτων κ. Ν. Παπᾶ Δημητρίου μετέβησαν εἰς Ἅγιον Ὅρος πρὸς συλλογὴν ἐράνων ὑπὲρ τοῦ I. Μοναστηρίου τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, οὐ μόνον πολλὰς φιλοξένους περιποιήσεις ἐπεδαψίλευσεν αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ πληροφορηθεὶς, ὅτι ὁ διάδοχος αὐτοῦ Κύρ Νικόδημος ἐξῆτει 20 μετζίτια ἀπὸ τὸ Ταμεῖον τοῦ Μοναστηρίου, ἵνα δώσῃ αὐ ἔλεγεν, ὅτι εἶχεν ἱερὰ λείψανα πρὸς χρησιμοποίησιν αὐτῶν κατὰ τὸν ἐγκαινισμὸν τοῦ πρὸ μικροῦ τότε ἀποπερατωθέντος Μοναστηριακοῦ Ναοῦ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, καὶ σφόδρα ἀγανακτήσας ἐπὶ τῇ ἱεροκαπήλῳ ταύτῃ ἀξιώσει, ἐμεσολάβησεν αὐτοπροσώπως, ὅπως ἡ I. Μονὴ τῶν Ἰβήρων ἐφοδιάσῃ αὐτοὺς διὰ μικύλλων τεμαχίων ἐκ τῶν ἐν αὐτῇ σφζομένων ἱερῶν λειψάνων τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος καὶ ἱαματικοῦ Παντελεήμονος καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Τρύφωνος, ἅτινα καὶ κομισθέντα ἐνταῦθα ἐναπετέθησαν ὑπὸ τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν τοῦ ἐν λόγῳ I. Ναοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἐσχάτως ἐξ ἡμετέρας ἐπιστολῆς πληροφορηθεὶς τὴν προσεχῇ ἀνέγερσιν νέου ἐνταῦθα Μητροπολιτικοῦ οἰκήματος, προσήνεγκε καὶ οὗτος μίαν τ. λίραν.

Τῆς ἀπὸ τῆς Ἐπαρχίας Νευροκοπίου κανονικῆς παραιτήσεως τοῦ Κυρ Νεοφύτου ἀποδεκτῆς γενομένης ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, αὕτη ἤρξατο σκεπτομένη περὶ καταλλήλου διαδόχου. Ἀλλ' οἴμοι! ἀντὶ καταλλήλου ἔλαχεν ὅλως ἀκατάλληλος. Ὁ πρῶτος τότε τῇ τάξει ἐν τῇ Ι. Συνόδῳ Γέρον Ἅγιος Δέρκων Κ. Καλλίνικος ἐκ συμπατριωτικῆς μὲν συμπαθείας ἀναδείξας πρότερον βοηθὸν ἑαυτοῦ Ἐπίσκοπον ὑπὸ τὸν ψιλὸν τίτλον τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης ἐπισκοπῆς Τρωάδος τὸν τέως προϋστάμενον Μακροχωρίου Νικόδημον, ἄνδρα ἀλκοολικὸν καὶ παραπαίοντα, καὶ θέλων εὐσχήμως νὰ ἐκφορτωθῇ αὐτὸν ἐκ τῆς ὑπηρεσίας του ὑπὸ τὴν αἴγλην τῆς προαγωγῆς, ἀνέδειξεν αὐτὸν Ποιμένα τῆς δυστήνου ταύτης Ἐπαρχίας, ἐφ' ἧς ἐπὶ τριετίαν ὅλην ἔμελλε νὰ ἐπικαθίσῃ. Ὁ Νικόδημος ἐκλεγείς κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1900, ἀφίκετο ἐνταῦθα περὶ τὰς ἀρχὰς Αὐγούστου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, φέρον, ὡς συνοδεῖαν τὸν ἄνευ πτυχίου τελειόφοιτον τῆς ἐν Χάλκῃ Ι. Θεολογικῆς Σχολῆς ἱερολ. κ. Κώνσταν Χ' Δημητρίου, ὡς Ἀρχιδιάκονον καὶ ἱεροκήρυκα τῆς Ἐπαρχίας (;), πρὸς δὲ καὶ Γραμματέα τῆς Ι. Μητροπόλεως, ἄνδρα νοήμονα μὲν καὶ ἱκανόν, ἀλλ' ἀτυχῶς Σάμιον, τὴν τούτου Διακόνισσαν Μαρίκαν, καὶ τὴν ταύτης μητέρα Κυρίαν Ἄνναν, συγγενῇ αὐτοῦ. Ἐπὶ ἐν ὅλον ἔτος, καθ' ὃ ἔμεινεν ἐνταῦθα ὁ κ. Κώνστας, ἐν καὶ μόνον ἀγαθὸν ἐπετέλεσεν, ὅτι ἐτακτοποίησε τὸ Μητροπολιτικὸν Γραφεῖον, ἐγκαινίσας νέους καινουργεῖς Κώδικας δι' ἑκάστον κλάδον ὑπηρεσίας· τὸ ἀγαθὸν ὁμῶς τοῦτο ἐνόησεν ὁ εὐλογημένος νὰ πληρωθῇ ἀδρότατα. Ἐχων τὸν ταλαίπωρον Νικόδημον τελείως ὑποχείριον ἑαυτοῦ, αὐτὸς ἤγε καὶ ἔφερε τὰ τῆς Μητροπόλεως, πρὸς χρηματικὴν δὲ ἱκανοποίησίν του ἀνέλαβε μὲν τὰ καθήκοντα διευθυντοῦ τοῦ ἐνταῦθα Ἀρρεναγωγείου, καίπερ μὴ διαθέτων ἐπαρκῇ πρὸς τοῦτο χρόνον, εἰσέπραττε δ' ὃ, τι ἡδύνατο ὡς Ἀρχιδιάκονος καὶ Γραμματεὺς τῆς Μητροπόλεως, ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις κατώρθωσε διὰ τοῦ Νικοδήμου ν' ἀποσπάσῃ ἰδιαίτερον ἐκ 5 λιρῶν μηνιαῖον παρὰ τοῦ πτωχοῦ Ἐθνικοῦ τῶν Πατριαρχείων Ταμείου, ὡς ἱεροκέρυξ περιοδεύων τὴν Ἐπαρχίαν, ἵνα δὲ συγκεντρωθῇ ὁλόκληρον τὸ συγγενολόγιον ἐπὶ τὸ αὐτό, διώρισε τὸν νεώτερον ἀδελφόν του διδάσκαλον ἐν Σταρτίστῃ. Ἡ Μητρόπολις διὰ τῆς διαμονῆς ἐν αὐτῇ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν ἐκάστοτε πρὸς ἐπίσκεψιν αὐτῶν ἐρχομένων τοιούτων εἶχεν ἀποβάλλει τὴν ὄψιν τῆς ἰδιότητος αὐτῆς, ὥμοιάζε δὲ μᾶλλον πρὸς κοινὴν οἰκίαν, καὶ ἰδίᾳ ὅτε ὁ Θεὸς ἐδωρήσατο τῷ κ. Κώνστᾳ τέκνον, οὗ τὰ σπάργανα πλυνόμενα καθ' ἑκάστην ἡπλοῦντο ἐπὶ τοῦ σχοινίου πρὸς ξήρανσιν, μηδαμῶς λαμβανομένου ὑπ' ὄψει τοῦ σκανδαλισμοῦ τῶν ἐπισκεπτομένων τὴν Μητρόπολιν ἡμετέρων τε καὶ ξένων. Ὁ κ. Κώνστας ὀργῶν πρὸς ἐθνικὴν μὲν κατ' ἐπιφάνειαν δρᾷσιν καὶ μεγαλουργίαν, ὄντως δὲ πρὸς χρηματισμόν, μετὰ μίαν ἐκδρομὴν μέχρι Ζιρνόβου καὶ Σταρτίστῃς, ἀναπληρῶν τὸν Κυρ Νικόδημον, ἐπανελθὼν συνεννοεῖται μετ' αὐτοῦ καὶ ἀπὸ κοινοῦ συγκαλέσαντες γενικὴν τῆς

Κοινότητα συνέλευσιν, πείθουσι ταύτην, ὅτι εἶνε ἀνάγκη χάριν τοῦ ἐθνικοῦ γοήτρου ν' ἀνεγερθῇ νέον Μητροπολιτικὸν οἶκημα, καὶ ἀνοίγουσι κατάλογον συνδρομῶν, ἐν ᾧ ὁ μὲν Κύρ Νικόδημος ἐνεγράφη διὰ 5, ὁ δὲ κ. Κώνστας διὰ 2 λίρας, ἃς ὁμοῦς οὐδέτερος κατέβαλεν, ἐνῶ ἀφ' ἑτέρου πορ' ἱκανῶν ἐκ τῶν ἐγγραφέντων πολιτῶν εἰσέπραξαν τὰ ποσά, δι' ἃ ἐνεγράφησαν, τὸ δὲ σπουδαιότερον κατόρθωμα ἦν, ὅτι ἐνεκρίθη, ὅπως ὁ κ. Κώνστας ἐφοδιαζόμενος διὰ καταλλήλων συστατηρίων γραμμάτων τοῦ Μητροπολίτου καὶ τῆς Κοινότητος πρὸς διάφορα ἐξέχοντα πρόσωπα ἐν Σέρραις, Δράμα, Καβάλλα καὶ Ξάνθῃ, ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ πρὸς τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην μεταβῇ πρὸς συλλογὴν ἐράνων ὑπὲρ τοῦ σημειωθέντος ἱεροῦ σκοποῦ ὅλως ἀφιλοκερδῶς, λαμβάνῃ δὲ μόνον τὰ ὁδοιπορικὰ αὐτοῦ. Ἐπιφθονωτέραν ἀποστολὴν δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιθυμήσῃ ὁ κ. Κώνστας, ὅστις ἀπελθὼν ἐντεῦθεν κατὰ Μάϊον τοῦ 1901 εἰς Σέρρας καὶ Δράμαν, ἐνθα ἄγνωστον, ἐὰν εἰσέπραξεν, ἢ μή, συνδρομάς, καὶ ἐκεῖθεν εἰς Καβάλλαν, διὰ τοῦ συσπουδαστοῦ ἡμῶν τε καὶ αὐτοῦ Ἀρχιμανδρίτου Σπυριδῶνος Βλάχου, Ἀρχιερατικοῦ ἐκεῖ Ἐπιτρόπου, ἐσχέτισθῃ μετὰ πολλῶν προσώπων, ἐν οἷς καὶ μετὰ τοῦ φιλογενοῦς φαρμακοποιοῦ κ. Ι. Δακοπούλου, ὅστις ἐνθουσιασθεὶς ἐκ τῆς ἐνθουσιώδους ὑπὲρ ἐθνικῆς δράσεως εὐγλωττίας τοῦ κ. Κώνστα, οὐ μόνον αὐτὸς προσήνεγκε 2 λίρας, ἀλλ' ἀνέλαβε καὶ κατώρθωσε νὰ πείσῃ καὶ τὸν στενὸν φίλον του καὶ φιλόμουσον ἐν Πράβῳ Ἡπειρώτην, τὸν ἤδη ἐν τοῖς μακαριστοῖς καταλεγόμενον Χριστόδουλον τὸν Παπουτσόπουλον, ὅπως προσενέγκῃ 25 ὅλας λίρας ὑπὲρ τῶν ἐνταῦθα Σχολείων μετὰ τῆς ὑποσχέσεως, ὅτι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἐτησίως θὰ προσέφερῃ ἐκ τῆς ἰσάριθμον ποσὸν ὑπὲρ αὐτῶν. Ἴσως εἰς τοῦτο συνετέλεσε καὶ ἡ αὐτοπρόσωπος εἰς Πράβιον μετάβασις τοῦ κ. Κώνστα ἐν συνοδείᾳ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Σ. Βλάχου, διὸ καὶ εἰς τὸ λαβεῖν του ἐσημείωσε ποσὸν τι πρὸς ἀποζημίωσίν του διὰ τὰ τυχερά, ἅτινα ἠδύνατο νὰ λάβῃ ἐν Καβάλλᾳ, ἀλλὰ χάριν τῆς ἡμετέρας Κοινότητος κατέλιπεν, ὥσῃ εἶχεν ἀποσταλῇ πρὸς ἐπιδίωξιν τυχερῶν καὶ οὐχὶ ἐράνων. Τὸ σχετικῶς εὐάρεστον ἦτο ἐν τούτοις, ὅτι αἱ 27 λίραι δὲν παρεδόθησαν τῷ κ. Κώνστᾳ, ἄγνωστον διὰ τίνας λόγους, ἀλλ' ἀπεστάλησαν κατ' εὐθεΐαν ἐνταῦθα πρὸς τὸν Κύρ Νικόδημον ἐπ' ἐλπίδι μείζονος, οἶμοι, ἀσφαλείας. Ὅπως ποτ' ἂν ᾖ ὁ κ. Κώνστας μὲ ἀρκούντως πλήρες βαλάντιον ἀναχωρήσας ἐκ Καβάλλας, μετέβη εἰς Ξάνθην, ἐνθα τῇ γενναίᾳ προστασίᾳ τοῦ μεγαθύμου καὶ ἱπποτικοῦ ἀληθῶς Μητροπολίτου Ξάνθης Κυρίου Ἰωακείμ νέας γενναίας συνέλεξε συνδρομάς, ὧν ὁμοῦς, ὡς καὶ τῶν προηγουμένων οὐδεμία εὔρηται σημείωσις ἐν τῷ μετὰ ταῦτα ὑποβληθέντι εἰς τὰ Πατριαρχεῖα προτύπῳ ἰσολογισμῷ αὐτοῦ. Οὕτω λοιπὸν οὗτος ἐξακολουθήσας αἰσίως τὸ εὐτυχὲς ταξειδίον του ἐφθασεν εἰς Κωνσταντινουπόλιν, ἐνθα κατώρθωσεν, ὅπως μὴ μόνον ἐπιτραπῇ αὐτῷ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἡ εἰσπραξις συνδρομῶν, ἀλλὰ δοθῇ αὐτῷ καὶ ὁδηγὸς Πατριαρχικὸς κλητὴρ, μεθ' οὗ περιελθὼν τὴν

Κωνσταντινούπολιν, τίς οἶδε πόσον εἰσέπραξε ποσόν. Ἄλλ' ἐν Κωνσταντινουπόλει εὐρισκόμενος, παραδόξως ἐπελάθετο τῆς ἐνταῦθα ἐθνικῆς δρασείας του, καὶ ἐνόμισεν, ὅτι τὸ καθήκον τῆς αὐτοσυντηρησίας ἐπέβαλλεν αὐτῷ νὰ μεριμνήσῃ περὶ τῆς ἐξασφαλίσεως τοῦ ἰδίου μέλλοντος μᾶλλον, ἢ περὶ τῶν ἐνταῦθα τιμαλφῶν συμφερόντων, ὑπὲρ ὧν ὤφειλον πλέον νὰ μεριμνήσωσιν ἡ Ἐκκλησία καὶ τὸ Ἔθνος, ἀφοῦ εἶχον ἀρνηθῇ αὐτῷ τὰς 60 λίρας, αἱ ἐζήτησεν, ὡς μισθὸν αὐτοῦ, καὶ ὅχι αὐτὸς ἀνθρώπος οἰκογενειάρχης. Διὰ Σεργῶν διελθόν, εἶχε πληροφορηθῇ, ὅτι ἡ Α. Σ. ὁ Ἅγιος Σεργῶν καὶ ἡ ἐφορία τῶν ἐκεῖ ἐκπαίδευτῶν εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀποχωρήσαντος ἱεροδιδασκάλου Κυρίου Γρηγ. Ὡρολογᾶ, νῦν Ἀγίου Στρωμνίτης, ἐσκέπτοντο νὰ μετακαλέσωνται ἡμᾶς, ἀπὸ ἔτους ἐκτελοῦντας καθήκοντα ἱερατικοῦ Προϊσταμένου τῆς ἐν Γαλατῇ Ἱ. Ἐκκλησίας τοῦ Ἀγίου Νικολάου, καὶ διδασκάλου ἐν τε τῷ Ἀρρεναγωγείῳ καὶ τῷ Παρθεναγωγείῳ Γαλατᾶ. Προσέρχεται λοιπὸν πρὸς ἡμᾶς καὶ ἐν ὀνόματι τῆς ἐν τῇ κατὰ Χάλκην Ἱ. Θεολογικῇ Σχολῇ συμμαθητείας καὶ φιλίας ἡμῶν ζητεῖ δυοῖν θάτερον, ἐὰν μὲν δηλ. δεχθῶμεν τὴν θέσιν τῶν Σεργῶν, ὅπως συστήσωμεν αὐτὸν ὡς διάδοχον ἡμῶν ἐν Γαλατῇ τοῖς ἀρμοδίοις, εἰδεμή, ὅπως συστήσωμεν αὐτὸν εἰς Σέρρας. Ἡμεῖς δὲ μετὰ τινὰς ἀμφοταλαντεύσεις, αἱ διήγειρεν ἐν ἡμῖν ὁ φόβος τῆς Κυριακῆς ρήτρας «οὐδεὶς προφήτης δεκτὸς ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ», ὑποχρεωθέντες νὰ ὑπακούσωμεν εἰς τὴν καλοῦσαν ἡμᾶς φωνὴν τῆς φίλης πατρίδος, συνεστήσαμεν αὐτόν, ὡς διάδοχον ἐν Γαλατῇ, μηδαμῶς γινώσκοντες τὰ κατ' αὐτόν, οὗτος δὲ μείνας ἐκεῖ, ἐφρόντισε μὲν ἐντὸς ὀλίγου νὰ μεταπέμψῃται παρ' ἑαυτῷ ἐντεῦθεν τὴν ἑαυτοῦ Διακόνισσαν μετὰ τοῦ τέκνου του, οὐχὶ ὁμως καὶ νὰ ἀποστείλῃ ἐνταῦθα αἷς εἶχε συλλέξει συνδρομάς, ἀνερχομένας εἰς 9.000 καὶ ἐπέκεινα Γροσίων, ὡς ὁ ἴδιος ὡμολόγησε βραδύτερον. Ἐπειδὴ δηλ. ἡ Κοινότης ἐνταῦθα ἐπανειλημμένως ἀποταθεῖσα πρὸς τὸν Κύρ Νικόδημον ἐξήτει τοὺς λογαριασμοὺς τοῦ κ. Κώνστα, καὶ μὴ εἰσακουσμένη, ἠναγκάσθη ν' ἀποταθῇ περὶ τούτου πρὸς τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, οὗτος δὲ διὰ τοῦ ὑπογραμματέως τῆς Ἱ. Συνόδου ἐκάλεσεν αὐτὸν εἰς λογοδοσίαν, ὁ κ. Κώνστας, ἰδὼν τοὺς κύκλους αὐτοῦ ταραττομένους, ὑπέβαλε μὲν ἓνα μοναδικὸν ἰσολογισμόν, ἐν ᾧ κατώρθωσε νὰ παραστήσῃ, ὅτι ὅσα εἰσέπραξε, τόσα καὶ ἐδυσπόνησε (;), χωρὶς ποσῶς νὰ συνυποβάλλῃ, ὡς ὤφειλε καὶ ὡς ἐξήτει ἡ Κοινότης, ὅπερ ἐκράτει ἐπίσημον βιβλίον τῶν συνδρομῶν, συνώδευσε δὲ τὸν ἐν λόγῳ κλασικὸν ἰσολογισμόν καὶ δι' ἀπολογητικοῦ ἐγγράφου, δι' οὗ καπηλικῶς ἐξύβριζε τοὺς ἐνταῦθα ὁμογενεῖς, καὶ ἰδίᾳ ἐκείνους, οἵτινες ἐτόλμησαν νὰ καταγγείλωσιν αὐτὸν εἰς τὸν Πατριάρχην. Ἡ δὲ Α. Θ. Παναγιότης, οὐδαμῶς ἐκ τούτου ταραχθεῖσα, μηχανικώτατα παρέπεμψεν εἰς τὸ α' Πατριαρχικὸν Γραφεῖον, ὅπως ἐπὶ ἐπιστροφῇ ἀποστείλῃ ἀμφοτέρω τὰ ἐν λόγῳ ἐγγράφα ἐνταῦθα πρὸς τὸν Κύρ Νικόδημον, ἐντελλόμενον νὰ διαφωτίσῃ τὴν Ἐκκλησίαν περὶ τῶν συμβαινόντων. Ὁ δὲ Κύρ Νικόδημος φυσικῶς

τῷ λόγῳ συνένσυχος ὢν, κομισάμενος τὰ ἀποσταλέντα, σπεύδει καὶ ἀπαντᾷ διὰ χαριεστάτης ἐπιστολῆς, ἣν μετὰ τοῦ ἰσολογισμοῦ τοῦ κ. Κώνστα ἰδιοχείρως κατεχώρισεν ἐν τῷ Κώδικι τῆς ἐπισήμου ἀλληλογραφίας, ὅπως πρόκηνται πάντως ἑσαεὶ πιστὰ κάτοπτρα τῆς ἠθικῆς ἑκατέρου εἰκόνος. Καὶ τοσαῦτα μὲν περὶ τῆς ἐνταῦθα δράσεως τοῦ κ. Κώνστα· ὁ δὲ Κύρ Νικόδημος ἐν τῷ μεταξὺ καὶ ἕτερον ἀσύγγνωστον ἁμάρτημα πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Ἔθνος, ὧν τὸν ἱερὸν ἄρτον ἔτρωγε, διέπραξεν ὁ εὐλογημένος.

Οἱ ἐνταῦθα δηλ. ἐξαρχικοὶ Καϊνῖται, κακοὶ κακῶς ἐκδιωχθέντες ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ἔκ τε τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου καὶ ἐκ τῆς Σχολῆς, ἀφοῦ ἐπέτυχον, ὅπως κτίσωσι νέαν Σχολὴν ἐν κεντρικῇ θέσει πρὸς Α. τῆς ἡμετέρας, ἐνεπνεύσθησαν ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ, ᾧ τελείως παρεδόθησαν, ὅπως εἰς τὸ πῆγμα τῆς ἡμετέρας Κοινότητος ἀνεγείρωσιν ἐν τῇ αὐτῇ αὐτῆς, καίπερ στενῇ, καὶ ναόν. Ὅθεν ὁ ρασοφόρος ἑωσφόρος αὐτῶν, ὁ τῆς ὀνείου ἰλαρότητος φερώνυμος, ἐνθαρρυνόμενος καὶ ὑπὸ τοῦ ὀλοψύχως αὐτῷ ἀφωσιωμένου ὑποδιοικητοῦ, ἥδη κατὰ τὸ 1900 ἐντὸς τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς διὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρωτοτόκου καὶ ἐξάρχου τοῦ Σατανᾶ ἐπέδωκεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὴν σχετικὴν αἴτησιν, συνεπεῖα τῆς ὁποίας ἐστάλη ἐνταῦθα τὸ νενομισμένον ἰστελιάμιον πρὸς ἐξακρίβωσιν μή τι ὑπάρχη κώλυμα διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ἐν λόγῳ Ναοῦ. Ἐν τινι λοιπὸν συνεδριάσει τοῦ ἐνταῦθα Ἰδαρὲ μετζλισίου, ἐν ᾗ παρῆν καὶ ὁ Κύρ Νικόδημος, ἄγνωστον ὅμως ἐν ποίᾳ καταστάσει, παρουσιάζεται τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἰστελιάμιον, μηδενὸς δ' ἀντιλέγοντος, ἀπεφασίσθη νὰ συνταχθῇ ὁ σχετικὸς μαζβιτάς, ὁ διαγορεύων, ὅτι οὐδὲν δῆθεν ὑπῆρχε κώλυμα πρὸς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ναοῦ!!! Καὶ ὅτι μὲν παρῆν ὁ Κύρ Νικόδημος ἐν τῇ ἀναγνώσει τοῦ ἰστελιαμίου καὶ ἔλαβε γνῶσιν αὐτοῦ δὲν ἀποδεικνύεται μόνον ἐκ τῆς ὑπὸ τὸ συνταχθὲν καράριον ὑπογραφῆς αὐτοῦ, ὡς ἰδίους ὀφθαλμοῖς ἡμεῖς εἶδομεν ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν πρακτικῶν τοῦ Ἰδαρὲ μετζλισίου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἰδίας ὁμολογίας αὐτοῦ, μετὰ τὴν ἐκ τοῦ Διοικητηρίου ἐπάνοδον εἰπόντος ἐνὶ τῶν ἡμετέρων «τετέλεσται οἱ βούλγαροι θὰ κάμουν Ἐκκλησίαν». Εἰς τί ὅμως ἄρα γε ὀφείλεται ἡ παντελὴς αὐτοῦ σιωπὴ, ἐνῶ ἄριστα ἠδύνατο ν' ἀντιτάξῃ τὸ ἰσχυρὸν ἐπιχείρημα, ὅτι ἡ βουλγαρικὴ Ἐκκλησία κτιζομένη ἐν μέσῳ Ἑλληνικῶν οἰκιῶν καὶ πλησιέστατα τῇ ἡμετέρᾳ θ' ἀποβαίῃ ἐστία καὶ πηγὴ ἀδιαλείπτων συγκρούσεων μεταξύ τῶν δύο ἐθνικοτήτων κατὰ τε τὴν περιφορὰν τοῦ ἐπιταφίου, τὰς διαφόρους λιτανείας καὶ ἄλλας περιστάσεις, ἔξ ὧν καὶ ἡ Κυβέρνησις θὰ ἠνωχλεῖτο ἀδιακόπως, ἐνῶ πάντα ταῦτα ἠδύναντο νὰ προληφθῶσιν, ἔὰν ἐν ἄλλῃ θέσει, ὡς λ. χ. ὅπισθεν τῆς βουλγαρικῆς ψευδομητροπόλεως ἐν τῷ ἀχανεῖ ἐκείνῳ γηπέδῳ, ἐκτίζετο, ἀφοῦ ἐπιθυμοῦσι νὰ κτίσωσι καὶ δευτέραν Ἐκκλησίαν ἀπαραιτήτως; Πάντως εἰς οὐδὲν ἕτερον, εἰμὴ εἰς τὴν καλπάζουσαν, ὡς φαίνεται, βουλγαροφοβίαν αὐτοῦ, ἣν δὲν ἔλειπον νὰ ἐνισχύωσιν, ἵνα γελῶσιν ἀναμφιβόλως καθ' ἑαυτούς, εὐάριθμοὶ τινες παρὰ-

σιτοι καὶ ψωμοκόλακες, λέγοντες πάντοτε πρὸς αὐτόν, συνειθίζοντα καθ' ἑκάστην ἐσπέραν νὰ ἐξέρχεται εἰς περίπατον χάριν ἀναψυχῆς· «Πρόσεχε, Δεσπότη μου, μὴ πηγαίνης πέρα ἀπὸ τὸ δένδρον» (καταγάτсион ἐν τοῖς προθύροις τῆς πόλεως πρὸς Α. ὑπάρχον), ὡς εἶχε τὴν ἀφέλειαν ὁ ἴδιος νὰ γράφῃ καὶ πρὸς τὸν Πατριάρχην καὶ καταχωρίζῃ ἐν τῷ Κώδικι τῆς ἐπισήμου ἀλληλογραφίας! Προσενεχθεὶς δέ, ὡς προσηνέχθη, ἐν τῷ Ἰδαρὲ μετζλίσῳ, δὲν ἔγραψε τοῦλάχιστον ἀκολούθως πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν πρὸς κατάλληλον ἐνέργειαν ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ τοῦτο ἴσως διότι ἐφοβεῖτο ἀφ' ἐνὸς μὲν, ἵνα μὴ ἐπιτιμηθῇ ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας διὰ τὴν ἐπίμεμπτον πολιτείαν αὐτοῦ ἐν τῷ ζητήματι, ἀφ' ἑτέρου δέ, μὴ πληροφορηθῶσι τοῦτο οἱ βούλγαροι καὶ ἐμβουλευθῶσι τὴν πολῦτιμον αὐτοῦ ζωὴν! Οὕτω λοιπὸν τὰ ἀνθρωπόμορφα τέρατα χάρις εἰς τὴν γελοίαν ταύτην βουλγαροφοβίαν τοῦ Κυρ Νικοδήμου καὶ εἰς τὴν συνήθη ἀμέλειαν τῶν ἡμετέρων ἐνταῦθα, μὴδ' εἰς ἡμᾶς τοῦλάχιστον ἀνενεγκόντων τι, διότι ὑπῆρχεν εἰσέτι καιρὸς πρὸς ἐνέργειαν, ἐπέτυχον, εἰ καὶ μετὰ τριετίαν ὀλην, νὰ ἐκδοθῇ τὸ φερμάνιον κατὰ Μάρτιον τοῦ 1905, οἶονεὶ δὲ καὶ τότε φοβούμενα ἀδόκητόν τινα ἀντενέργειαν ἐκ μέρους ἡμῶν καὶ ματαίωσιν τυχὸν τοῦ ἐπιτευχθέντος θριάμβου, κατεσπευσμένως ἐντὸς ὕλγιου ἤρξαντο τῶν οἰκοδομικῶν ἐργασιῶν, αἷς προχωρησάσας ὀλίγον διέκοψαν δι' οὗς αὐτὰ γνωρίζουσι λόγους. Ὁ Κυρ Νικόδημος διὰ τοῦ καταδήλου τοῖς πᾶσιν ἀλκοολισμοῦ του εἶχεν ἐπὶ τέλους οἰκτρῶς καταπέσει ἐν ταῖς συνειδήσεσιν οὐ μόνον τῶν ἡμετέρων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ἀλλογενῶν. Οὐδ' εἰς τὸ Διοικητήριον μεταβαίνων, ἡδύνατο νὰ ἐγκρατευθῇ, διὸ καὶ ἐξήγειρεν οὐ μόνον τὴν ἀγανάκτησιν καὶ περιφρόνησιν τοῦ φύσει δυσμενοῦς ἡμῖν ὑποδιοικητοῦ, λέγοντος τοῖς ἡμετέροις, ὅτι ἡ κακοσμία τοῦ ποτοῦ ἔφθανε μέχρις αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν κατωτέρων ὑπαλλήλων τὴν χλεύην. Οὕτως ὁ γραμματεὺς τῆς Ὑποδιοικήσεως (Ταχειράτ Κιατιπῆ) Τεφφὴκ Ἐφέντης συνείθιζε νὰ λέγῃ κατ' ἰδίαν τῷ ὁμογενεῖ βοηθῷ Ὑποδιοικητῇ ἐνταῦθα Ν. Ταπεινῷ Ἐφέντῃ «μπάκ, μπάκ, Μουαβὶν Ἐφέντῃ, σιζὶν Δεσπὸτ γίνε κῆπ κηρμηζῆδιρ», ὃ ἔστι μεθερμηνευόμενον «ἰδέ, ἰδέ, Μ. Ε., ὁ ἰδικός σας ὁ Δεσπότης εἶναι πάλιν καταπόρφυρος» (δηλ. ἐκ τοῦ ποτοῦ)! Ἀλλὰ καὶ ἕτεροι Ὀθωμανοὶ, λόγου συμπίπτοντος περὶ ἐκείνου, περιφρονητικῶς ἀπεκάλουν αὐτὸν σερχὸς (μέθυσον) Δεσπότη. Καὶ ἵνα μὴ ἀμάρτυρα φανῶμεν λέγοντες, παρατίθεμεν τὸ ἐξῆς ἀτυχὲς ἐπεισόδιον, ὡς ἠκούσαμεν αὐτὸ παρὰ τοῦ κ. Ν. Παπᾶ Δημητρίου, εἰς ὃν καὶ συνέβη. Κατὰ τινα ἀνομβρίαν οἷ τε Ὀθωμανοὶ καὶ οἱ σχισματικοὶ ἐποίησαντο δέησιν ὑπὲρ βροχῆς· ἐπειδὴ δὲ μόνον οἱ ἡμέτεροι καθυστέρησαν ἐν τούτῳ, στρατιωτικὸς τις Χιλίαρχος Ρεμπῆ βέης, ὅστις συνείθιζε νὰ φοιτᾷ εἰς τὸ παντοπωλεῖον τοῦ κ. Ν. Παπᾶ Δημητρίου, νὰ ρακοποτῇ καὶ φλυαρῇ ὅ,τι κεν ἐπ' ἀκαιρίμαν ἔλθοι, ἠρώτησεν αὐτὸν μίαν ἡμέραν· διατί καὶ σεῖς δὲν ἐκάματε δουᾶν (δέησιν) διὰ νὰ βρέξῃ· ὃ δὲ ἀπήντησεν, ὅτι καὶ ἡμεῖς θὰ κάμωμεν, ὅταν

διατάξῃ ὁ πνευματικὸς ἀρχηγὸς μας· ἐκεῖνος δέ, ἄγνοιαν ὀφλισκάνων, ἢ προσποιούμενος, ὑπέλαβε, καὶ ποῖος εἶνε ὁ πνευματικὸς ἀρχηγός σας; τοῦ δὲ κ. Ν. Παπαῦ Δημητρίου ἀπαντήσαντος «ὁ Δεσπότης μας» ἐκεῖνος μετὰ τῆς μεγαλειτέρας περιφρονήσεως ἀνέκραξε «μπράκ σοῦ σαρχοσῇ ὄλαν» ἦτοι «ἄφες αὐτὸν τὸν μέθυσον καὶ μένε!»! Ὁ δυστυχὴς κ. Ν. Παπαῦ Δημητρίου μείνας ἐμβρόντητος καὶ μέσσην ἀλγήσας τὴν καρδίαν ἐπὶ τῇ ὕβρει, ἐδάκρυσε μόνον, καὶ οὐδὲν ἠδυνήθη ν' ἀπαντήσῃ περισσότερον! Ἀλλὰ καὶ οἱ ἡμέτεροι κατηγανάκτουν κατ' αὐτοῦ, διότι δὲν ἦσαν μία, οὐδὲ δύο αἱ παραδοξοτροπίαι του. Ἐν πρώτοις, εἴτε διότι ἀφ' ἐσπέρας κατακλινόμενος, τίς οἶδε μετὰ πόσῃ κοίτιακοποσίᾳ (καθόσον τὸ κοῖνιάκ, οὗ τὰς φιάλας κατὰ δεκάδας ἐκένου ἦτο ἡ προσφιλεῖς πανάκεια τῶν πολλαπλῶν, ὧς ἔλεγεν, ἀσθενειῶν του) ἠδυνάτει τὸ πρωτὶ νὰ ἐγερθῇ ἐνωρίς, εἴτε διότι ἡ δεινὴ βουλγαροφοβία του ἐφαντάζετο ἐπικίνδυνον τὴν ὀρθρίαν εἰς τὸν Ναὸν εἴσοδον, προανήγγελλε συνήθως ἐπ' Ἐκκλησίᾳς, ὅτι ὁ κώδων θὰ ἐσήμαινε 1 ὥραν τοῦλάχιστον μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, ἔκτοτε δὲ κάκιστα ἐθισθέντες οἱ ἡμέτεροι Χριστιανοί, ἤδη μετὰ τόσα ἐπ' Ἐκκλησίᾳς κηρύγματα καὶ προτροπὰς καὶ νουθεσίας ἡμῶν, ἀδύνατον ν' ἀποβάλλωσι τὴν ἀνευλαβὴ καὶ ἐκφυλον συνήθειαν τοῦ ἔρχεσθαι βραδύτατα εἰς τὸν Ναὸν ἄνευ φόβου Θεοῦ καὶ αἰδοῦς ἐξ ἀνθρώπων! Ἐπειτα στενοχωρούμενος μόνος καὶ ἄνευ ἐργασίας ἐντὸς τῆς Μητροπόλεως, ἐνθα σπανίως ἐπεσκέπτοντο αὐτὸν οἱ Χριστιανοί, ἐξαιρέσει τοῦ ἐξ ἡμῶν «Ἑλληνο» καὶ Ἀρμενίου Ἀντωνίου Βάρναλη, λογιστοῦ καὶ ταμίου τότε τοῦ μονοπωλείου τῶν καπνῶν ἐνταῦθα, ὃς μόνος ἦτο ὁ ἐπιστήθιος φίλος καὶ ἀχώριστος ἀκόλουθος αὐτοῦ κατὰ τὰς ἐπισκέψεις καὶ τακτικὸς συνοδὸς ἐν τῇ Μητροπόλει, σχεδὸν καθ' ἑκάστην καὶ αὐτὴν ἔτι τὴν Δευτέραν, καίπερ ἡμέραν εὗσαν τῆς ἐβδομαδιαίας ἀγορᾶς, κατήρχετο ἐν συνοδείᾳ ἐνὸς ἱερέως, ὃν κατέλειπε συνήθως ἐν τῇ ὁδῷ, ἵνα δίκην ὑπηρετοῦ ἀναμένη αὐτόν, καὶ ὀλοκλήρους ὥρας παρέμενεν ἀδολεσχῶν ἐν τοῖς καταστήμασι 2—3 φίλων του καὶ συνηθέστερον ἐν τῷ καταστήματι τῶν Ἀδελφῶν Γ. Ψάλτου, ὁπόθεν ἀναχωρῶν ἐπλήρου τὰ εὐρύχωρα θυλάκιά του διὰ φιαλῶν κοῖνιάκ καὶ ἐπανήρχετο εἰς τὴν Μητρόπολιν, ἐνθα ἀνέμενον αὐτὸν ἡ Κυρία Ἄννα καὶ φοβερός τις... μολοσσός, ὃν εἶχε προμηθευθῇ καὶ ἐπιμελῶς ἔτρεφεν, ἵνα φυλάττῃ αὐτὸν ἀπὸ πάσης δολοφονικῆς ἀποτείας ἐκ μέρους τῶν σχισματικῶν, οἵτινες ὅμως οὐδὲν εἶχον κατ' αὐτοῦ παράπονον, οὐδ' ἔβλεπον τὴν ἀνάγκην, ὅπως ἐπιβουλευθῶσι τὴν πολύτιμον αὐτοῦ ζωὴν.

Ἐπὶ τέλους βαθμηδὸν συνεπληροῦτο τριετία τῆς ἐνταῦθα ἀρχιερατείας του, οἱ δὲ ἡμέτεροι ἐνταῦθα μὴ δυνάμενοι ἐπὶ πλέον ν' ἀνέχωνται αὐτοῦ, ὑπέβαλον τὰ πρόποντα παράπονα τῇ Μ. Ἐκκλησίᾳ, ἣτις κατὰ τὰ εἰθισμένα ἀπέστειλε τὴν σχετικὴν ἀναφορὰν τῇ Α. Σ. πρὸς ἀπολογίαν. Ἀλλ' ὁ Κύρ Νικόδημος ἀντὶ πάσης τοιαύτης ὑπέβαλε κανονικὴν ἀπὸ τῆς Ἐπαρχίας παραίτησιν, ἣν ὅμως ἡ ἐκκλησία ἐξ αἰσθήματος φιλαδελφείας δὲν ἀπε-

δέξατο τὸ πρῶτον. Καὶ ὅμως ἡ ἐφημερίς «Κωνσταντινούπολις» οἶονεὶ ὁμοσασα τὸν ἐξαναγκασμὸν τοῦ Γέροντος Ἀγίου Ἀμασείας πρὸς ὑποβολὴν παραίτησεως ἀπὸ τῆς Ἐπαρχίας, ἀνέγραψε τὸ γεγονὸς, ὡς πρῶτον ἀξιωμακίῃ του χριστιανικῆς αὐταπαρνησίας! Ἐν τούτοις ὁ Νικόδημος ἦτο πλέον πεπεισμένος, ὅτι ἡ περαιτέρω ποιμαντορία του ἐνταῦθα θὰ ἦτο τὰ μάλιστα ἐπαχθὴς αὐτῷ τε καὶ τοῖς Χριστιανοῖς, διὸ ὑποβάλλει καὶ δευτέραν παραίτησιν, ἣν μετὰ πάροδον μηνὸς περίπου ἡ Ἐκκλησία ἀπεδέξατο ὁριστικῶς.

Τούτου γνωσθέντος μετὰ τῶν ἡμετέρων, πρὶν ἢ ἀπέλθῃ, καθ' ἐκαστην οἱ κ. κ. Δημογέροντες προσερχόμενοι εἰς τὴν Μητρόπολιν, ἠξίουσαν ὅπως τοῖς δοθῇ λογαριασμὸς τῶν συνδρομῶν, αἵτινες ἐπ' ὀνόματι τῆς Κοινότητος εἰσεπραχθῆσαν ὑπὸ τοῦ κ. Κώνστα. Ὁ δὲ Κύρ Νικόδημος μετὰ πολυημέρους ἀναβολάς, ἠναγκάσθη νὰ δηλώσῃ, ὅτι εἰς χεῖρας αὐτοῦ εἶχον περιέλθῃ μόνον 27 λίραι, ὅς πλην 49 γροσίων, τὰ ὅποια καὶ αὐτὰ παραδέχεται, ὅτι ἐξωδεύθησαν, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ δείξῃ καὶ τὸ ποῦ ἐξωδεύθησαν, ἐδᾶπάνησε πρὸς πρόχειρον ἐπισκευὴν καὶ διαρρῦθμισιν τοῦ μητροπολιτικοῦ οἰκήματος συνωδὰ τῷ ἰσολογισμῷ, ὃν συντάξας κατεχώρισεν ἐν τῷ Κώδικι τῆς ἐπισήμου ἀλληλογραφίας.

Οὕτω λοιπὸν Μητροπολίτης καὶ Ἀρχιδιάκονος ἀναλαβόντες τὸ ὄντως ἐθνικὸν ἔργον τῆς ἀνεγέρσεως νέου Μητροπολιτικοῦ Οἴκου, ἀτυχῶς ἐπεδείξαντο τὴν μᾶλλον ποταπὴν ἰδιοτέλειαν, καὶ οὐ μόνον οὐδὲν ὑπὲρ αὐτοῦ ἐπραξαν, ἀλλ' ὡς μὴ ὠφελεν, ἐπραξαν ἤδη καὶ ἡμῖν τὴν ὁδόν, ἣν αὐτοὶ ἠκολούθησαν, ὡς πικρὰν τοῦτου πείραν ἐσχάτως ἐλάβομεν. Ἀποταθέντες δηλονότι διὰ θερμοτάτων ἐπιστολῶν πρὸ τινος πρὸς τε τὸν ἀγαπητὸν ἐν Χριστῷ Ἀδελφὸν Ἀγίον Ξάνθης Κύριον Ἰωακείμ καὶ τὸν τέως ἐν Καβάλλα Ἀρχιερατικὸν Ἐπίτροπόν του Ἀρχιμανδρίτην Σπυρ. Βλάχον, καὶ διατυπώσαντες τὴν θερμὴν παρακλήσιν, ὅπως, εἰ δυνατόν, ἐπιτραπῇ ἡμῖν ἡ ἀποστολὴ βιβλίου συνδρομῶν πρὸς συλλογὴν τοιούτων ἐν Ξάνθῃ καὶ Καβάλλᾳ, ἐλάβομεν εἰς ἀπάντησιν παρὰ μὲν τοῦ πρώτου, ὅτι ἔδει ἡ ἡμετέρα ἐνταῦθα Κοινότης ν' ἀρκεσθῇ εἰς ὅσα πρὸς τετραετίας καὶ πλέον ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ ἀκριβῶς σκοποῦ εἶχε συλλέξει ὁ πολὺς κ. Κώνστας, καθόσον ἀμφοτέραι αἱ ἐξονομασθεῖσαι Κοινότητες προτίθενται καὶ αὗται ν' ἀνεγείρῃσιν εὐαγγ. τινα καθιδρύματα, παρὰ δὲ τοῦ δευτέρου ξηρῶς καὶ ἀπεριφράστως, ὅτι λυπεῖται, μὴ δυνάμενος ἐπὶ τοῦ παρόντος μηδὲν νὰ πράξῃ ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας αἰτήσεως. Καὶ δὲν εἶχον ἄδικον οἱ ἄνθρωποι· διότι τί πταίουσιν αὐτοί, ἀφοῦ αὐτοὶ μὲν ἐξετέλεσαν, καὶ μάλιστα οὐ πενιχρῶς, τὸ τῆς φιλαδελφίας καὶ φιλογενείας καθήκον, κεκαυτηριασμένοι δὲ συνειδήσεις ἀπεστέρησαν τὴν Κοινότητα τῆς ἐκείθεν ὠφελείας; Τέλος ὁ εὐλογημένος Κύρ Νικόδημος ἀρχομένου τοῦ Αὐγούστου τοῦ 1903 κατέλειπε τὸν Νευροκόπον, πρὶν ἢ οὗτος κατορθώσῃ νὰ κόψῃ αὐτῷ τὰ νεῦρα, ὡς πολλάκις ἐπανελάμβανεν ὅτι ἐφοβεῖτο, καὶ διὰ Δράμας ἀπῆλθεν εἰς Βασιλεύουσαν, ἣ δὲ ἀτυχὴς Ἐπαρχία Νευροκοπίου ἔμεινε καὶ αὖθις χη-

ρεύουσα, θεία δὲ πάντως βουλήσει ἀπέκειτο νὰ λάξη ἡμῖν. Διότι ἅμα τῇ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ὑποβολῇ τῆς παραιτήσεως τοῦ κ. Νικοδήμου, ὁ συνεπεία τῶν θερμῶν ὑπὲρ ἡμῶν συστάσεων πρὸς αὐτὸν ἐκ μέρους τοῦ Σεβασμιωτάτου καὶ ἀγαπητοῦ ἐν Χριστῷ Ἀδελφοῦ Ἀγίου Σεργῶν Κυρίου Γρηγορίου Σεβασμιώτατος καὶ ἀγαπητοῦ ἐν Χριστῷ Ἀδελφὸς Ἅγιος Κοζάνης Κύριος Κωνστάντιος, παρεδρεύων τότε ἐν τῇ Ι. Συνόδῳ, λίαν εὐμενῶς ἡμῖν διακείμενος καὶ εἰλικρινῶς ὑπὲρ ἡμῶν ἐνδιαφερόμενος, ἔγραψε τῷ Ἀγίῳ Σεργῶν, ὅπως ἐρωτήσῃ ἡμᾶς ἐν Σέρραις διατρίβοντας, ἐὰν ἐδεχόμεθα τὴν Μητρόπολιν Νευροκοπίου ἀπαντήσαντες δὲ τῷ Ἀγίῳ Σεργῶν ἀρνητικῶς, ὡς ἄλλως τε καὶ οὗτος καὶ ὁ τότε Ἑλλήν Προξένος ἐκεῖ κ. Ι. Στορνάρης φιλικῶς συνεβούλευσαν ἡμῖν, ἐσπεύσαμεν δι' ἰδιαιτέρας ἐπιστολῆς, τοῦτο μὲν νὰ εὐχαριστήσωμεν θερμῶς τῷ Ἀγίῳ Κοζάνης ἐπὶ τῇ πρὸς ἡμᾶς εὐμενεῖ αὐτοῦ διαθέσει, τοῦτο δὲ νὰ δικαιολογήσωμεν τὴν ἡμετέραν ἀρνησιν, ὀφειλομένην οὐχὶ εἰς τὸ ὅτι ἐκ μεγαλομανίας καταφρονοῦμεν τῆς μικρᾶς καὶ ἀσήμου Μητροπόλεως Νευροκοπίου, ἀλλ' εἰς ἣν εἴχομεν τότε γνώμην, ὅτι μετὰ τὰς μεγάλας ἐν αὐτῇ ἐπιτυχίας τῶν σχισματικῶν, διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου, ὡς γνωστόν, ἐπικρατησάντων, καὶ τὴν οἰκτρὰν κολόβωσιν τῆς περιφερείας τοῦ Ὁρθοδόξου Μητροπολίτου δυοῖν θάτερον ἐπεβάλλετο πλεον τῇ Ἐκκλησίᾳ νὰ πράξῃ· ἢ δηλ. νὰ προσεπλήρυσεν τὴν Ἐπαρχίαν Νευροκοπίου εἰς μίαν τῶν πλησιοχώρων Μητροπόλεων, καὶ ἐνοοῦμεν χωρὶς καὶ νὰ ὑποδεικνύωμεν τοῦτο, τὴν Μητρόπολιν Σεργῶν διὰ τὸ καὶ πολιτικῶς ὑπάγεσθαι τὴν ὑποδιοίκησιν Νευροκόπου τῇ Διοικήσει Σεργῶν, ἢ, ἐὰν ἄλλοι λόγοι ἐπέβαλλον τὴν ἀνάγκην τῆς διατηρήσεως ἀνεξαρτήτου ἐν Νευροκόπῳ Μητροπολίτου, ἔδει νὰ σταλῇ οὐχὶ νέος, ὁργῶν πρὸς δρᾶσιν, ὅστις, ὡς μαρτυρεῖ τὸ προηγούμενον τοῦ Κυρ Νικηφόρου, ἀπογοητευόμενος ἐντὸς ὀλίγου θὰ ὑπέβαλλε παραίτησιν καὶ θὰ ἠῤῥixαν τὸν ἀριθμὸν τῶν συνταξιούχων τοῦ ἐθνικοῦ ταμείου κατὰ ἓνα ἀκόμη, ἀλλὰ σχεδὸν ἀπόμαχος τις Ἀρχιερεὺς, ὅπως χρησιμεύῃ μόνον, ὡς ζῶσα διαμαρτυρία κατὰ τῆς ἐπικρατήσεως τῶν ἀγρίων καὶ αἰμοδιψῶν ἐπιδρομέων τῆς πολυφιλήτου ἡμῶν Χώρας Μακεδονίας. Καὶ ὁ μὲν Σεβασμιώτατος Ἅγιος Κοζάνης κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὑπέβαλεν εἴτε ἐπισήμως, εἴτε ἀνεπισήμως, τὴν ἡμετέραν ταπεινὴν γνώμην τῇ Ἐκκλησίᾳ· αὕτη ὅμως προὔτιμήσε μὲν τὸ δεύτερον μέρος αὐτῆς, προσήρτησε δὲ τὴν ἐπαρχίαν Νευροκοπίου ὑπὸ τὸν τύπον τῆς προσωρινότητος οὐχὶ εἰς τὴν Μητρόπολιν Σεργῶν, ἀλλ' εἰς τὴν τῆς Δράμας, καὶ τοῦτο ἀναντιρρήτως διὰ μόνον τὸν λόγον, ὅτι καὶ ἄλλοτε ἀπετέλει τμήμα αὐτῆς! Ὁ ρηξικέλευθος λοιπὸν καὶ ἀκάθεκτος πρὸς δρᾶσιν Μητροπολίτης Δράμας Κυρ Χρυσόστομος ὁ Καλαφάτης, ἅμα τῇ ἐπισήμῳ πρὸς αὐτὸν κοινοποιήσῃ τῆς ἀποφάσεως τῆς Ἐκκλησίας, τιθεὶς αὐτὴν ἀμέσως εἰς ἐνέργειαν, ἀναχωρεῖ ἐκ Δράμας μετὰ πολυαριθμοῦ ἐπιτελείου, ἀποτελουμένου ἐκ δύο νεαρῶν θεολόγων κληρικῶν, ὧν τὸν ἕτερον, ἱερέα ὄντα, προώριζεν ὡς ἀρχιερατικόν του Ἐπίτροπον ἐνταῦθα, ὁ δὲ ἕτερος διάκονος, ἐκ τῶν ὑπηρετῶν τῆς Μη-

τροπόλεώς του, 2 Εὐρωπαϊκῶν περιηγητῶν καὶ 100 περίπου στρατιωτῶν μετὰ δύο ἐφίπλων χωροφυλάκων, ἀρχομένου τοῦ 8)βρίου τοῦ 1903 ἀφικνεῖται διὰ Σταρίστης, ἔνθα ἐπεσκόπησε τὴν ἐκεῖ μικρὰν ἡμῶν Κοινότητα, εἰς Νευροκόπον, ἔνθα ἔτιχεν ἐνθουσιώδους καὶ πανηγυρικῆς ὑποδοχῆς, θερμοτάτης δὲ καὶ ἐκτάκτου φιλοξενίης παρὰ τῶν ἡμετέρων, καταβαλόντων πᾶσαν εὐλαβίῃ καὶ φιλότιμον προσπάθειαν πρὸς μείζω εὐχαρίστησιν καὶ ὑποχρέωσιν αὐτοῦ, καὶ πρὸς ἔμπρακτον οὕτω διάψευσιν τῶν ἐναντίον αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Κυρ Νικοδήμου καὶ τοῦ κ. Κώνστα πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἐξυφανθεισῶν συκοφαντιῶν.

Ὅντως δὲ ἡ Α. Σ. ὁ Ἅγιος Δράμας ἔμεινε κατενθουσιασμένος ἐκ τῶν τοσούτων καὶ τηλικούτων πρὸς αὐτὸν ἐνδείξεων σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης καὶ τῆς θερμουργοῦ αὐτῶν φιλογενείας, ἵνα δὲ δείξῃ σὺν ἄλλοις καὶ τὸν πολεμικὸν αὐτοῦ χαρακτήρα, ἐπιδεικτικώτατα ἦλθεν εἰς ἀρκετὰ σοβαρὰν καὶ προκλητικὴν λογομαχίαν μετὰ τοῦ ἐνταῦθα Ὑποδιοικητοῦ ἐξ ἀφορμῆς τῆς κεκλεισμένης Ἐκκλησίας Τσερεσιόβου, ἧς ἐξήτει τὸ ἀνοιγμα, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἐπέτυχε πρὸς μέγαν ἐνθουσιασμόν τῶν ἡμετέρων, καὶ ἰδίᾳ τῶν ἀπλοϊκωτέρων, λεγόντων πρὸς ἀλλήλους «τὸν ἔκαμε τὸν Καϊμακάμην νὰ τρέμῃ».

Τὴν Α. Σ. τὸν Ἅγιον Δράμας ἐξαιρετικῶς ἐτίμησαν οὐ μόνον οἱ ἡμέτεροι, ἀλλὰ καὶ ἱκανοὶ ἐκ τῶν τὰ πρῶτα φερόντων ἐνταῦθα Ὀθωμανῶν καὶ Ἰουδαίων, σφύσαντες νὰ ἐπισκεφθῶσιν αὐτόν, παραμείναντα 8—10 ἡμέρας ἐνταῦθα, καθ' ἃς ἐκτὺς ἄλλων ἐπεθεώρησεν ἐπιτροχάδην καὶ τοὺς Κώδικας τοῦ Μητροπολιτικοῦ Γραφείου, ἐν οἷς καὶ τὸν τῆς ἐπισήμου ἀλληλογραφίας, ἐν ᾧ εὐρὼν ἀνακριβείας τινάς, ἀναφερομένας εἰς τὰς ἐπισήμους σχέσεις αὐτοῦ πρὸς τὸν Κυρ Νικόδημον, ἐπηνώρθωσεν αὐτὰς ἐν τῷ περιθωρίῳ διὰ μολυβδίδος. Τέλος δέ, εἴτε ἐκ τῶν ἐξαιρετικῶς φιλοξένων πρὸς αὐτὸν περιποίησεων τῶν ἡμετέρων ὑποχρεωθείς, εἴτε ἀναλογισθείς, ὅτι θὰ ἀπέβαιεν αὐτῷ λίαν ἴσως ἐπαχθὲς τὸ πρόσθετον τοῦτο βάρος, ἔγνω ν' ἀποθέσῃ αὐτό, ὥς βραδύτερον ἔγραφεν ἡμῖν, ἐκ τῶν ὥμων αὐτοῦ εἰς τοὺς ὤμους ἄλλου, ἰσχυρισθείς, ὅτι αἱ τοπικαὶ ἀνάγκαι καθίστουν ἀπαραίτητον τὴν παρουσίαν ἀνεξαρτήτου Μητροπολίτου ἐνταῦθα, τὴν δὲ τοιαύτην γνώμην του καταστρώσας καὶ ἐν τῇ χρονογραφικῇ πράξει, ἣν ἰδιοχείρως ἐν τῷ Κώδικι τῶν πρακτικῶν τῆς Δημογεροντίας κατεχώρισεν, ὑπέβαλε καὶ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ἐπιπροσθεὶς μάλιστα, ὥς βραδύτερον ἐγνώσθη, ὅτι δύο πρόσωπα ἐθεώρει κατάλληλα δι' ἐνταῦθα, τὸν Πρωτοσύγκελλον δηλ. τῆς Ι. Μητροπόλεως Σεργῶν Λεόντιον καὶ ἡμᾶς. Ὁ Κυρ Χρυσόστομος ἀναχωρήσας ἐντεῦθεν μεθ' ἧς πομπῆς καὶ ἦλθε, μετέβη εἰς Τσερέσιοβον, ἔνθα πανηγυρικῶς ἀνέφξε τὴν κεκλεισμένην Ἐκκλησίαν καὶ ἐλειτούργησεν ἐν αὐτῇ, προχειρίσας αὐθημερὸν εἰς Οἰκονόμον τὸν Ἐφημέριον τῶν Ὁρθοδόξων Παπᾶ Ἰωάννην, ἀγνοῶν βεβαίως τὸ ἄστατον καὶ ἐπαμφοτερίζον φρόνημα αὐτοῦ, ἐξ ἴσου λατρεύοντος τῷ Θεῷ καὶ τῷ Βάαλ, ὥς μὴ ὥφελεν. Ἦν τῷ

μετὰ οἱ ἐκεῖ σχισματικοί, τὸ μὲν εἰσέτι διατελοῦντες ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τοῦ τρόμου ἐκ τοῦ διωγμοῦ, ὃν εἶχεν ἐγείρει πρὸ ὀλίγου ἡ Κυβέρνησις κατὰ τῶν ψευδεπαναστησάντων τεράτων, τὸ δὲ καὶ ἐκπλαγέντες ἴσως ἐκ τοῦ ἐπιδεικτικοῦ μεγαλείου τοῦ Ἀγίου Δράμας, ἄγοντος μεθ' ἑαυτοῦ τὸ ἀνωτέρω σημειωθὲν ἐπιτελεῖτον, ὑπεδύθησαν τὴν ἄλωπεκὴν καὶ ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῇς τὸν ψευδοῖερέα αὐτῶν Ἀναστάς, προσῆλθον αὐτῷ, δηλοῦντες ὑποταγὴν τοῦ λοιποῦ καὶ ἐγκατάλειψιν τοῦ ἐπαράτου σχίσματος! Ὁ ἀγαθὸς Ἅγιος Δράμας, μήπω πάντως εἰδώς, τί ἐστὶ βούλγαρος, περιχαρὴς διὰ τὸ ἀδόκητον εὐτύχημα(;), ἐδέχθη πᾶν προθύμως τὰ προσελθόντα γεννήματα τῶν ἐχιδῶν, ἐνουθέτησεν αὐτὰ προσηκόντως καὶ ἡξίωσεν, ὅπως τὴν ὑποταγὴν αὐτῶν δηλώσωσιν ἐπισήμως, συντάσσοντες καὶ ὑπογράφοντες δύο ὁμοίας ἀναφοράς, μίαν δηλ. διὰ τὴν Κυβέρνησιν καὶ μίαν δι' αὐτόν, τοῦθ' ὅπερ τὰ τέρατα ὅλως ἀκόπως ἐξετέλεσαν. Οὕτω λοιπὸν θριαμβεντικῶς ἀπελθὼν ἐκ Τσερρεσιόβου, μετέβη εἰς Ζίρνοβον παρὰ τὴν ἐναντίαν γνῶμην τοῦ καλοκαῖα τοῦ τιμιωτάτου καὶ ὁλοψύχως τῇ Ὁρθοδόξῃ ἀφωσιωμένου Προκρίτου Μπλάγου Ἰωάννου, γινώσκοντος καλῶς τὴν κατάστασιν, καὶ πάντοτε ἀπευκταῖόν τι φοβούμενον. Ὁ Κύρ Χρυσόστομος πεισθεὶς μᾶλλον εἰς τὰς εἰσηγήσεις τοῦ ἐντεῦθεν ὀρμωμένου καὶ ἀκολουθήσαντος αὐτῷ διδασκάλου Κ. Χρηστίδου, ἀνδρὸς μὲν φιλογενοῦς, αἰσθηματίου καὶ ἱκανὰς τῷ Γένει παρασχόντος ἐκδουλεύσεις, ἀλλὰ καὶ φιλοχρημάτου, πότου μέχρι βαθμοῦ τινος, καὶ τὸ χεῖριστον ἀπρονοήτου πολλάκις, μετέβη εἰς Ζίρνοβον, ἔνθα ἐγένετο πανδημεὶ ὑπ' Ὁρθοδόξων τε καὶ Σχισματικῶν δεκτὸς ἐν ἐνδείξει βαθέος σεβασμοῦ καὶ ἀφοσιώσεως, καὶ ἔνθα ἐλανελήφθη ὑπὸ τῶν ἐκεῖ Σχισματικῶν ἡ τοῦ Τσερρεσιόβου ἰλαροτραγωδία. Περιχαρέστατος ὁ Κύρ Χρυσόστομος ἐπὶ ταῖς ἁλλεπαλλήλοις κατακτητικαῖς δάφναις, διώρισε διδάσκαλον τὸν Κ. Χρηστίδην, καὶ πρότερον ἐπὶ πολλὰ ἔτη διδάξαντα ἐκεῖ, καὶ ἤδη προδιαθέσαντα ἡμετέρους καὶ σχισματικούς, ὅπως αὐτὸν ζητήσωσιν, ὡς διδάσκαλον, καὶ ὥρισεν αὐτῷ μισθὸν 45 τ. λίρας, ἃς ὁ δύσμορος δὲν ἔμελλεν ὁ ἴδιος νὰ μετρηθῇ, ὡς λεχθήσεται ἐφεξῆς. Συγχρόνως καὶ οἱ ἐν Κάτω Βροντῇ ἡμέτεροι, ἀναθαυρήσαντες ἐκ τῆς ἀδοκῆς, ἀλλὰ βραχείας, τῶν πραγμάτων μεταβολῆς, ἀποστέλλουσιν ἐπὶ τούτῳ πεζὸν εἰς Ζίρνοβον μετ' ἐπιστολῆς, δι' ἧς προσεκάλουν τὴν Α. Σ. ὅπως μὴ ὀκνήσῃ καὶ μεταβῇ καὶ παρ' αὐτοῖς, καὶ δεχθῇ τὰ πεπλανημένα πρόβατα καὶ αὐτὶς εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλ' ἡ Α. Σ. ἐπειγομένη πάντως, ἵνα ἐπανακάμψῃ εἰς τὰ ἴδια, δὲν ἡδυνήθη νὰ μεταβῇ ἐκεῖσε.

Τῇ κγ'. Ὀκτωβρίου, ἡμέρᾳ Πέμπτῃ, τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἡ Μ. Ἐκκλησία ἐν πλήρει ἀγνοίᾳ ἡμῶν ἐξέλεγεν ἡμᾶς Μητροπολίτην Νευροκοπίου, τοῦθ' ὅπερ ἂμ' ὡς ἐπληροφορήθη ὁ Κύρ Χρυσόστομος, ἔσπευσε δι' ἐκτενεστάτης, ἀλλὰ καὶ αἰσθηματικωτάτης ἐπιστολῆς τοῦτο μὲν νὰ συγχωρῇ ἡμῖν θερμότηα ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ, τοῦτο δὲ νὰ δηλώσῃ ἡμῖν, ὅτι αὐτὸς ἦν ὁ ἐκφορτωθεὶς

ἀφ' ἑαυτοῦ τὸ βάρος τῆς πνευματικῆς διακυβερνήσεως τῆς παροικίας Νευροκοπίου, καὶ ἀποθέσας ἐπὶ τῶν ὤμων ἡμῶν, καὶ ὅτι προικοδοτεῖ ἡμῖν διὰ τῶν Ὁρθοδόξων Κοινοτήτων Νευροκόπου, Παπᾶς-Τσιαῖρ, Τσερεσιόβου, Ζιρνόβου, Σταρτίστης καὶ Κάτω Βροντής, ἥς ἐσώκλειε καὶ τὴν ἀνωτέρω σημειωθείσαν προσκλητήριον ἐπιστολήν.

Ἄλλ' οἴμοι! οὔτε αὐτοῦ, οὔτε ἡμῶν ἡ ἐπὶ τούτῳ χαρὰ ἐμελλε νὰ ᾖ μακρά, καθόσον μετὰ τριήμερον μόλις ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς ἡμῶν, ἦτοι τῇ 26ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐτελεῖτο ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ Ι. Ναοῦ τοῦ Ζιρνόβου φρικωδέστατον ἀνοσιούργημα, ὅπερ ἀπέδειξεν αἱματηρῶς, ὅτι ὁ θησαυρὸς τῶν προσφάτων κατακτήσεων ἡμῶν δὲν ἦτο, εἰμὴ ἀνθρακες ἐσβεσμένοι. Τὸ ἀλιτήριον Βουλγαρικὸν Κομιτᾶτον μόλις ἐπληροφορήθη τὰς τοιαύτας τῶν σχισματικῶν μεταστροφάς, καὶ ἀδιαφοροῦν διὰ τὴν εἰλικρίνειαν, ἣ τὸ ἐπίπλαστον αὐτῶν, πάραυτα ἔλαβε τὴν τρομερὰν ἀπόφασιν νὰ θέσῃ ἄπαξ διὰ παντὸς τέρμα εἰς αὐτάς, οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ συγχρόνως ἐξανγκάσῃ καὶ τοὺς τέως ἡμετέρους, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἀποσκιρτήσωσιν εἰς τὸ σχίσμα, καὶ ἔδωκε τοῖς ἀρμοδίοις τὰς δεούσας διαταγὰς πρὸς διάπραξιν τοῦ ἀκολουθοῦ φρικωδεσταίου ἀνοσιουργήματος.

Ὁ ἐν Ζιρνόβῳ Ναὸς τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Δημητρίου τοῦ Μυροβλύτου, κατὰ δὲ τὴν μνήμην αὐτοῦ, ἀγομένην ὡς γνωστὸν τῇ 26ῃ Ὀκτωβρίου οἱ τέως λίαν φιλακόλουθοι κάτοικοι Ζιρνόβου συνείθιζον, ἵν' ἀφ' ἐσπέρας τελῶσιν ὀλονύκτιον ἀγρυπνίαν, ἣ ἐπηκολούθει τὴν πρωΐαν ἡ θεία λειτουργία κατὰ τὴν τάξιν τῶν ἱερῶν Μοναστηρίων τοῦ Ἁγίου Ὁρους Ἀθῶ, εἰς ᾧ χάριν ἐργασίας πολλοὶ κατ' ἔτος μετέβαινον ἄλλοτε. Κατὰ τὸ σημειωθὲν λοιπὸν ἔτος ὁ ὡς διδάσκαλος, καθὰ εἴρηται, διορισθεὶς ἐν Ζιρνόβῳ Κ. Χρησιδής, πρεσβύτερος ἀδελφὸς τῶν ἐνταῦθα Χρησιδῶν ἀδελφῶν Γεωργίου καὶ Ἑμμανουήλ, μετὰ τῶν ἀνέκαθεν ἡμετέρων ἐκεῖ Προκρίτων Ζαφειρίου Ἰωάννου, Ν. Γερμανοῦ καὶ τοῦ υἱοῦ τούτου Γεωργίου, καίτοι οἱ πάντες, Ὁρθόδοξοι δηλ. καὶ σχισματικοί, ἦσαν δῆθεν ἓν, οὐχ ἥτιον ἀπεφάσισαν νὰ μὴ τελέσωσιν ἀγρυπνίαν τὴν νύκτα ἐκείνην, ὁρθοῦ δὲ βαθέος νὰ ἄρξῃται ἡ ἀκολουθία. Ἐνῷ δὲ τοῦτο τόσον φρονίμως ἐσκέφθησαν, δυστυχῶς ὅλως χαλαρῶς ἐνήργησαν πρὸς λήψιν καὶ τοῦ ἄλλου καὶ μᾶλλον ἀπαραιτήτου μέτρου, ὅπως δηλ. ἐκ Σταρτίστης, μίαν ὥραν ἐκεῖθεν ἀπεχούσης, ζητήσωσι στρατιώτας τινάς, ἔστω καὶ εὐαρίθμους· καὶ εἶνε μὲν ἀληθές, ὅτι ἐσκέφθησαν καὶ τοῦτο νὰ πράξωσιν, ἀτυχῶς ὅμως διὰ τοῦτον, ἣ ἐκείνον, τὸν λόγον δὲν τὸ ἐπραξάν, ἀλλὰ μετὰ τινων ἀρειμανίων ἐγχωρίων Ὀθωμανῶν, μεθ' ὧν συνεδέοντο διὰ στενῆς φιλίας καὶ ρακοποσίας, μέχρι σχεδὸν τοῦ μεσονυκτίου ἐρακοπότουν, ἐπαναπαυθέντες εἰς τὰς διαβεβαιώσεις αὐτῶν, ὅτι αὐτοὶ ἐπὶ τέλους θὰ ἤρχοντο τὴν πρωΐαν ἐνοπλοὶ εἰς τὸν Νάρθηκα τῆς Ἐκκλησίας διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον, τοῦθ' ὅπερ ὅμως ἔνεκα τῆς μέθης καὶ τοῦ ὑπὸ ταύτης προκλή-

θέντος βαθέος ὕπνου δὲν ἡδυνήθησαν νὰ πράξωσιν, καὶ εἰς τὴν ἀφελῇ ἴσως ἰδέαν, ὅτι οἱ κακοῦργοι ἐν καιρῷ ἡμέρας, καὶ μάλιστα ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας, οὐδὲν θὰ ἀπετόλμων νὰ διαπράξωσιν.

Τὴν πρωτὴν λοιπὸν καὶ ὁ Κ. Χρηστίδης, ὅστις εἰρήσθω ἐν παρόδῳ ἐξετέλει συγχρόνως καὶ καθήκοντα ἱεροψάλτου, καὶ οἱ διαληφθέντες τρεῖς πρόκριτοι, τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ Μπλάγου εὐτυχῶς ἀποδημοῦντος ἐκ τοῦ χωρίου, μετέβησαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, μηδαμῶς ἀποδειλιάσαντες μήτε ἐκ τοῦ κοινοῦ καὶ τρομεροῦ ἐνυπνίου, ὅπερ ὁ τε Κ. Χρηστίδης καὶ ὁ Ζαφείριος εἶδον κατὰ τὰς ὀλίγας ὥρας, καθ' ἃς ἐκοιμήθησαν, καὶ καθ' ὃ μέλας ὄφιν ἔδακεν, ἣ ἐξήτει νὰ δήξῃ αὐτούς, μήτε ἐκ τῆς συστάσεως σχισματικῆς τινὸς γυναικὸς, ὅπως μὴ μεταβῶσιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ οὕτω δίκην μυῶν ἐνεκλείσθησαν ἐν τῇ παγίδι, χωρὶς ἴσως, ἣ βεβαίως μᾶλλον, νὰ φαντάζωνται οἱ τάλανες, ὅτι αἱ ὥραι ἐκεῖναι ἦσαν αἱ τελευταῖαι τοῦ βίου αὐτῶν. Καὶ ὄντως! τὸ ἀπαίσιον δολοφονικὸν Κομιτᾶτον προγράψαν καὶ τοὺς 4, ὡς τοὺς κυριωτέρους στύλους τῆς ἐν Ζιρνόβφ Ὁρθοδόξου Κοινότητος, ἀνέθετο εἰς τοὺς δύο ἐγχωρίους μικροβοεβόδας, τὸν Τέσιοβαλη Ἀτανὰς καὶ τὸν Μπάντισαλη Στοῆμεν, ὅπως στρατολογήσωσι περὶ τοὺς 30—35 ἔξ ἐπαγγέλματός τε καὶ ἐρασιτέχνας ἐκ τῶν περιχώρων κομιτατζήδες, συλλάβωσιν, ἔστω καὶ ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας, τὰ διαληφθέντα πρόσωπα, καὶ θανατώσωσιν αὐτὰ μαρτυρικῶς. Περὶ τὴν 10ην λοιπὸν ὥραν τῆς πρωτῆς τὰ ἐν λόγῳ ἀνθρωπόμορφα τέρατα, ἅτινα, ὡς λέγεται, εὗρίσκοντο ἐν Ζιρνόβφ ἀπὸ 2—3 ἡμερῶν φιλοξενούμενα ὑπὸ τοῦ οὐραγγοταγκομόρφου καὶ διαβολήτου Ζίρνοβαλη φωτογράφου Ἰβάν Τοδώρωφ, ὅστις καὶ δίκην Ἰούδα ὠδήγησε τοὺς κακούργους εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἐνοπλος καὶ αὐτός, μὲ ξίφη παλλόμενα εἰσήλασαν εἰς αὐτήν, καὶ ἀποῦ ἔταξαν φρουροὺς ἐν τε τῷ Νάρθηκι ἐπὶ τῶν θυρῶν, ἤρξαντο, ὡς λίκτοι αἱμοχαρεῖς ἐν μέσῳ ποιμνίου, ἀναζητοῦντες τὰ θύματα αὐτῶν, ἅτινα καὶ ἀνευρόντες καὶ δέσαντες διὰ σχοινίων, ἀπήγαγον τῆς Ἐκκλησίας, μήτε τὴν ἱερότητα αὐτῆς μήτε τὸν ἄγρυπνον Δικαιοκρίτην σεβασθέντες μηδὲ φοβηθέντες, ὑπερακοντίσαντες δὲ ἐν τῇ ἀθεοφοβίᾳ καὶ τῇ θηριωδίᾳ καὶ αὐτοὺς τοὺς αἱμοβορωτέρους εἰδωλολάτρους.

Ἄλλ' ἐν τῷ μεταξὺ 1—2 ἐκ τῶν ἡμετέρων διαφυγόντες ἐκ τῆς Ἐκκλησίας, ἔσπευσαν ὁρμαῖοι πρὸς τὴν τουρκικὴν συνοικίαν, ἀγγέλλοντες δι' ἀγωνιωδῶν κραυγῶν τὸ ἀπαίσιον γεγονός. Πάραυτα λοιπὸν οἱ μᾶλλον ἀρεϊμάνιοι καὶ φίλοι τῶν ἡμετέρων Ὀθωμανοί, καὶ πρῶτος πάντων ὁ διὰ στενῆς φιλίας καὶ πολλῆς οἰκειότητος συνδεδεμένος μετὰ τε τοῦ Ζαφείριου καὶ τοῦ διδασκάλου Κ. Χρηστίδου Μουράτ Τσιαούσης, ἀρπάσαντες τὰ ἔπλα αὐτῶν μεθ' ὅσων εἶχον πολεμοφοδίων ἔσπευσαν εἰς καταδίωξιν τῶν κακούργων, οἵτινες μακρόθεν ἰδόντες ἐρχομένους αὐτοὺς, ἐνόμισαν κατεπεῖγον, ὅπως παρὰ τι ἔξωθεν τοῦ χωρίου λατομεῖον ἀποτελειώσωσι δι' ἄλλεπαλλήλων καὶ πολυαριθμῶν πληγμάτων μαχαίρας τὰ θύματα αὐτῶν, μὴ φεισθέντες.

μηδὲ τοῦ νεκροῦ ἤδη Ζαφειρίου, ὅστις ἐκ τοῦ ὑπερβολικοῦ φόβου προσβληθεὶς ὑπὸ κεραυνοβόλου ἐν τῷ μεταξὺ ἀποπληξίας ἀπέθανεν αὐτοστιγμεί.

Ἐν τοσούτῳ οἱ ἀτρόμητοι Ὁθωμανοὶ προφθάνουσιν αὐτούς, ἀναβαίνοντας ἤδη τὴν κλιτὺν τοῦ ὑπερκειμένου τῷ Ζιρνόβῳ ὄρους, καὶ χάρις εἰς τὴν τούτου ψιλότητα ἀνοίγουσι σφοδρὸν πῦρ κατ' αὐτῶν, ὅπερ ἐθέρισεν 8 ἔξ αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄνδρες δολοφόνοι, ἐνῶ ἔφευγον δίκην ἀνδραπόδων, ἔρριπτον βολὰς τινας, μία δὲ σφαῖρα εὗρίσκει εἰς τὸ στῆθος καὶ ἀφίνει ἐν ἀκαρεῖ ἄπνουν τὸν γενναῖον Μουράτ Γσιαούσην, πάντως προπορευόμενον τῶν λοιπῶν Ὁθωμανῶν καὶ μᾶλλον ἐφορμῶντα, ὅπως ἐκδικήσῃ τὸ ἀθῶον τῶν φίλων αὐτοῦ αἷμα. Συνεπεῖα δὲ τῶν πολλῶν πυροβολισμῶν οὐ μόνον καὶ ἄλλοι Ὁθωμανοὶ ἐκ τῶν περιχώρων, ἀλλὰ καὶ ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ ἐν Σταρτίστη ἐδρεύοντος αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ ἔσπεισαν ἐπὶ τόπου, ἔνθα τὰ τέρατα ἀφεύκτως θὰ ὑφίσταντο πανωλεθρίαν, ἐὰν μὴ προυλάβανον νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὰ δασώδη πλέον μέρη τοῦ ὄρους, ἔνθα καὶ ἐκρύβησαν, ὥς αἱ ἐχιδναὶ ἐντὸς τῆς λόχμης. Τὸ φορικῶδες τοῦτο ἀνοσιούργημα τῶν δολοφόνων ἐνέσπειρεν ἐκ νέου τὸν τρόμον καὶ τὴν φρίκην τοῖς τε ἐν Ζιρνόβῳ καὶ τοῖς ἐν Κάτω Βροντῇ καὶ ὅπου δῆποτε ἀλλαχοῦ ἀναθαρρήσασι τέως ἡμετέροις, ἐξαναγκασθεῖσι μάλιστα μετὰ τινας μῆνας νὰ ὑπογράψωσιν ἀναφορὰν πρὸς τὴν ἐνταῦθα Ὑποδιοίκησιν, δηλοῦντες, ὅτι ἀνέκαθεν δῆθεν βούλγαροι ὄντες, ὥς ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν ἀναγνωρίζουσι τὸν πρωτότοκον τοῦ Σατανᾶ, τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐξαρχον, ἐν τε τῇ Ἐκκλησίᾳ δὲ καὶ τῇ σχολῇ ἐπιθυμοῦσι νὰ ἔχωσι τὴν ἐθνικὴν αὐτῶν γλῶσσαν.

Μάτην ἢ Μήτηρ Ἐκκλησία, πληροφορηθεῖσα παρὰ τοῦ ἀγαπητοῦ Ἀδελφοῦ Ἀγίου Δράμας τὸ φορικτὸν ἀνοσιούργημα, ὅπερ ἡμεῖς, αἵτε τέως ἐψηγρισμένοι μόνον τυγχάνοντες, δὲν ἠθελήσαμεν ν' ἀναγγείλωμεν ἐκείνη, τοιοῦτον δδυνηρὸν καὶ ἀπαίσιον ἐγκαινίζοντες προοίμιον τῆς μετ' αὐτῆς ἐπισήμου ἡμῶν ἀλληλογραφίας, ἀπέστειλε μετ' ὀλίγον ἔνθεν μὲν ἐν μεγάλῳ σχήματι συλλυπητήριον Γράμμα, ἔνθεν δὲ 40 ὄλας τ. λίρας διὰ τὰς μᾶλλον ἐπείγουσας ἀνάγκας τῆς Κοινότητος· οἱ λεγόμενοι ἡμέτεροι τόσον ἦσαν κατεπτοημένοι, ὥστε οὔτε εὐχαριστήριον Γράμμα νὰ ὑπογράψωσι πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, οὔτε τὸ προσημειωθὲν συλλυπητήριον αὐτῆς ν' ἀναγνώσωσιν ἐπ' Ἐκκλησίας, ὥς ἐγράψαμεν ἐκ Σερῶν τοῖς ἱερεῦσι καὶ προκοίτοις, ἐτόλμησαν διὰ τὸν φόβον τῶν δολοφόνων, ἀπειλησάντων θάνατον παντί, ὅστις θὰ ἐτόλμα οὐχὶ πλέον νὰ πράξῃ τι, ἀλλὰ καὶ μόνον νὰ ὁμιλήσῃ τοῦ λοιποῦ ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Μάτην ἐπίσης ὁ τότε διευθύνων τὸ ἐν Σέρραις Ἑλληνικὸν Προξενεῖον φέρελπισ καὶ ἀξιόλογος υἱὸς τοῦ διασώμου Μακεδόνοιο ἐν Ἑλλάδι πολιτευτοῦ Στεφάνου Δραγούμη κ. Ἰωάν. ἅμα τῷ θλιβερῷ ἀγγέλματι ἀνέλαβε καὶ ἐξετέλεσε τὸ ἐπίπονον, ἀλλὰ καὶ τὰ μάλιστα ριψοκίνδυνον ταξίδιον ἀπὸ Σερῶν εἰς Δράμαν, Ζιρνοβον, ἔνθα καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ διὰ γενναίας συνδρομῆς παρεμύθησε τοὺς

τε ἄλλους καὶ ἰδίᾳ τὰς ἀπορφανισθείσας οἰκογενείας τῶν δυστήνων θυμάτων, εἴτα Στάρτισταν, Νευροκόπον, Μελένικον, Πετρίτσιον καὶ Δεμίρ-Ἰσάριον. Καὶ μέχρι σήμερον δὲ ἡ Ὁρθοδοξία ἔν τε Ζιρνόβω καὶ Κάτω Βροντῇ ἐπισήμως εἶνε κατηρηγμένη, οἱ δὲ ἡμέτεροι, ἔὰν ὄντως ὑπάρχωσι τοιοῦτοι, οὐδὲ νὰ σαλεύσωσι τὸ δὴ λεγόμενον τολμῶσιν. Ἐν τούτοις ζώ-
 πυρά τινα τῆς Ὁρθοδοξίας δὲν ἐλλείπουσιν εἰσέτι παντελῶς τόσον ἐν πολ-
 λοῖς ἄλλοις σχισματικοῖς ἥδη κεκηρυγμένοις χωρίοις τῆς Ἐπαρχίας, ὅσον
 καὶ ἐν Ζιρνόβω, ἔνθα ὁ γηραιὸς Ἐφημέριος Παπᾶ Στέργιος, βλαχόφωνος
 ὁμογενὴς τυγχάνων, ἐμμένει πιστὸς τῇ Ὁρθοδοξίᾳ, καὶ διατρανοῖ τοῦτο οὐ
 μόνον διὰ τῶν πρὸς ἡμᾶς ἔστιν ὅτε ἐπιστολῶν καὶ μικρῶν δώρων του,
 ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς γενναίας αὐτοῦ στάσεως ἀπέναντι τῶν δολοφόνων, πρὸς
 ὧν τὰς κακούργους ἀπειλὰς τελείως κωφεύων, καὶ τὸ μνημόσυνον τοῦ ἡμε-
 τέρου ὀνόματος ἐν ταῖς ἱεροπραξίαις αὐτοῦ ἐξακολουθεῖ, καὶ ὅτε κατὰ
 Φεβρουάριον τοῦ 1905 ὁ ἐνταῦθα ρασοφόρος βοεβόδας, ἐπωφελούμενος τὴν
 ἡμετέραν μετὰβασιν εἰς Θεσσαλονίκην χάριν τῆς κεκλεισμένης Ἐκκλησίας
 Τσερεσιόβου καὶ τὴν ἐπὶ τινὰς ἡμέρας ἡμετέραν ἐντεῦθεν ἀπουσίαν, καθ'
 ἣν ἀπὸ σκοποῦ οἱ σχισματικοὶ διέδωκαν, ὅτι δῆθεν τελείως ἡμεῖς ἀπογοη-
 τευθέντες καὶ ἀποδειλιάσαντες ἐκ τῆς καταστάσεως ἀπεδράσαμεν ἀνεπιστρε-
 πτεῖ ἐκ τῆς Ἐπαρχίας, μετέβη εἰς Ζίρνοβον, ὅπως ἀπολαύσῃ τῶν αἵματηρῶν
 καρπῶν τοῦ φρικώδους ἀνοσιουργήματος τῶν δολοφόνων προδρόμων αὐ-
 τοῦ, ὁ πιστὸς τῆς Ἐκκλησίας στρατιώτης Παπᾶ Στέργιος, προσπονηθεὶς τὸν
 ἀσθενῆ, ἀπέφυγε νὰ μεταβῇ παρ' αὐτῷ καὶ προσκυνήσῃ, καίπερ ἐπανειλημ-
 μένως καὶ ἐπιμόνως προσκληθεὶς μὲν ὑπ' ἐκείνου, ἐκβιασθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν
 σχισματικῶν. Ἐπίσης στύλος τῆς ἐν Ζιρνόβω Ὁρθοδοξίας θεωρητέος καὶ ὁ
 χρηστὸς καὶ πολλῆς ἐκτιμήσεως ἄξιος πρόκριτος Μπλάγος (=Εὐάγγελος)
 Ἰωάννου, κατὰ τὸ μᾶλλον δὲ καὶ ἥττον ἐφάμιλλοι αὐτῷ δύνανται νὰ χαρα-
 κτηρισθῶσι καὶ οἱ ἱερεῖς Ἰωάννης, υἱὸς τοῦ Παπᾶ Στεργίου, καὶ Δημήτριος,
 ἀδελφὸς τοῦ δολοφονηθέντος Ζαφειρίου, καὶ ὁ ψάλτης Ἰωάννης Παπᾶ Ἀνα-
 στασίον. Καὶ οἱ 4 ὅμως τελευταῖοι οὗτοι, γινώσκοντες ἐκ τῶν προτέρων,
 οἷα τύχη ἀναμένει αὐτούς, ἔὰν μένωσιν οἴκοι, καὶ ἐξακολουθῶσιν ὄντες Ὁρ-
 θόδοξοι, ὁ μὲν πρῶτος περιπλανᾶται ἐν ταῖς ἐπαρχίαις Δράμας, Ζίχνης καὶ
 Σερρών τὸν ζυφεμπορον ἐπαγγελλόμενος, ὁ δὲ δεύτερος ἐφημερεύει ἐν Πρω-
 σοισσιάνῃ, ὁ τρίτος ἐφημερεύει ἐν Βησοτσιάνῃ καὶ ὁ τέταρτος διωρίσθη ὑπὸ
 τῆς I. Μητροπόλεως Δράμας ἀριστερὸς ψάλτης ἐν τῇ μιᾷ καὶ μόνῃ Ἐκκλη-
 σίᾳ τῆς Δράμας. Οὕτω λοιπὸν τὰ τέρατα, ὥς ἀλλαχοῦ, οὕτω καὶ ἐν Ζιρνό-
 βω, ὑπὲρ οὗ τοσαῦται καὶ τηλικαῦται ἐγένοντο τέως θυσίαι ἐπὶ δλόκληρον
 εἰκοσαετίαν τοῦλάχιστον ἐκ μέρους τῆς τε Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἔθνους,
 δι' ἑνὸς μόνον τρομεροῦ ἀνοσιουργήματος ἐξηφάνισαν μὲν τὴν Ὁρθοδοξίαν
 ἐν αὐτῷ, ἐγκαθίδρυσαν δὲ τὸ θιέλατον σχίσμα, ἀδεῶς καταφρονοῦντα
 τῆς τοῦ Θεοῦ μακροτάτης ἀληθῶς μακροθυμίας.

Τοιαύτη φεῦ! ἦν ἡ τῆς Ἐπαρχίας κατάστασις, ὅτε ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία θεία πάντως ἐπινεύσει καὶ ὅλως οἴκοθεν, ἄνευ οὐδεμιᾶς, ὡς συνήθως γίνεται, προειδοποιήσεως ἡμῶν τῇ 23ῃ Ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους 1903, ἡμέρᾳ Πέμπτῃ, ἐψήφισεν ἡμᾶς Μητροπολίτην Νευροκοπίου. Καὶ τίς μὲν ἡ δρᾶσις ἡμῶν, ὡς τοιούτου, ἄλλοις ἀπόκειται εἰπεῖν· ἡμεῖς δὲ χρονολογικῶς μόνον σημειοῦμέν τινα τῶν καθ' ἡμᾶς μέχρι τῆς αἰσίας ἐγκαταστάσεως ἡμῶν ἐνταῦθα.

Γεννηθέντες ἐν Σέρραις περὶ τὰ τέλη Ἰουνίου τοῦ ἔτους 1867 ἐκ γονέων πτωχῶν καὶ ἀφανῶν Δημητρίου καὶ Βασιλικῆς μετὰ τὸν μακαρίτην πρεσβύτερον ἀδελφὸν Ἀπόστολον καὶ τὸν ἐπιζῶντα δεύτερον ἐκείνου Κωνσταντῖνον, νήπιον ἔτι, τῆς μητρὸς ἡμῶν ἀποθανούσης, υἱοθετήθημεν ὑπὸ τῶν εὐσεβῶν καὶ εὐπόρων τότε συζύγων Κωνσταντίνου καὶ Εὐθυμίας Βασματζῆ καὶ ἀνειράφημεν φιλοσοφίᾳ ὑπ' αὐτῶν καὶ ἐξεπαιδεύθημεν ἐν τε τῇ Δημοτικῇ Σχολῇ, τῷ Σχολαρχεῖῳ καὶ τῷ Γυμνασίῳ Σερρῶν μέχρι τῆς Α' Γυμνασιακῆς τάξεως, ὅτε ἡμεῖς, καίτοι προεπιβαζόμεθα εἰς τὴν Β' τάξιν καὶ προσεφέρετο ἡμῖν πᾶσα προστασία καὶ ὑποστήριξις ὑπὸ τοῦ συμπολίτου Γυμνασιάρχου κ. Ἰωάννου Δελλίου, οὐχ ἦττον κατεχόμενοι ὑπὸ τοῦ διακαοῦς πόθου, ἵνα μορφωθῶμεν διὰ τὸ δημοδιδασκαλικὸν ἐπάγγελμα καὶ φρονοῦντες, ὅτι ὁ πόθος ἡμῶν οὗτος ἦτο δυνάτὸν νὰ ἐκπληρωθῇ μόνον ἐὰν συνειχίζομεν τὰς ἡμετέρας σπουδὰς ἐν τῷ λειτουργοῦντι τότε εἰσέτι Διδασκαλεῖῳ τοῦ ἀειμνήστου Διδασκάλου καὶ Εὐεργέτου ἡμῶν Δημητρίου Μαρούλη, καίπερ κατηγορουμένου ὡς δῆθεν προτεστινίζοντος, κατετάχθημεν εἰς τοὺς μαθητὰς τῆς τελευταίας περιόδου τῷ 1882 καὶ μετὰ τριετὴ φοίτησιν τῷ 1885 ἐλάβομεν πτυχίον πρωτοβαθμίου διδασκάλου. Καὶ διωρίσθημεν μὲν τὸ πρῶτον ἐν Μελενίκῳ καὶ μετέβημεν ἐκεῖσε, ἀλλ' ἔνεκα τῶν κομματικῶν σπαραγμῶν τῆς Κοινότητος, ἠναγκάσθημεν νὰ ἀπέλθωμεν μετὰ τριῶν ἐβδομάδων πλουσίαν φιλοξενίαν ἐν τῇ Ἱ. Μητροπόλει καὶ τὴν λῆψιν δεκαλίου ἀποζημιώσεως, ἐπανέλθωμεν δὲ εἰς Σέρρας, ἀρχομένου τοῦ Ὀκτωβρίου. Μόλις δὲ περὶ τὰ τέλη τούτου παρουσιάσθη ἡμῖν ἀπόκεντρός τις καὶ εὐτελὴς θέσις ἐν Σιανῷ τῆς Ἐπαρχίας Ἀρδαμερίου, ὁπόθεν μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ σχολικοῦ ἔτους καταδιωχθέντες ὑπὸ τοῦ τότε Ἐπισκόπου Ἀρδαμερίου, νῦν δὲ Μητροπολίτου Κοζάνης Κύρ Κωνσταντίνου, (ὅστις εἶμαρτο μετὰ 18ετίαν Συνδικὸς ὢν νὰ προτείνῃ ἡμᾶς διὰ τὴν Μητροπόλιν Νευροκοπίου «tempora mutantur et nos mutamur» κατ' εἰσήγησιν τοῦ ἀγαπητοῦ Ἀδελφοῦ Ἀγίου Σερρῶν Κύρ Γρηγορίου), καταδιωχθέντες, λέγομεν, ὡς μαθητῆς τοῦ Μαρούλη, εἰργάσθημεν ἀλληλοδιαδόχως κατὰ τὰ ἐφεξῆς 2 σχολικὰ ἔτη ἐν Λιαριγκόβῃ καὶ Ἱερισσῷ τῆς ὁμωνύμου Ἐπισκοπῆς, μὴ δυνηθέντες δὲ νὰ εἰσπράξωμεν ἐν Ἱερισσῷ ἐκ τοῦ 30λίου ἡμῶν μισθοῦ, ἡ τὸ ἡμῖν μόνον, διεπεραιώθημεν εἰς Θάσον, ἐνθα διωρίσθημεν ἐν τῷ χωρίῳ Μέγα Καζαβίτι¹ διδάσκαλος ὑπὸ τοῦ τότε Μαρωνείας Κυροῦ

¹ Τὸ ἐπόμενον ἔτος εἰργάσθημεν ἐν τῷ χωρίῳ Μαριταῖς.

Κωνσταντίνου τοῦ Βαφείδου, ἀνδρὸς ἀγαθωτάτου καὶ εὐποιοτικωτάτου, ὅστις πληροφορηθεὶς παρ' ἡμῶν, ὅτι εἵχομεν τὸν εὐλαβῆ πόθον νὰ εἰσαχθῶμεν εἰς τὴν ἐν Χάλκῃ Ι. Θεολογικὴν Σχολήν, προθύμως ἀνεδέξατο νὰ εἰσαγάγῃ ἡμᾶς, ὥς καὶ εἰσήγαγε μετὰ διείαν, τῷ 1890, μετατεθεὶς ἐν τῷ μεταξὺ εἰς τὴν Μητροπόλιν Σερρών. Ἀτυχῶς βραδύτερον συγκρουσθέντες πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰωσήφ, διεπράξαμεν τὸ λάθος νὰ παραιτηθῶμεν ἀποτόμως τῆς ἐν Πρεβέζῃ, ἔνθα εἶχε πάλιν μετατεθῆ καὶ ἡμεῖς ἔνεκα τοῦ σειсмоῦ τοῦ 1894 εἵχομεν μεταβῆ, ὑπηρεσίας, ἀφοῦ τῇ 24 Ὀκτωβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐχειροτονήθημεν ὑπ' αὐτοῦ εἰς Διάκονον. Ἐπανελθόντες εἰς Κωνσταντινούπολιν κατ' Αὐγουστον τοῦ 1895 ἐτύχομεν τῆς προστασίας τοῦ ἐν Χάλκῃ ἐφησυχάζοντος Μακαριωτάτου Πατριάρχου καὶ Ἐδεργέτου ἡμῶν Κ. Κ. Νικοδήμου πρὸς συνέχειαν τῶν σπουδῶν ἡμῶν, αἱ καὶ συμπληρώσαντες θεῖα συνάρσει μετὰ βαθμοῦ—Ἀριστα—διωρίσθημεν Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος τῆς Α. Σ. τοῦ Γέροντος Ἀγίου Ἐφέσου Κύρ Ἰωακείμ ἐν Βρουύλλοις, ἀφοῦ πρότερον τῇ 14ῃ Ἰουλίου 1897, Κυριακῇ τῶν Πατέρων ἐν Κυδωνίαις, ἔνθα διέτριβε τότε, ἐχειροτονήθημεν ἱερεὺς, ἐχειροθετήθημεν δὲ Ἀρχιμανδρίτης. Μετὰ 25 μηνῶν ὑπηρεσίαν ἐν Βρουύλλοις παραιτησάμενοι τὴν θέσιν ἔνεκα λόγῳ μὲν ἀσθενείας, πράγματι δὲ δυσαρρεσκείας πρὸς τὴν Α. Σεβασμιότητα, τείνουσαν εὐήκοον οὐς εἰς τὰς εἰσηγήσεις τινῶν καλοθελητῶν ἡμῶν, ἀρχομένου τοῦ Νοεμβρίου τοῦ 1899 ἐπανάλθομεν εἰς Σέρρας, δπόθεν ἰδιωτεύοντες προσεκλήθημεν μὲν εἰς Καβάλλαν, ὥς Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος, μὴ δεχθέντες ὁμῶς ἐκ φόβου ἀνεπαρκείας τῶν σωματικῶν ἡμῶν ἰδία δυνάμεων διὰ τὴν δυσχερεῖ ἐκείνην θέσιν μετέβημεν εἰς Κωνσταντινούπολιν κατὰ Μάϊον τοῦ 1900, ὑπεχρεώθημεν δὲ ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Προστάτου ἡμῶν Πατριάρχου πρῶην Ἱεροσολύμων Κ. Κ. Νικοδήμου ἵνα δεχθῶμεν τὴν δυσχερεστάτην τότε θέσιν τοῦ ἀρχιερατικοῦ ἐπιτρόπου ἐν Περάμῳ τῆς Ἐπαρχίας Κυζίκου καὶ ἐμείναμεν μετὰ μεγίστης δυσκολίας ἐπὶ 2 μῆνας Ἰούλιον καὶ Αὐγουστον μόνον, διότι ἡ θέσις ἡμῶν ἀπέναντι τῶν διαμαχομένων Μητροπολίτου Κυζίκου Κωνσταντίνου καὶ Κοινότητος Περάμου διὰ τὴν ἐνοριακὴν Μοῆν τῆς Φανερωμένης ἀπέβη ἀφόρητος.

Ἐπανελθόντες εἰς Κωνσταντινούπολιν, ηὐτυχήσαμεν νὰ διορισθῶμεν ἱερατικὸς Προϊστάμενος τῆς ἐν Γαλατᾷ Ι. Νοσοκομειακῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἀγίου Νικολάου καὶ διδάσκαλος τῶν θρησκευτικῶν ἐν τε τῷ Ἀρρεναγωγείῳ καὶ τῷ Παρθεναγωγείῳ Γαλατᾷ. Μεθ' ἐνὸς ἔτους διαμονὴν ἐν Γαλατᾷ ἠναγκάσθημεν νὰ ὑπακούσωμεν εἰς τὴν φωνὴν τῆς γενετείρας καὶ ἐδέχθημεν τὴν θέσιν Καθηγητοῦ τῶν Ἱερῶν ἐν τε τῷ Γυμνασίῳ καὶ τῷ Παρθεναγωγείῳ τῆς πόλεως καὶ ἱεροκήρυκος, κηρύττοντες τὸν θεῖον λόγον δις καθ' ἑκάστην Κυριακὴν, ἥτοι ἅπαξ μὲν κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐν μιᾷ τῶν Ι. Ἐκκλησιῶν ἐκ περιτροπῆς, δεύτερον δὲ μετὰ μίαν ὥραν ἀπὸ τῆς ἀπολύσεως αὐτῶν ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Κεντρικῆς Ἀστικῆς Σχολῆς κατὰ τὸ Κυριακὸν μάθημα.

Τὰ διπλᾶ ταῦτα καθήκοντα εἶχον ἀναλάβει καὶ διὰ τρίτον ἔτος, ὅτε κατὰ τὴν ἀνωτέρω σημειωθείσαν ἡμερομηνίαν ἐψηφίσθημεν Μητροπολίτης Νευροκοπίου, ἄγοντες προδήλως τὸ βῆλον μὲν ἔτος τῆς ἡλικίας ἡμῶν, τὸ βῆλον δὲ ἀπὸ τῆς ἀποφοιτήσεως ἡμῶν ἐκ τῆς Σχολῆς. Ἐπιτρεψάσης δὲ τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ὅπως ἐν τῇ φήλῃ γενετείρᾳ τελεσθῇ ἡ εἰς Ἀρχιερέα χειροτονία ἡμῶν, καὶ ἀναθείσης ταύτην τοῖς Σεβασμιωτάτοις Μητροπολίταις Σερρών Κύρ Γρηγορίῳ καὶ Ἐλευθερουπόλεως Κύρ Παναρέτῳ καὶ τῷ Θεοφιλεστάτῳ Ἐπισκόπῳ Πολυανῆς Κύρ Παρθενίῳ, ἐτελέσθη αὕτη ἐν τῷ ἐκεῖ Ἱερῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ τῶν Ἀγίων Θεοδώρων ἐν πρωτοφανεῖ διὰ τὰ χρονιὰ τῆς πόλεως συρροῇ Ἐκκλησιάσματος, ἀποτελουμένου ἕκ τε τῶν φίλων συμπολιτῶν καὶ ἐκ τῶν χριστιανῶν τῶν γειτονικῶν πόλεων καὶ χωρίων τῇ 16ῃ Νοεμβρίου 1903, καθ' ἣν ἡ ἀβήμερον ἀγομένη μνήμη τοῦ ἁγίου ἐνδόξου Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου συνέπιπτεν ἡμέρᾳ Κυριακῇ. Ἐνῷ δὲ τὸ πολὺ μέχρι τέλους Νοεμβρίου ἡμεῖς ἔτοιμοι πρὸς ἀναχώρησιν δι' ἐνταῦθα, αὐτῶς ἕνεκα ἀκηδίας τῶν ἀρμοδίων πρὸς ἔγκαιρον ἔκδοσιν καὶ ἀποστολὴν πρὸς ἡμᾶς τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ βερατίου, ἀνεχωρήσαμεν ἐκ Σερρών μόνον τῇ 29ῃ Δεκεμβρίου 1903 ἡμέρᾳ Δευτέρᾳ ἐν συνοδείᾳ 2 ἐπίππων χωροφυλάκων καὶ τοῦ ἐκ Σερρών προσληφθέντος ὑπηρέτου ἡμῶν.

Μετὰ ὀκτώωρον καὶ πλέον τὰ μάλιστα ἐπίπονον ἐν μέσῳ χιόνων καὶ πάγων καὶ ὑπὸ δριμύτατον ψυχὸς πορείαν ἡμιπαγεῖς ἀφικόμεθα εἰς Κάτω Βροντὴν περὶ τὴν 11ην ὥραν τῆς ἑσπέρας, καίτοι δὲ ἡπειγόμεθα νὰ φθάσωμεν εἰς Στάρτισταν, οὐχ ἤττον κατελύσαμεν δι' ὀλίγην ὥραν, ὅπως θερμανθῶμεν, ἐν τῷ εὐλογημένῳ οἴκῳ τοῦ πολλὰ διὰ τὴν Ὁρθοδοξίαν παθόντος καὶ μόνον ἐσχάτως πρὸ τῆς ἀδηρίτου ἀνάγκης ὑποκύψαντος τῷ σχίσματι προκρίτου Ἰωάννου Γεωργίου (Γιοβάν Τσιορμπατζή), ἐνθα προσῆλθον οἱ καθήκοντα ἱερέων ἐκτελοῦντες Ἀγγελος Στογιάννου καὶ Ἀγγελος Νικολάου, ὡς καὶ ὁ ὑπὸ τοῦ ἐνταῦθα ψευδοβλαδῖκα προχειρισθεὶς ψευδοῖερεὺς Πέτρος σιδηρᾶς, καὶ δύο τρεῖς ἕτεροι τῇ Ὁρθοδοξίᾳ προσκείμενοι. Μεθ' ὥριαίαν δ' ἐκεῖ διαμονὴν δύνοντας τοῦ ἡλίου ἀνεχωρήσαμεν διὰ Στάρτισταν, ἐνθα ἀφικόμενοι περὶ τὴν δευτέραν περίπου νυκτερινὴν ὥραν κατελύσαμεν ἐν τῷ εὐλογημένῳ καὶ ἀβραμιαίῳ οἴκῳ τῶν ἀδελφῶν Ζιώγα, τυχόντες ἐξόχως φιλοξένου ὑποδοχῆς καὶ περιποιήσεως. Ἐνταῦθα εὗρομεν τὸν ἐλλόγ. κ. Δημοσθένη Οἰκονόμου, διευθυντὴν τῆς ἐνταῦθα σχολῆς καὶ τὸν ἐπιστάτην αὐτῆς Θεόδωρον Παπᾶ Δημητρίου, ἀποσταλέντας ἐντεῦθεν ὑπὸ τῆς ἀξιοτίμου Δημογεροντίας πρὸς προὔπαντησιν ἡμῶν ἐκεῖ. Τῇ δὲ ἐπαύριον ἰδόντες ἐπὶ ὀλίγην ὥραν τὸν τε γηραιὸν ἐφημέριον Παπᾶ Ἰωάννην καὶ τοὺς λοιποὺς προκρίτους τῆς μικύλλης μὲν, ἀλλὰ φιλοτίμου ταύτης ὁμογενοῦς Κοινότητος, παραλαβόντες δὲ μεθ' ἡμῶν καὶ τὸν κ. Δ. Οἰκονόμου διητυνῶμεν εἰς Ζίρνοβον, ἐνῷ δ' ἐπιστάτης Θεόδωρος λίαν πρωτὶ ἀνεχώρησε δι' ἐνταῦθα διὰ τῆς συντομωτέρας ὁδοῦ, τῆς διερχομένης ὑπὸ τὸ Τουρκικόν,

ἀλλ' ἑλληνόφωνον, χωρίον Λιάλοβο, κάτωθεν τοῦ ὁποίου εὐρὼν τινὰς τῶν ἐνταῦθα ἐμπορευομένων συμπολιτῶν ἡμῶν μετὰ τινων ἐγχωρίων ἐντεῦθεν ἡμετέρων καθημένους πέραξ πλουσίας ἀνθρακιᾶς, παρασκευάζοντας τέϊον καὶ ἕτερα θερμαντικὰ ποτὰ καὶ ἀναμένοντας ἡμᾶς, ἵνα περιποιηθῶσιν, ἅτε νομίσαντας, ὅτι ἐκεῖθεν θὰ διηρχόμεθα, ἀνήγγειλεν αὐτοῖς τὴν διὰ Ζιρνόβου προσέλευσιν ἡμῶν καὶ μετ' αὐτῶν κατῆλθεν εἰς τὸ ἔξωθεν τοῦ Τουρκικοῦ χωρίου Κοπρίβλιαν παντοπωλεῖον, ἔνθα εἶχεν ἀποφασισθῆ, ὅπως ἀναμένωσιν ἡμᾶς οἱ ἐντεῦθεν εἰς προὔπαντήσιν ἡμῶν ἐξελευσόμενοι. Ἡμεῖς δὲ ἀφικόμενοι εἰς Ζίρνοβον καὶ μετὰ πολλῶν δισταγμῶν γενόμενοι δεκτοὶ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Ὁρθοδόξου λεγομένου Μουχάτρη Ἀγγέλου Ρούντσιου, καὶ ἰδόντες δι' ὀλίγην ὥσάυτως ὥραν τὸν τε γηραιὸν Ὁρθόδοξον Ἐφημέριον Παπᾶ Στέργιον καὶ τὰς ἀπορφανισθείσας οἰκογενεῖας τῶν δολοφονηθέντων αὐτῶν θυμάτων, καὶ κατὰ τὸ ἐνὸν παραμυθησάμενοι καὶ ἐνθαρρύναντες αὐτάς τε καὶ τοὺς ὀλίγους προσελθόντας ἄλλους, ἀνεχωρήσαμεν διὰ τῆς λεωφόρου Δράμας—Ζιρνόβου—Νευροκόπου, περιαλγῶς κατὰ φρένα μερμηρίζοντες, ὅτι ἡμεῖς ἴσως ὁ τελευταῖος Ὁρθόδοξος Ἀρχιερεὺς, ὅστις ἐπάτησε τὸ ἔδαφος τοῦ δυστήνου ἐκείνου χωρίου. Ἡδὴ ἦτο ἡ ὥρα ὥσεί ἐνάτη τοῦ δειλινοῦ, εὐτυχῶς δὲ καὶ ὁ καιρὸς καὶ θερμότερος καὶ εὐδιώτερος, ἢ χθές, ὅτε ἀφικόμεθα ἐπὶ τῶν τελευταίων ὑψωμάτων, ἀφ' ὧν ἐθεασάμεθα τὴν πεδιάδα Νευροκόπου, τὸν διαρρέοντα αὐτὴν ποταμὸν Νέστον, παρὰ δὲ τὸ χάνιον (ἐν ᾧ καὶ τὸ παντοπωλεῖον) τῆς Κοπρίβλιαν, ἀπεχούσης δίωρον ἐντεῦθεν, διεκρίνομεν πολυάριθμον ἔφιππον συνοδείαν. Ἦσαν δύο ἔφιπποι χωροφύλακες, οὓς ζητήσας παρὰ τοῦ ἐνταῦθα ὑποδιοικητοῦ Ἀλῆ Φεχὴμ Βέη ἔλαβε πρὸς δεξιῶσιν ἡμῶν ὁ τότε καὶ νῦν αὖθις πάρεδρος ἐν τῷ Ἰδαρὲ μετζιλισίφ, ἅμα δὲ Δημογέρων, Ἐφορος τῶν Σχολείων καὶ ἔγκριτος πρόκριτος τῆς ἡμετέρας Κοινότητος ἐνταῦθα κ. Χρῆστος Ἰωαννίδης, οἱ δύο Ἐφημέριοι τῆς Κοινότητος Οἶκον. Παπᾶ Βασίλειος καὶ Παπᾶ Δημήτριος, σχεδὸν ἅπαντες οἱ ἡμέτεροι ἐνταῦθα, ἐν οἷς καὶ ὁ Καϊμμακάμ—Μουαβινῇ Νικολάκη Ἐφέντης Ταπεινός, ὁ πάρεδρος τοῦ ἐνταῦθα Πρωτοδικείου Ἀριστείδης Ἐφέντης Οἰκονομίδης καὶ ἄλλοι ἐν τέλει τε καὶ ἰδιῶται.

Ψθιάσαντες καὶ ἡμεῖς ἐκεῖσε καὶ ἔφ' ἱπποῦ ἀνταλλάξαντες τοὺς πρώτους χαιρετισμοὺς ἐξεκινήσαμεν πάντες ἐκεῖθεν ἐλαύνοντες ἐν καλπασμῷ διὰ τὸ προκεχωρηκὸς τῆς ὥρας, περὶ δὲ τὴν 11ην μ. μ. ὥραν ἀφικόμεθα εἰς τὰ πρόθυρα τῆς πόλεως, ἔνθα ἦσαν παρατεταγμένοι ἐκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ οἱ τε μαθηταὶ καὶ αἱ μαθήτριαι τῶν ἡμετέρων ἐνταῦθα Ἐκπαιδευτηρίων μετὰ τῶν οἰκείων διδασκάλων καὶ διδασκαλισσῶν, καὶ ἑψάλλον τιμητικόν τι δι' ἡμᾶς ᾄσμα, πρὸς τὰ ἐνταῦθα δὲ ἐκατέρωθεν τῆς μεγάλης ὁδοῦ, παρίστατο ἱκανὸν πλῆθος οὐ μόνον ἡμετέρων, ἀλλὰ καὶ ἀλλογενῶν, καὶ ἰδίᾳ Ὀθωμανῶν, ἐκ περιεργίας ἐξεληθόντων πρὸς θέαν. Ὁμολογουμένως ἡ εἴσοδος ἡμῶν εἰς τὴν πόλιν ὑπῆρξε πανηγυρική, ἵνα μὴ εἴπωμεν θριαμβευτική, κατέβημεν δὲ πρὸ τοῦ ἡμετέρου Ναοῦ, ἐν ᾧ ψαλέντος τοῦ ἑσπερινοῦ καὶ

ἐπισυναφθείσης τῆς σχετικῆς τῇ περιστάσει τελετῆς, προσεφωνήθημεν μὲν ἐκ μέρους τῆς Κοινότητος ὑπὸ τοῦ ἔλλογ. διευθυντοῦ κ. Δ. Οἰκονόμου, τοῦ ἑτέρου διδασκάλου Ι. Ζουρζουβίλλη ἀναγνόντος τὸ Πατριαρχικὸν Γράμμα, ἀντιπροσεφωνήσαμεν δὲ ἡμεῖς τὰ εἰκότα, μεθ' ὃ ἀνελθόντες εἰς τὸ τότε οἶκτρον καθ' ὅλα Μητροπολιτικὸν Οἶκημα, ἐδέχθημεν τὰς ἐπισκέψεις τῶν ἡμετέρων Χριστιανῶν, τῶν τε ἐν τέλει καὶ τῶν ἰδιωτῶν, τὴν δ' ἐσπέραν συνωδεύθημεν ἐν τῷ δεῖπνῳ ὑπὸ τε τοῦ κ. Χ. Ἰωαννίδου, τοῦ ἐπίσης Δημογέροντος, Ἐφόρου, Ταμίου τῶν Σχολείων καὶ ἐγκρίτου Προκρίτου κ. Ν. Κωνσταντίνου, καὶ τοῦ Ταμίου τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς κ. Κώστα Γ'. Σχινᾶ, ἐπιτετραμμένου τὰ τῆς πρώτης ἡμῶν φιλοξενίας, καὶ οὕτως ἀπὸ τῆς ἐσπέρας τῆς 30ῆς Δεκεμβρίου 1903 εὗρισκόμεθα ἐν μέσῳ τοῦ λογικοῦ ἡμῶν Ποιμνίου. Τῇ ἐπαύριον περὶ τὴν 5ην πρωϊνὴν ὥραν μετὰ προηγουμένην συνεννόησιν μετέβημεν εἰς τὸ Διοικητήριον, ἀκολουθούμενοι ὑπὸ καταλλήλου ἐπιτελείου, ἔνθα δεκάς χωροφυλάκων ὑπὸ ἓνα λοχίαν ἦσαν παρατεταγμένοι καὶ ἀπέδωκαν ἡμῖν τὰς νενομισμένας τιμὰς, ἀνελθόντες δὲ ἐπεσκέφθημεν τὸν ὑποδιοικητὴν, ἐπιδόντες τὸ ἡμέτερον βεράτιον, πρὸς ἐπίσημον ἀνάγνωσιν τοῦ ὁποίου ὑπὸ τοῦ γραμματέως τῆς ὑποδιοικήσεως Τερφῆκ Ἐφέντη ἐξήλθομεν πάντες ἐν τῷ διαδρόμῳ τοῦ Διοικητηρίου καὶ ὄρθιοι ἠκροάσθημεν αὐτοῦ. Δεξάμενοι δὲ τὰ συγχαρητήρια τοῦ τε ὑποδιοικητοῦ καὶ τῶν λοιπῶν ἀνωτέρων ὑπαλλήλων, ὧν τινὰς ἐπεσκέφθημεν, ἠὺχαριστήσαμεν καταλλήλως καὶ περὶ μεσημβρίαν ἐπανήλθομεν οἴκοι.

Τῇ ἐπομένῃ, ἡμέρᾳ Πέμπτῃ καὶ πρώτῃ τοῦ νέου ἔτους 1904 ἐτελέσαμεν τὴν Α' ἀρχιερατικὴν ἡμῶν λειτουργίαν, ἐγκαινίσαντες τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου, καὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ ἐπὶ ἱκανὰς ἐφεξῆς ἡμέρας ἐξηκολουθήσαμεν δεχόμενοι τὰς συγχαρητηρίους ἐπισκέψεις τῶν τε ἡμετέρων καὶ τῶν ἐγγχωρίων Προκρίτων τῆς Μωαμεθανικῆς καὶ τῆς Ἰουδαϊκῆς Κοινότητος, καὶ συγχρόνως ἠρξάμεθα τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ἀνατεθέντων ἡμῖν δυσχερῶν καθηκόντων.

Ἐγράφομεν ἐν Νευροκόπῳ τῇ 15ῃ Αὐγούστου 1906.

[Τὰς ἀνωτέρω ἱστορικὰς πληροφορίες διὰ τὴν κοινότητα Νευροκόπου, γραφείσας ἰδίᾳ χειρὶ ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου τῆς πόλεως ταύτης Θεοδωρήτου Βασμαζίδου, ἀρχιερατεύσαντος ἐν αὐτῇ ἀπὸ τῆς 16ης Νοεμβρίου 1903, ὁπότε ἐχειροτονήθη ἀρχιερεὺς, μέχρι τῆς 15ης Αὐγούστου 1907, ὁπότε ἀπέθανε ταφεὶς εἰς τὸν νάρθηκα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου τῆς αὐτῆς πόλεως, παρελάβομεν ἐκ παλαιοῦ κώδικος τῆς κοινότητος Νευροκόπου, φέροντος τὴν ἐπιγραφὴν «Κώδιξ τῆς ἐν τῇ πόλει Νεβροκόπου ἱερᾶς ἐκκλησίας. 1832.» Ὁ κώδιξ, ἐσταχωμένος, ἔχει διαστάσεις 0,350×0,235 καὶ σελίδας 132. Μέχρι τῆς σελ. 76 περιλαμβάνει διαφόρους λογαριασμοὺς τῆς Ἐκκλησίας τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Μιχαὴλ καὶ Γαβριήλ, ἐκλογὰς δημογερόντων καὶ ἄλλας τινὰς κοινοτικὰς πράξεις μέχρι τοῦ ἔτους 1876. Εἰς τὰς τελευταίας κενὰς σελίδας τοῦ κώδικος (76 - 126) ἔγραψεν ὁ ἀειμνηστος Θεοδώρητος τὰς «Ἱστορικὰς πληροφορίες» αὐτοῦ, τὰς ὁποίας εὐχαρίστως δημοσιεύομεν, διότι μᾶς παρέχουν πράγματι αὐθεντικὰς καὶ ἐνδιαφερούσας πληροφορίες διὰ τοὺς ἀγῶνας τοῦ συγχρόνου Ἑλληνισμοῦ κατὰ τῶν ἀπὸ βορρᾶ ἀπλήστων γειτόνων εἰς ἐν ἀπὸ τὰ βορειότερα τῆς Μακεδονίας σημεία.

Ὁ κώδιξ ἐσώθη χάρις εἰς τὴν φιλοπατρίαν τοῦ αἰδεσιμωτάτου Παπᾶ Ἡλίου Οἰκονομίδου, καταγομένου ἐκ Περιθωρίου (Σταρτσίστης), ὅστις χειροτονήθη ἱερεὺς ἐν Νευροκόπῳ ὑπὸ τοῦ διαδόχου τοῦ Θεοδωρήτου μητροπολίτου Δαμασκηνοῦ Μουσχοπούλου, ἐκ Σερρών καταγομένου. Ὁ εὐσεβὴς καὶ φιλόπατρις ἱερεὺς ὑπῆρξεν ἐκ τῶν στυλοβατῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐν τῇ πόλει καὶ τῇ περιοχῇ τοῦ Νευροκόπου. Οὗτος τὴν 1ην Αὐγούστου τοῦ 1913, μετὰ τὴν ἀναχωρὴν, κατὰ τοὺς ὅρους τῆς ὁποίας ὁ Νευροκόπος περιῆλθεν εἰς χεῖρας τῶν Βουλγάρων, μεταναστεύσας μετὰ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων καὶ Τούρκων ἐκ τῆς πόλεως ταύτης παρέλθβε μεθ' ἑαυτοῦ ὡς πολύτιμον κειμήλιον τοῦ Ἑλληνισμοῦ αὐτῆς τὸ ἀρχεῖον τῆς Μητροπόλεως, καθὼς καὶ τὰ ὅσα τοῦ ἀειμνήστου Θεοδωρήτου, εἰς τὴν πατρίδα του Περιθώριον, ὅπου ἐγκατασταθεὶς ὡς ἐφημέριος ἔθαψε ταῦτα εἰς τὸν νάρθηκα τῆς Ἐκκλησίας Ζωοδόχου Πηγῆς. Τὴν 5ην Αὐγούστου τοῦ 1916, κατὰ τὴν εἰσβολὴν τῶν Γερμανοβουλγάρων, ὁ αἰδεσιμώτατος Παπᾶ Ἡλίας ἔφυγεν ἐκ Περιθωρίου οἰκογενειακῶς, ἐγκαταλιπὼν τὰ πάντα, πλὴν τοῦ ἀρχείου, τὸ ὁποῖον οὕτω περιέσσωσε καὶ διεφύλαξε παρ' ἑαυτῷ ἐγκατασταθεὶς εἰς τὰ Μέγαρα ὡς ἐφημέριος τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ Ἀγίου Δημητρίου, ὅπου καὶ παραμένει μέχρι σήμερον. Τὸ ἀρχεῖον τοῦτο, ἀνῆκον εἰς τὴν Μητρόπολιν Νευροκόπου, παρεχωρήθη εὐμενῶς ὑπὸ τοῦ νῦν μητροπολίτου σεβασμιωτάτου κυρ Ἀγαθαγγέλου εἰς τὴν Ἑταιρείαν Μακεδονικῶν Σπουδῶν.

Τὸν ἀειμνηστον Θεοδώρητον ὁ γράφων τὰς γραμμὰς ταύτας εἶχε τὸ εὐτύχημα νὰ ἀκούσῃ ὡς καθηγητὴν τῶν θρησκευτικῶν ἐν τῷ Γυμνασίῳ Σερρών. Μικρὸς τὸ σῶμα, ἰσχνὸς καὶ ἀσθενικὸς, φέρων μακρὰν μαύρην

γενειάδα, ἀσκητικὸς τὴν μορφήν καὶ τὸ ἦθος, προυνάλει τὸν σεβασμὸν ὄχι μόνον τῶν μαθητῶν του, ἀλλὰ καὶ ὁλοκλήρου τῆς κοινωνίας τῶν Σερρῶν. Εὐγλωττότατος καὶ ἀκούραστος ἐκήρυσσε δις καὶ ἑκάστην Κυριακὴν ἐν τε τοῖς ναοῖς καὶ ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Δημοτικοῦ σχολείου, ὅπου συνέρρεε πλῆθος λαοῦ. Τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ ἰδίου περὶ τῆς πρωτοφανοῦς συρροῆς τοῦ λαοῦ κατὰ τὴν χειροτονίαν του ἐν τῷ βυζαντινῷ μητροπολιτικῷ ναῷ

Παπᾶ Ἑλίας Οἰκονομίδης

τῆς πόλεως Σερρῶν οὐδεμίαν ἐνέχουν ὑπερβολήν. Μικροὶ μαθηταὶ του καὶ ἡμεῖς παρέστημεν εἰς αὐτὴν μετὰ τοῦ λοιποῦ πλῆθους καὶ ἠκούσαμεν τὸν ἐνθρονιστήριον αὐτοῦ λόγον, τὸν ὁποῖον ἐνέπνεεν ἄκρατος πατριωτισμός, ὁ ὁποῖος ἐκδηλοῦται καὶ εἰς τὰς Ἱστορικές του πληροφορίες. Ἦτο γνωστὸν ἐν Σέρραις ὅτι ὁ ἀείμνηστος ἱεράρχης ἦτο θετὸς υἱὸς τῆς οἰκογενείας Βασιματζίδου. Παραθέτομεν ἐνταῦθα τὰς πληροφορίες, τὰς ὁποίας μᾶς ἔδωσε περὶ αὐτοῦ ὁ αἰδεσιμώτατος Παπᾶ Ἑλίας.

«Ἡ μάννα, ἥτις τὸν ἐγέννησε, λόγῳ τῆς πτώχειας ἐντὸς μιᾶς ἑβδομάδος, ἀφοῦ τὸν ἐβάπτισεν, κρέμασεν εἰς τὸν λαιμόν του ἕνα χαρτὶ γραμμένο τὸ ὄνομά του καὶ τὸν ἀφῆκε τὴν νύκτα ἔμπροσθεν τῆς αὐλόπορτας μιᾶς ἀτέκνου καὶ εὐπόρου γυναικός, ἣ ὁποία, ὅταν τὸ πρῶτ' ἐξῆλθεν ἔξω τῆς οἰκίας της καὶ εἶδε βρέφος νὰ κλαίῃ καὶ βαπτισμένο, τὸ μεγάλωσε, τὸ υἱοθέτησε καὶ τὸ ἐσπούδασε. Αὐτὰ εἰς τὴν βιογραφίαν του δὲν τὰ γράφει, οὔτε καὶ πῶς ἀπεκαλύφθη ἡ καθ' ἑαυτοῦ μητέρα του. Ἀπεκαλύφθη ὡς ἑξῆς. Ὅταν ἐχειροτονήθη ὡς ἀρχιερεὺς εἰς τὰς Σέρρας, ἐπειδὴ ἦταν ἀγαπητὸς εἰς ὅλους τοὺς Σερραίους, πηγαινεν νὰ τὸν συγκαθοῦν. Μεταξὺ τῶν πολλῶν πῆγε καὶ ἡ μάννα του, ἣ ὁποία τὸν ἐγέννησε καὶ δικαιολογήθη ὅτι λόγῳ τῆς πτώχειας τὸν ἀφῆκεν εἰς τὸν δρόμον, νὰ τὸν πάρῃ ἡ θετὴ μάννα του. Αὐτὸς, ἀφ' οὗ τὴν ἐξήτασεν ἀκριβῶς, ποῦ εἶναι τὸ σπίτι της, τῆς εἶπεν ὡς ἑξῆς: «Ἐπειδὴ ἐσὺ δὲν με λυπήθηκες ὡς μάννα καὶ με ἔβαλες εἰς τὸν δρόμον νὰ με φᾶν τὰ σκυλλιά, νὰ με πατήσουν τὰ ζῶα, εἰς τὸ ἑξῆς εἰς τὰ μάτια μου δὲν θὰ βγῇς. Διότι ὁ Θεὸς ποῦ με ἔδωκεν, Αὐτὸς προώρισε πῶς θὰ μεγαλώσω καὶ τί θὰ γίνω. Κάθε μῆνα θὰ σοῦ ἔρχονται εἰς τὸ σπίτι σου δύο λίραι χρυσαῖ». Αὐτὴ ἤρχισε νὰ κλαίῃ καὶ ἔφυγε.

Εἰς τὸ Νευροκόπον κάθε Κυριακὴν καὶ μικρὰν ἢ μεγάλην ἑορτὴν μετὰ τὴν πρώτην καμπάναν αὐτὸς εὐρίσκετο εἰς τὸ στασίδι τοῦ ἱεροψάλτου, αὐτὸς διάβαζε τὸν τριαδικὸν κανόνα ἢ τὴν λιτὴν τοῦ ἁγίου, τὸν ἐξάψαλμον, τὰ καθίσματα, τὸν κανόνα καὶ εἰς τὴν καταβασίαν πηγαινεν εἰς τὸν ἀρχιερατικὸν θρόνον καὶ ἤρχιζε νὰ ψάλλῃ τὴν καταβασίαν. Κάθε Κυριακὴν ἐκήρυσσε, κάθε Παρασκευὴν πηγαινεν οἱ χοτζᾶδες νὰ τοὺς ἐξηγήσῃ τὸ Κοράνιον, κάθε Σάββατον πηγαινεν οἱ Ἑβραῖοι νὰ τοὺς ἐξηγήσῃ τὴν Παλαιὰν διαθήκην, χωρὶς νὰ θίξῃ τὴν θρησκείαν των. Τὴν Μεγάλην Σαρακοστήν καὶ τῶν Χριστουγέννων αὐτὸς ἐξωμολογοῦσε ὅλους, ἄνδρας καὶ γυναῖκας. Ὅσοι ἐώρταζον τὴν ὀνομαστικὴν τοὺς ἑορτὴν, τὴν ἰδίαν ἡμέραν ὄχι, ἀλλὰ τὴν ἄλλην ἡμέραν πηγαινεν νὰ τοὺς χαιρετίσῃ ὅλους, μικρὸν καὶ μεγάλον, πλούσιον καὶ πτωχόν. Ὅστις ἀρρώσταινε, πηγαινεν νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ, πλούσιον καὶ πτωχόν, καὶ εἰς τὸν πτωχόν ἔθετε λεπτὰ ὑπὸ τὸ μαξιλάρι του. Ἐὰν ἀπέθνησκε κανένας, τὴν 3ην ἡμέραν πηγαινεν νὰ παρηγορήσῃ τὴν οἰκογένειάν του. Ἐὰν μάθαινε ὅτι κάποιος ἀνδρόγυνος μάλωσε, καλοῦσε πρῶτον τὸν ἄνδρα καὶ κατόπιν τὴν γυναῖκα νὰ τοὺς συμβουλευσῇ νὰ μὴ μαλώνουν. Ὅταν ἐκτίζετο τὸ Μητροπολιτικὸν μέγαρον τίς ἐξυλόπροκες εἰς τίς πόρτες καὶ τὰ παράθυρα αὐτὸς τίς πελέκησε μετὰ τὸν σουγιᾶ του. Ὀλόκληρον τὸ κτήριον ἔγινε μετὰ συνδρομάς, ὅπως βλέπετε ἐκεῖ εἰς τοὺς κώδικας. Καὶ τὰ μικρὰ παιδιὰ ἀκόμη τὴν δεκάραν μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν, ἀντὶ νὰ τὴν δώσουν διὰ κουλούρι, τὴν ἔδιδαν εἰς αὐτὸν διὰ τὴν Μητρόπολιν. Τόσῃν πειθαρχίαν εἶχον. Νομίζω, ἐὰν δὲν ὁμοίασε τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Ἐλεήμονα Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας, ὀλίγον τι θὰ τὸν ἐξύ-

γωσε. Πιστεύετε ὅτι θὰ εὐρίσκεται στήν σημερινή ἐποχή ἄλλος ὅμοιος;»

Τὰ ἀπερίττως ὑπὸ τοῦ αἰδεσιμωτάτου Παπα Ἡλίου λεγόμενα καλύτερον ἴσως πάσης ἄλλης περιγραφῆς δεικνύουν τὸν ἐνθερμον θρησκευτικὸν ζῆλον τοῦ ἀγαθοῦ ποιμενάρχου, ὅπως τὰ γραφόμενα ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἐν ταῖς ἱστορικαῖς πληροφορίαις δεικνύουν τὴν πατριωτικὴν φλόγα καὶ τὸ στερεὸν ἦθος τοῦ ἀνδρός, ὅστις δὲν ἐδίσταζε νὰ στιγματίσῃ τὸ κακόν, ὅπουδὴποτε καὶ ἂν ἔβλεπεν αὐτό.

ΣΤΙΛΠΩΝ Π. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ]